

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă editată de Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria"

* Fondată în 1919 sub numele "Cultul Eroilor Noștri" *

Nr. 2 (49)

Anul XVII - 2014

Serie nouă

**Brâncuși a modelat
la Tg. Jiu o Catedrală
a Eroilor Neamului
în toată măreția ei
simplă și genială!**

Sanctuarul uitat
p. 14

Din
sumarul
acestui
număr:

**Premiu în valoare de 1000\$
pentru cea mai bună lucrare
despre prizonierii de război**

p. 6

**Solidaritatea
Recunoștinței**

p. 4

**Vara anului
1944, pe
Dealul
Căprăriei**

p. 30

**Livius
Teiușanu,
un erou
nedreptățit**

p. 50

Suținătorii revistei România Eroică

Suținătorii revistei *România eroică*, 2014

Și în acest an, revista noastră a primit sprijin financiar pentru editare și tipărire. Dacă în 2013, redacția s-a bucurat de bunăvoința și generozitatea a 95 de persoane, asociații și fundații - din țară și din străinătate - anul acesta, cel puțin până la momentul trimiterii revistei la tipar, numărul susținătorilor este ceva mai mic.

Suținerea revistei constă în depunerea a cel puțin 100 de lei (Ron) la sediul asociației noastre (pe bază de chitanțier sau mandat poștal) sau în contul Asociației Naționale Cultul Eroilor «Regina Maria»:

RO45RNCB0082004534620001, BCR, Sucursala Unirea, București

Toți susținătorii vor primi câte un exemplar din fiecare număr apărut în 2014, iar la sfârșitul anului, conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor «Regina Maria» va acorda fiecărui susținător o Diplomă de Excelență.

1. **Ion Cantacuzino**, Paris, Franța = 100 Euro
2. **Director ing. Dorin Bucă**, Brăila = 1000 lei
3. **Fundația «Sf. Mare Mucenic Gheorghe, Purtătorul de Biruință»** = 1000 lei
4. **Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe**, București = 200 lei
5. **Gl. bg. (r) Petre Stoica**, București = 200 lei
6. **Gl. bg. (r) Constantin Tănase**, Târgoviște = 200 lei
7. **Gl. bg. (r) Grigore Buciu**, București = 200 lei
8. **Gl. bg. (r) Dan Radu Șerban**, București = 200 lei
9. **Col. (r) Ioan Todericiu**, București = 200 lei
10. **Col. (r) Constantin Chiper**, Ploiești = 200 lei
11. **Col. (r) Gheorghe Mateescu**, București = 200 lei
12. **Cdor. (r) prof. Dorin Ionescu**, București = 200 lei
13. **Cdor. (r) Nicolai Mazăre**, București = 200 lei
14. **Cdor. (r) Gheorghe Lepădat**, București = 200 lei
15. **Col. (r) ing. Nicolae Mărunțelu**, București = 200 lei
16. **Col. (r) Dumitru Roman**, București = 200 lei
17. **Cdor. (r) Marius Popescu**, București = 200 lei
18. **Ing. dr. Luminița Zugravu**, București = 100 lei
19. **Nicolae Sanda**, București = 100 lei
20. **Georgeta Bălan**, Brăila = 400 lei
21. **Acad. prof. Nichita Adăniloaiei**, București = 200 lei
22. **Col. ing. Marin Alniței**, București = 200 lei
23. **Col. Nicolae Dragu**, Călărași = 100 lei
24. **Col. (r.) Marin Cojocaru**, București = 100 lei
25. **Col. (rtg.) Vasile S. Popa**, București = 200 lei
26. **Radu Petrescu**, București = 200 lei
27. **Aida Scheleru**, Brăila = 100 lei
28. **Valeria Bălescu**, București = 100 lei
29. **Eugenia Greceanu**, București = 100 lei
30. **Florea Demian**, Buzău = 100 lei
31. **Col. (r) Alexandru Popovici**, Turnu Măgurele = 200 lei
32. **Col. (r) Constantin Fulga**, Petroșani, HD. = 100 lei
33. **Col. (r) Virgil Sanda**, Vulcan, HD. = 100 lei
34. **Col. Constantin Ilie**, Vulcan, HD. = 100 lei
35. **Lt. (r) ing. Gheorghe Ile**, Vulcan, HD. = 100 lei
36. **Ing. Cristian Merișanu**, Vulcan, HD. = 100 lei
37. **Col. (rtg.) Ioan Levițchi**, Petroșani, HD. = 100 lei
38. **Ing. Constantin Postolache**, Petroșani, HD. = 100 lei
39. **Lt. col. (r) Vasile Dan**, Vulcan, HD. = 100 lei
40. **Ing. Marius Daniel Danci**, Vulcan, HD. = 100 lei
41. **Col. (rtg.) Pavel Mihaiu Coita**, Petroșani, HD. = 100 lei
42. **Col. (rtg.) Vodă Uță**, Petroșani, HD. = 100 lei
43. **Col. (rtg.) Toader Poșuș**, Ciopeia, HD. = 100 lei
44. **Col. (rtg.) Ion Gociu**, Tg. Jiu = 200 lei
45. **Col. (rtg.) Gică Valerian Constantin**, Islaz = 100 lei
46. **Prof. Florin Rățoi**, Săpata, Argeș = 100 lei
47. **ing. Mircea Abrudeanu**, Alba Iulia = 200 lei
48. **Col. (rtg.) Nicolae Dărabanț**, Brașov = 500 lei
49. **Col. (rtg.) dr. Aurel Vaida**, Baia Mare = 100 lei
50. **Cdor. (rtg.) Aurel Pentelescu**, București = 200 lei
51. **Prof. Marcel Ciorcan**, București = 200 lei
52. **Gheorghe I. Petrescu** = 100 lei
53. **Gl. bg. (r) prof. univ. dr. Dan Mischianu** = 500 lei
54. **Ec. Nicolae Popa**, București = 100 lei
55. **A.N.V.R. Prahova** = 200 lei
56. **Col. (r) Paul Valerian Timofte**, Bacău = 1000 lei
57. **Dr. Sonia și arhitect Victor Simion**, Canada = 300 lei
58. **Ing. Gheorghe Ungureanu**, Băicoi = 100 lei.

7 INVITATUL REVISTEI

Prof. univ. dr. Ioan Scurtu: După 1989 s-a dezvoltat, în România, un foarte puternic și agresiv curent antinațional!

*interviu realizat de
col. (r) Dumitru Roman*

24 FILIALELE CULTUL EROILOR

**Pe urmele
Diviziei 9
infanterie**

de col. (r) Remus Macovei

27 EROUL DIN FAMILIA MEA

**Suflete
regăsite**

de Liana Naum

42 DOSAR ROMÂNIA EROICĂ

**Instituția
Cultul Eroilor
în perioada
interbelică**

de gl. bg. (r.) Petre Stoica

Coperta 1. Datorită lui Brâncuși, la Tg. Jiu avem Catedrala Eroilor Neamului în toată măreția ei simplă și genială!

Coperta 2. Susținătorii revistei

Coperta 3. 95 de ani. Cultul Eroilor. Medalii aniversare

Coperta 4. 95 de ani. Cultul Eroilor. Moartea Ecaterinei Teodoriu. Pictură de D. Stoica.

Redacția României eroică roagă pe toți cei care au fotografii ale celor căzuți pe front sau în prizonierat, în cele două războaie mondiale, să se adreseze redacției!

ROMÂNIA EROICĂ

**Revistă de cultură și educație
patriotică, de cinstire a eroilor neamului**

**Fondată în anul 1919 sub înalta ocrotire a Majestății Sale Regina Maria
și a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române PF Miron Cristea.
Serie nouă. Anul XVII. Fondator: Gl. Bg. (r) Petre Stoica.**

Mesajul Președintelui României 3

Mesajul Patriarhiei Ortodoxe Române 3

EDITORIAL

Solidaritatea Recunoștinței

de general maior (rez) prof. univ. dr. Visarion Neagoe 4

EVENIMENT

Premiu în valoare de 1000\$

pentru cea mai bună lucrare despre prizonierii de război 6

PERISCOP

Punctul de vedere. Sanctuarul uitat

de general de brigadă (r) Grigore BUCIU 14

300 de ani de la martiriul Brâncovenilor

de gl. bg. (r) Petre Stoica, lt. col. dr. Tamara Stoica 16

ONCE a împlinit 10 ani de existență! 18

Eroul Necunoscut evocat la Arad - maior (r) Dorin Ocneriu 19

10 iunie, Ziua Parașutiștilor Militari 19

Protocol de colaborare 21

Donatie pentru ANCERM 21

Protocol de colaborare cu ANCMRR din MAI 22

FILIALELE CULTUL EROILOR

Ziua Eroilor, la Reșița 23

120 de ani de la înființarea Regimentului 34 Infanterie "Constanța"

de col. (r) Remus Macovei 26

România Eroică

Director: General maior (r)
prof. univ. dr. Visarion Neagoe

Consiliul științific

acad. Dan Berindei, prof. univ. dr. Nichita
Adăniloiaiei, colonel (rtg.) Petre Otu, prof.
univ. dr. Alin Ciupală, comandor dr. Marian
Moșneagu, general de brigadă (rtg.) Grigore
Buciu, colonel dr. Mircea Tănase.

Redacția

Redactor șef: col. (rtg.) Dumitru Roman;
Redactor șef-adjunct: col. (rtg.) Constantin
Chiper;

Redactori colaboratori: cdor (rtg.) Marius
Popescu-Călărași, prof. Cornel Rigler, Carla
Duță, Teodora Manole.

Art director: S. Angheloiu

Fotoreporteri: plutonier adjutant Adrian
Robu, Cătălin Ovreiu, Petrică Mihalache,
Eugen Mihai

Adresa redacției: Bulevardul Ion Mihalache
nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal:
70764, Tel: 021.2242651-3, interior 0158, 0159;
Fax: 021.2242647

E-mail: romaniaeroica@gmail.com

Site: www.ancerm.ro

Cont Bancar: RO 45RNCB0082004534620001
BCR, Sucursala Unirea, București
Cod Fiscal: 4505235

Tipar:

Răspunderea pentru conținutul articolelor
aparține în exclusivitate autorului, conform
art. 206 din Codul Penal

I.S.S.N 1453-9659

Copyright: este autorizată orice
reproducere fără a se percepe taxe
suplimentare, indicând sursa (revista România
Eroică), cu excepția textelor și fotografiilor a
căror proveniență este specificată expres.

**Acest număr a apărut în 2000 de
exemplare.**

Condiții de colaborare: cititorii din țară
și din străinătate pot trimite pe adresa
redacției texte și fotografii care se încadrează
în tematica revistei. Manuscrisele nu se
înapoiază.

La Horezu a fost inaugurată statuia domnitorului martir

Constantin Brâncoveanu *de Eugen Petrescu* 26

Eroul din familia mea. Suflete regăsite - *de Liana Naum* 27

REMEMORARI

Vara anului 1944, pe Dealul Căprăriei

de cdor. (r) Gheorghe Vartic 30

DOSAR România eroică. 34

Regina Maria: Pentru morții noștri! 36

Jertfa și Recunoștința *de gl. bg. (r) Grigore Buciu* 38

Simboluri. Mormântul Ostașului Necunoscut 46

O carte poștală editată de Societatea Cultul Eroilor Vlașca

de Mircea Alexa 48

Livius Teiușanu, un erou nedreptățit

de col. (r) dr. Alexandru Oșca 50

Din mărturiile unui combatant în Primul Război Mondial

de Daniel Dragomirescu 52

Mușchetarul amiral Dan Zaharia - *de Radu Petrescu-Muscel* 54

VITRINA CU CĂRȚI - *de Grigore Buciu* 59

CARUSELUL PRESEI - *de Dumitru Roman* 63

În atenția colaboratorilor

România Eroică primește pentru publicare articole, evocări, portrete, note, documente, recenzii, știri despre activitatea filialelor ANCE, fotografii inedite. Materialele propuse redacției vor fi prezentate pe suport electronic (CD, dischetă), însoțite de fotografiile originale sau scanate în format JPEG, cu o rezoluție de cel puțin 300 dpi. În cazuri speciale, vor fi acceptate și texte dactilografiate. Fotografiile vor fi însoțite de explicații corespunzătoare și de numele autorului lor (acolo unde este cazul).

De la caz la caz, redacția poate accepta preluarea unor articole apărute în alte publicații, dacă prezintă un interes deosebit pentru tematica **României Eroice**; în această situație, persoana care propune articolul respectiv are obligația să obțină acordul publicației în care a apărut.

Redacția își rezervă dreptul de a publica materialele în funcție de necesități și, desigur, de a nu le reține pe acelea care nu se înscriu în tematica revistei. De asemenea, își rezervă dreptul de a face, pe textele acceptate pentru tipar, îndreptările socotite necesare, atât în ceea ce privește forma cât și conținutul, firește după consultarea sau avizarea autorilor. ■

Mesajul Președintelui României

Aniversarea, la 12 septembrie 2014, a 95 de ani de la înființarea Societății Mormintele Eroilor Căzuți în Război îmi oferă prilejul de a felicita Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria", care, luând naștere la 19 noiembrie 1991, a preluat tradițiile acesteia, continuând să aibă grijă, împreună cu administrațiile și comunitățile locale, de operele comemorative de război.

Datoria de a apăra țara și poporul român rămâne sacră, indiferent de conjuncturi și alianțe, iar răsplata cea mai mare pentru cei care își dau viața pe câmpurile de luptă rămâne cinstirea memoriei și faptelor lor.

Perpetuarea acestui trecut eroic, care a fost cândva un prezent plin de speranță, are menirea morală de a aminti generațiilor viitoare că poporul român a supraviețuit în istorie prin luptă și jertfă, prin sacrificiu și credință.

Apreciem efortul uriaș pe care societatea cultul eroilor,

indiferent de numele pe care l-a avut și de timpul în care a funcționat, l-a făcut pentru conservarea relicvelor de război, pentru ridicarea de monumente comemorative și pentru acțiunile educative organizate, în acest spirit, în comunități și mai ales în rândul școlarilor.

Suntem încă în curs de recuperare a memoriei eroice a neamului nostru și ar trebui să facem mai mult, îndeosebi pentru cei căzuți pe câmpurile de luptă din afara granițelor naționale.

Felicit pe toți voluntarii care își dedică timpul, efortul și contribuția materială menținerii cultului eroilor și îngrijirii mormintelor și operelor comemorative de război.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
Traian Băsescu
TRAIAN BĂSESCU

Mesajul Patriarhiei Ortodoxe Române

Mult pătitutul popor român a trecut prin marea încercare a Primului Război Mondial cu deznădejde și speranță, dar Dumnezeu l-a ajutat să învingă și să strângă românimea în Marea Unire de la 1918.

Făurirea României Mari a fost plătită cu zeci de mii de vieți ale locuitorilor acestei țări, sângele lor eroic înroșind pământul strămoșilor, moștenit din moși-strămoși.

Pomenirea lor întru Domnul și menținerea neștearsă a memoriei sacrificiului lor sfânt pe altarul Patriei au dus la nașterea Societății Mormintele Eroilor Căzuți în Război, oficializată prin Înaltul decret-Lege nr. 4106, semnat la 12 septembrie 1919 de Regele Ferdinand.

Preoții și dascălii, urmașii eroilor, autoritățile locale și oamenii cu stare și-au dat mâna pentru a aduna și a pune la loc de cinste, în morminte și cimitire, osemintele eroilor căzuți în lupte ori răpuși de rănilor și bolile pricinuite de război. S-au ridicat troițe și monumente, li s-au scris numele în piatră

spre amintirea jertfelor lor de glorie și perpetuarea dragostei neprețuite pentru Țară. Ei au căzut pentru neam cu credința ortodoxă în suflet.

Felicităm din inimă și binecuvântăm Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" care își revendică această moștenire și a continuat activitatea inițiată sub ocrotirea Reginei Maria și sub președinția Patriarhului Miron Cristea, în urmă cu 95 de ani.

Biserica Ortodoxă Română, prin parohiile ei și prin preoțimea de pretutindeni, este alături de Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" și de toți cei care se îngrijesc de pomenirea și sfințirea celor căzuți pentru Neamul nostru românesc.

Daniel
† DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Solidaritatea Recunoștinței

General maior (r) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE

La 12 septembrie 2014, sărbătorim împlinirea a 95 de ani de la înființarea Societății „Mormintele Eroilor Căzuți în Război”, instituție născută din durerea unei nații îndoliate și din datoria strămoșească de a-i pomeni pe cei căzuți pe câmpurile de onoare ale războiului care abia se încheiasă. Nu sunt mulți oameni care trăiesc 95 de ani, dar cei care ajung la această vârstă venerabilă se pot socoti împliniți în toate și împăcați cu soarta și cu Dumnezeu!

Și totuși, nu același lucru putem spune despre instituția pe care o numim, generic, «cultul eroilor» și pe care ne pregătim să o sărbătorim în această toamnă. Un calcul simplu ne arată că din cei 95 de ani care au trecut de când Regele Ferdinand a semnat Înalțul Decret-Lege nr. 4106, prin care îi recunoștea calitatea de «persoană morală», Societatea «Mormintele Eroilor Căzuți în Război» și-a împlinit cu adevărat menirea doar în primii 25 de ani de existență. Au fost anii în care solidaritatea jertfei și a recunoștinței naționale au cunoscut apogeul. Desfășurându-și activitatea sub patronajul de onoare al Reginei Maria și sub președinția Patriarhului Miron Cristea – și, în special, în legătură cu Armata, cu Biserica și cu Școala - Societatea «Mormintele Eroilor Căzuți în Război» - devenită din 1927 Societatea «Cultul Eroilor» și, din 1940, Așezământul Național «Regina Maria» pentru Cultul Eroilor - a sprijinit inițiativele particulare de ridicare a operelor comemorative de război și a amenajat definitiv 110 cimitire de onoare. A construit 14 mausolee, din care mausoleele de la Mărășești și Mărăști au beneficiat de contribuția decisivă a Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române» și a Societății «Mărăști».

În 1943, în plin război, un raport al societății arăta că mai erau de reconstruit 69 de cimitire ale eroilor din Primul Război Mondial, alte 13 cimitire urmând a fi desființate. În acel moment, fuseseră centralizate în cimitire definitive osemintele a 200.759 de militari români și străini aflate în morminte izolate și în grupuri de morminte. În baza convențiilor stabilite, 1598 de eroi au fost repatriați din și în străinătate. Efortul a fost de-a dreptul copleșitor, mai ales că alte mii de eroi români, căzuți în Campania din Est, trebuiau aduși în țară și înmormântați în cimitire ale eroilor. Același raport din 1943 arăta că societatea confecționase «pentru mormintele din actualul război 14.533 cruci

de piatră și stejar», din care fuseseră așezate la morminte doar 9143, restul fiind în curs de instalare.

Dar, tăvălugul ultimei conflagrații mondiale și schimbările politice și ideologice care au urmat nu au mai făcut posibilă realizarea obiectivelor propuse. Dimpotrivă. Odată cu 23 august 1944, tancurile sovietice au adus cu ele nu numai trupele de ocupație, ci și o nouă ideologie. Școliți la Moscova și în sucursalele kaghebiste, „noii conducători”, așa-ziși români, au impus o politică ostilă față de militarii noștri căzuți pe frontul de Est, susținând că România a participat la un război criminal și că toți cei care au luptat împotriva Uniunii Sovietice erau pasibili de a fi socotiți criminali. Astfel, mulți generali și ofițeri au făcut ani grei de pușcărie, deși, în fond, ei au răspuns apelului care le-a fost adresat și, în calitate de militari, au executat un ordin! Firește, Așezământul Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor” nu-și mai găsea locul în noile condiții, așa că, în 1948, a fost desființat. Monumentele Eroilor din Primul Război Mondial au trecut și ele printr-un proces de transformare, „ajustându-li-se” înfățișarea în pas cu noile vremuri. Abia după 1966, când s-a renunțat la ideea că România a participat la un război imperialist, respectiv Primul Război Mondial, s-a adoptat o atitudine mai nuanțată față de operele comemorative de război și, desigur, față de istoria noastră națională. Mausoleul de la Mărășești, care până atunci fusese „la index”, a fost deschis publicului. Dar, și acest mausoleu, și sutele de monumente lăsate în voia soartei aveau nevoie de intervenții urgente de reabilitare și restaurare, pentru a fi aduse la forma lor inițială.

Evenimentul din decembrie 1989 a venit ca o mare speranță a libertății și a solidarității jertfei și recunoștinței. O libertate care s-a transformat, rapid, într-un jaf sălbatic, sute de monumente au rămas fără plăcile din bronz, au fost furate busturi din bronz, îmbuibății și îmbogățiții tranziției au intrat fără rușine peste parcelele eroilor, ridicându-și propriile lor morminte... Singura organizație non-guvernamentală în domeniu - am numit Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, înființat la 19 noiembrie 1991 - s-a pomenit în fața unei avalanșe de abuzuri, cărora nu avea cum să le facă față, nevând nici fondurile financiare necesare, nici baza legală. Apelul acestei organizații, adresat Parlamentului, de a se adopta o lege privind protejarea operelor comemorative de război și cinstirea memoriei eroilor a fost auzit abia în 2003, când, în sfârșit, a fost adoptată Legea nr. 379 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război. Noua lege a permis, în 2004, înființarea Oficiului Național pentru Cultul Eroilor (O.N.C.E), organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului (acum, în subordinea Ministerul Apărării Naționale). Trecuseră 15 ani de la Revoluție!... Dar, vorba aceea, mai bine mai târziu, decât niciodată!

Noi, cei care formăm astăzi Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, am primit cu bucurie noua lege și am salutat cu optimism înființarea O.N.C.E., în care am văzut de la bun început un colaborator de nădejde, în speranța a ceea ce am numit în titlul acestor rânduri: solidaritatea Recunoștinței. Avem nevoie de această solidaritate. Noi suntem trecători. La fel și orgoliile noastre! Dar datoria de cinstire a memoriei eroilor este - trebuie să fie - veșnică! Când ne-am uitat eroii, când peste mormintele lor s-au întins indiferența și paragina, înseamnă că s-a întâmplat ceva grav cu ființa noastră națională. ■

Premiul „Comandor Virgil Alexandru Dragalina”

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” lansează premiul „Comandor Virgil Alexandru Dragalina”, în valoare de 1000 de dolari, pentru cea mai bună lucrare despre soarta militarilor români căzuți prizonieri în ultima conflagrație mondială

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” instituie, începând cu anul 2014, Premiul „**Comandor Virgil Alexandru Dragalina**” pentru cea mai bună lucrare despre soarta militarilor români în lagărele de prizonieri din Al Doilea Război Mondial.

Premiul din acest an, în valoare de **1000 de dolari SUA**, va fi acordat prin susținerea financiară a doamnei Opritsa Dragalina Popa, din Elk Grove (SUA), nepoata generalului Ioan Dragalina, eroul de la Jiu în Primul Război Mondial, și familia Cornel și Nina Dumitriu, din New York (SUA).

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” dorește să stimuleze cercetările privind prizonierii români în ultima conflagrație mondială în speranța că se vor obține răspunsuri clare și pertinente despre o dramă care face parte din istoria noastră. Așteptăm ca specialiștii să aducă la lumină date despre situația militarilor noștri căzuți în prizonierat fie în Campania din Est, fie în Campania din Vest.

Condițiile de acordare a premiului. Vor fi luate în discuție toate lucrările de memorialistică sau de cercetare istorică, apărute în anii 2013 și 2014, precum și lucrările aflate în pregătire pentru tipar. Autorii care doresc să participe la concurs sunt rugați să trimită lucrările pe adresa:

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, Bd. Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București. Cod Poștal: 70764.

Termenul limită de depunere a lucrărilor (cărților): 30 octombrie 2014.

Lucrarea câștigătoare a premiului va fi stabilită de un juriu a cărui componență a fost aprobată prin decizia Biroului Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Premiul va fi înmănat în preajma Zilei Naționale a României.

**Biroul Executiv Central
al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”**

Persoana de contact: colonel Dumitru Roman

Telefon: 0720037023; Email: dimitruroman@yahoo.com

Prof. univ. dr. Ioan Scurtu

După 1989 s-a dezvoltat, în România, un foarte puternic și agresiv curent antinațional!

Născut la 27 noiembrie 1940. Studii primare în satul natal, Dochia, județul Neamț. Absolvent al Liceului "Petru Rareș" din Piatra Neamț (1957). Licențiat al Facultății de Istorie a Universității din București (1962). Profesor la Facultatea de istorie, Universitatea din București (1962-2004); prorector al Universității "Spiru Haret" (2004-2007); decanul Facultății de Arhivistică, Academia de Poliție "Al. I. Cuza" (1992-1994). Doctor în istorie (1971).

A fost director general al Arhivelor Naționale (1991-1996), director al Institutului de Istorie "N. Iorga" al Academiei Române (2001-2006), director general-adjunct al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 (2004-2009).

În prezent este președintele Secției de Științe Istorice și Arheologie a Academiei Oamenilor de Știință din România.

A publicat peste 100 de cărți - dintre care 35 în calitate de autor - și circa 300 de studii, multe în limbi de circulație internațională.

Prin toată activitatea sa didactică și științifică, a îmbogățit istoriografia noastră cu lucrări importante despre viața politică, rolul unor instituții și personalități, viața cotidiană etc. A realizat câteva sinteze de istorie modernă și contemporană, îndeosebi secolul al XX-lea. A abordat subiecte controversate ale istoriei recente, Revoluția din decembrie 1989 sau evoluția României și a Europei la începutul veacului al XXI-lea. A coordonat volumul 8 din Tratatul Istoria Românilor (2003), fiind singurul nemembru al Academiei Române care a avut această onoare.

Distins cu premiul Academiei Române (1983). Decorat cu Ordinul Național "Serviciul Credincios" în grad de Cavaler (2002).

- Domnule profesor, omenirea a marcat, în acest an, împlinirea unui secol de la declanșarea Primului Război Mondial. Cum ați caracteriza, în câteva cuvinte, acest sinistru al istoriei, care a provocat moartea a circa 17 milioane de oameni?

- Sigur că, în esență, ne gândim la numărul de morți și la uriașele distrugeri materiale. Dar, în ce privește unele state, între care și România, Primul Război Mondial a însemnat un final fericit, ca să mă exprim așa, în sensul că, prin prăbușirea celor două mari imperii - rus și austro-ungar - s-au putut realiza unitatea națională și statul național unitar român - prin unirea Basarabiei, a Bucovinei și Transilvaniei cu patria-mamă. De altfel, prin Tratatul de la Versailles s-a retras harta Europei, au apărut mai multe state naționale, fapt care a permis popoarelor respective - mă gândesc la finlandezi, polonezi, cehi, slovaci, unguri, austrieci, croați, sloveni, muntenegreni și, evident,

români - de a trăi în state proprii, care erau un ideal până la acest război. Așa încât, Primul Război Mondial are părțile lui negative, părțile lui pozitive și, ca orice eveniment, trebuie judecat în ansamblu, cu particularitățile lui, cu specificul lui.

- România a intrat în război după doi ani de neutralitate și a plătit un tribut incomparabil mai mare decât alte națiuni, dacă ne raportăm la numărul populației. Care ar fi, în opinia dumneavoastră, lecția pe care noi, românii, n-am învățat-o din această conflagrație mondială?

- Da, jertfa românilor a fost foarte mare. Asta și din cauză că, pe de o parte, războiul s-a desfășurat pe teritoriul național - în 1916 au fost angrenate Muntenia, Oltenia, Dobrogea, sudul Moldovei, iar în 1917, Moldova - și, pe de altă parte, pentru că Armata română nu a fost pregătită, mai ales nu a fost dotată corespunzător. În cei doi ani de neutralitate ar fi trebuit să se procure armamentul necesar,

însă, din păcate, guvernării, pentru a nu trezi suspiciuni într-o tabără sau alta, au preferat să nu acorde atenția cuvenită înarmării. O a treia cauză ține de concepția românească, potrivit căreia jertfa este supremă. În romanele lui Cezar Petrescu și Camil Petrescu, apărute după război, se întâlnește această replică: nemții au arme, au puști, au tunuri, dar noi avem baioneta! Și pieptul de aramă! Adică, ideea sacrificiului! Dacă ne raportăm la concepția americanilor sau a evreilor, care au în prim-plan viața militarilor lor și chiar sacrificiul tehnicii pentru a salva militarul, sigur că acest fapt arată că la noi a fost - și poate că mai este - o concepție păguboasă. Vedeți, în legătură cu participarea Armatei române în teatrele de operații din Irak și Afganistan se evocă întotdeauna numărul de morți. Sigur, este firesc. Dar, normal

ar fi să se spună și care a fost contribuția reală a armatei în teatrele respective.

Apoi, se știe, românii se înflăcărează repede și uită ușor. Dumneavoastră, care vă ocupați de cultul eroilor, cunoașteți că imediat după război s-au înființat tot felul de asociații, de publicații, s-a dat o legislație de sprijinire a eroilor, a invalizilor, a văduvelor și a orfanilor de război, dar cu timpul lucrurile s-au uitat, ceea ce a dus la nemulțumiri. În aprilie 1930, în București, a avut loc o manifestație a invalizilor și văduvelor de război la sala "Dacia". De aici, manifestații au decis să meargă spre Palatul Regal, dar, au fost opriți în dreptul Cercului Militar și împrăștiați cu furtunurile cu apă. Ziarul "Adevărul" descrie această secvență și spune că, în urma intervenției forțelor de ordine, caldarâmul era plin de cârje,

de proteze și alte asemenea elemente auxiliare folosite de invalizii de război. Acestea erau "armele" cu care foștii luptători voiau să-l impresioneze pe Rege! Asta arată că preocuparea pentru eroi era și atunci, ca și acum, destul de palidă.

Am fost de mai multe ori în Rusia, în calitate de director general al Arhivelor Naționale, și una din problemele pe care le-am discutat a fost aceea a identificării locurilor unde au murit ostașii români, inclusiv prizonierii de război, și a amenajării unor cimitire. Trebuie să vă spun că rușii s-au arătat foarte cooperanți și chiar ne-au dat exemplu pe nemți, pe italieni, pe unguri, care s-au ocupat îndeaproape de crearea de cimitire și locuri de cinstire a militarilor lor. Bunăoară, la Stalingrad există monumente sugestive ale nemților, ale ungurilor, ale italienilor, dar nu

*„La noi, la români, a fost - și poate că mai este - o concepție păguboasă că, pe câmpul de luptă, jertfa este supremă!”
În imagine, masacrul din gara Bartolomeu, 1916.*

există - cel puțin până în prezent
- un monument semnificativ
pentru atâția morți români.
Practic, acolo, la Stalingrad, s-a
distrus cea mai mare parte a
Armatei Române, fapt care l-a
determinat pe Antonescu să
spună că Germania a pierdut
războiul, să avem grijă să nu-l
pierdem și noi pe-al nostru. A
fost declarat doliu național, s-au
ținut slujbe în biserici pentru cei
căzuți. A fost o dramă națională
de mari proporții. Și iată că, deși
autoritățile ruse sunt deschise
la ideea cinstirii eroilor români,
autoritățile române n-au făcut
aproape nimic până acum sau
fac extrem de puțin și în prezent.

**- Cum apreciați anii care
au urmat războiului? Credeți
că este o perioadă la care
generațiile de astăzi ar trebui
să se raporteze mai des - și
politic, și cultural, și economic,
și moral?**

- În genere, există o tendință
de supralicitare pentru
moment - am spus că românii
se înfierbântă repede și sunt
foarte generoși în laude -, după
care uită și devin extrem de
critici. De exemplu, în 1928,
câțiva intelectuali au publicat un
document intitulat *"Manifestul
Crinul Alb"*, în care susțineau
că toți cei care au peste 50
de ani sunt niște epave care
trebuie înlăturate rapid de pe
scena publică pentru a se face
loc tineretului. Dar, dacă stăm
să ne gândim, peste vârsta de
50 de ani erau înșiși făuritorii
Marii Uniri, cei atât de lăudați
în 1918-1919. De aici, dispute
puternice. Mircea Eliade spunea,

*"Carol al II-lea a avut păcatele lui - care n-au fost puține -
dar în timpul lui România a cunoscut o dezvoltare puternică - și economic,
și cultural. 1938 a fost anul de vârf al dezvoltării economice a României."*

în 1927, că după realizarea
Unirii, românii nu mai au de
luptat pentru un anume ideal și
că ei pot să se manifeste în orice
domeniu de creație culturală
și științifică. El însuși a dat un
exemplu, ocupându-se de istoria
religiilor, de filosofia indiană
ș.a.m.d. Cu alte cuvinte, Marea
Unire din 1918 a descătușat
energiile spirituale ale românilor
și, după Primul Război Mondial
- ca și în perioada de după
Războiul de Independență -

avem de-aface cu o înflorire
culturală - marii clasici ai
literaturii, atunci, au fost
Eminescu, Creangă, Caragiale
- acum, Arghezi, Sadoveanu,
Rebreanu, Goga ș.a. Și din
punct de vedere economic
este perioada în care, practic,
s-au pus bazele unei adevărate
industrii naționale. Asta ca
urmare a politicii liberale bazată
pe doctrina "Prin noi înșine!",
care nu însemna excluderea
capitalului și a capitaliștilor

străini, ci însemna, cum zicea Vintilă Brătianu, că aceștia trebuie să știe că sunt la noi, acasă, și că trebuie să respecte legile românești. Or, acum, procesul este exact invers, adică o neglijare totală a capitalului românesc, a românilor, și totul trebuie să fie cedat străinilor. Și istoria începe să demonstreze chiar în aceste zile ce a însemnat acea așa-zisă privatizare prin vinderea bogățiilor naturale către străini. Iată, petrolul. Noi, care eram țara producătoare de petrol foarte importantă în Europa, am devenit preocupați să găsim prin alte metode descoperirea de gaze de șist cu participare americană și rusă - străină, în general -, când în mod normal ar trebui să se pună problema revenirii petrolului românesc la Statul român, la România. Zilele acestea se discută despre energie, despre acea companie italiană, ENEL, care, practic, și-a bătut joc de poporul român, a preluat baza materială, dar n-a făcut investițiile la care s-a angajat. În schimb, a pus prețuri foarte mari, în complicitate cu unii români, care aveau obligația să supravegheze modul în care se aplică contractele și se stabilesc prețurile. Ca să nu mai vorbesc de contractul cu compania Bechtel - care, culmea, și acum este secret (!), deși banii, de ordinul miliardelor!, au fost plătiți de cetățenii români, adică din bugetul Statului. Așa încât, încă o dată spun, în perioada interbelică a existat o politică prin care s-au creat mari întreprinderi de talie europeană,

cum ar fi Malaxa. Locomotivele Malaxa erau între cele mai performante din Europa, erau cumpărate inclusiv de elvețieni. Sau IAR Brașov, fabrica de avioane cu performanțe absolut excepționale. De regulă, avioanele produse acolo, de concepție românească, cu muncitori români, cu ingineri români, atingeau standarde internaționale, se clasau pe locul 3-4 în lume. Or, acum, noi trăim numai și numai din import. A existat o preocupare de a reinvia industria națională aeronautică, dar ea a fost lichidată, pentru că, vezi bine, noi trebuia să cumpărăm de la alții. Întotdeauna, alții sunt mai performanți!?

Am fost zilele acestea la Brașov, am venit bară la bară, așa cum se circula de ani buni pe DN1. Românii nu pot să facă autostrăzi în propria lor țară!? Trebuie neapărat să fie concesionate unor firme străine, care, se dovedește de atâtea vreme, nu sunt animate de dorința de a face autostrăzi în România, ci de a obține tot felul de câștiguri, adesea pe căi ilicite, prin mituirea unor români. Spre deosebire de perioada interbelică, atunci când capacitățile, energiile, forțele intelectuale românești erau valorificate, acum, din contră, se caută ca acestea să fie cât mai mult descurajate și, dacă se poate, chiar distruse!

- Domnule profesor, ce rol mai joacă astăzi istoria în educarea tinerelor generații? Mai este istoria acel "magister

vitae" de care vorbeau înaintașii? Cum priveți încercările unora de denigrare a trecutului românilor, de așa-zisă demitizare a istoriei?

- După 1989 s-a dezvoltat, în România, un foarte puternic și agresiv curent antinațional, promovat de o seamă de intelectuali de o valoare cu totul relativă - ei se laudă între ei, se socotesc mari învățați, mari savanți - care, după opinia mea, sunt mituiți ca să aibă o asemenea atitudine, să susțină, spre exemplu, că istoria românilor este o succesiune de mituri, că ea nu are nimic pozitiv și demn de valorificat, că istoricii, chiar dacă este vorba de Xenopol, de Iorga, de Giurescu, de Oțetea, au mitizat istoria, au creat personalități și episoade pozitive, când, în realitate, românii au fost un popor în bătaia vântului, la periferia istoriei ș.a.m.d. Acest curent a reușit să-și impună punctul de vedere și în privința manualelor școlare, astfel încât s-a ajuns, în prezent, ca istoria să aibă doar o oră pe săptămână în liceu. De câțiva ani, istoria românilor este desființată ca obiect de studiu în liceu. Lumea reproșează tineretului că nu cunoaște istoria, dar dacă acești tineri din școală nu sunt învățați, evident că nu se poate pretinde să cunoască trecutul acestui neam.

Punctul meu de vedere este că acești intelectuali sunt plătiți! Pentru că altfel nu se poate explica faptul că o carte de duzină, care nu se bazează pe niciun fel de documente, cum este cartea lui Lucian

Boia - *Istorie și mit în conștiința românească* - a fost tradusă în diverse limbi străine, lăudată, circulată și scoasă în nu știu câte ediții, în timp ce replica pe care academicianul Ion Aurel Pop - *Istoria, adevărurile și miturile* - care este o replică substanțială, mai masivă, din punct de vedere al numărului de pagini, chiar decât cartea lui Boia - nu s-a bucurat de aceeași popularizare, deși Ion Aurel Pop analizează, pagină cu pagină, aberațiile promovate de Boia în cartea lui.

"Mircea Eliade spunea, în 1927, că după realizarea Unirii, românii nu mai au de luptat pentru un anume ideal și că ei pot să se manifeste în orice domeniu de creație culturală și științifică".

Dar, încă o dată spun, acei câțiva intelectuali care se declară exponenți ai societății civile caută, prin mass-media, să-și impună punctul de vedere, iar românii, care sunt puțin doritori să se documenteze, iau de bune spusele lor.

Alături de Lucian Boia se află Neagu Djuvara care, deși nu este istoric, se prezintă ca istoric, permițându-și tot felul de elucubrații, care mai de

care mai fantasmagorice, pe care Editura Humanitas - fosta Editură Politică - le promovează cu dezinvoltură. Pentru cine nu știe, Editura Politică era la vremea respectivă cea mai bine dotată din punct de vedere tehnic, avea rezerve valutare - pentru că tipărea operele lui Ceaușescu în limbi de circulație internațională. Ea a fost dăruită de ministrul Culturii, Pleșu, amicului său Liiceanu. Fără niciun ban!? S-a și publicat textul prin care se încredințează editura domnului Liiceanu. Cei doi fiind, nu-i așa, dizidenți, cum se susține în *Jurnalul de la Păltiniș*... Dar, despre asta poate vom mai avea prilejul să discutăm.

Recent, am fost la o emisiune în legătură cu o carte despre Veturia Goga, supranumită "privighetoarea lui Hitler". Niște aberații!!! Or, această carte a fost prezentată și la televiziune, și la radio, și în numeroase ziare ca fiind o mare descoperire: iată, soția primului ministru Octavian Goga, poetul național, era spioană, când cu Hitler, când cu sovieticii, când cu Carol al II-lea, când cu Gheorghiu-Dej. Ce mai, o depravată!, o persoană de cea mai joasă speță... Minciuni ordinare, promovate de societatea civilă!...

- În 2018 se va împlini un secol de la Marea Unire. Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria", împreună cu alte organizații, a luat inițiativa de a se ridica un monument la Alba Iulia dedicat acestui eveniment

unic în istoria noastră. Ce părere aveți despre această acțiune?

- Ideea în sine este foarte corectă. Sigur că este bine să fie la Alba Iulia, să fie la București un monument al Marii Uniri. Dar, nu știu dacă asociațiile respective vor avea resursele financiare necesare. Eu am fost zilele trecute în județele Harghita și Covasna, care sunt pline de statui, de busturi, de însemne ale prezenței maghiarilor. În Covasna s-a ridicat bustul unui maghiar care a murit în 2002, deci foarte recent. Toți sunt eroi! În timp ce prezența românească este foarte palidă, iar mormintele eroilor români sunt lăsate în paragină sau chiar distruse. Pe hârtie se pot face planuri. Dar sunt convins că ele vor fi boicotate. Să nu uităm că în fruntea Ministerului Culturii, de o bună bucată de vreme, sunt promovați etnici maghiari - care nu iubesc România, să fie clar! - care își promovează propriile lor monumente și valori culturale. De exemplu, la Oradea, unde am fost recent, a dispărut Muzeul Țării Crișurilor, un muzeu excepțional. A fost lichidat. Clădirea a fost cedată Bisericii Romano-Catolice. Piese și obiectele care atestă prezența românească în această zonă, care arată cultura și civilizația românească, stau în lăzi de vreo 10-12 ani. Nu sunt bani! Dar s-au găsit bani pentru refacerea Cetății Oradea - Biharea - socotită cetate ungurească. După cum vedeți, multe castele, palate ungurești au fost

renovate și redade circuitului turistic. Cele românești, nu prea. De aceea, spun că nu sunt optimist în legătură cu planul de care vorbiți. Eu aș fi bucuros dacă ați reuși să ridicați un asemenea monument, care să fie un monument-simbol, nu unul meschin, care, știu eu, să fie și el "unul printre altele...". Să fie «cel mai!...». Am fost la Arad și am constatat că acel "Parc al Reconcilierii", în ce privește partea maghiară, cu statuia Ungariei Mari, este mereu îngrijit, cu coroane de flori, vin turiști - cât am stat eu acolo, vreo jumătate de oră, au venit trei mașini cu turiști din Ungaria, cu ghizi care explicau cu pasiune ce reprezintă acel monument - în timp ce partea românească este mai curând un kitsch decât ceva reprezentativ. Este un Arc de Triumf, dar primele persoane care trec pe sub acest arc de triumf sunt unguri, cu pană de cocoș la pălărie!? Deci, nici măcar monumentul românesc nu-i exprimă pe români. Este acolo un fel de basorelief cu Bălcescu, Kossuth și Avram Iancu, dar acesta nu este un simbol semnificativ pentru români, un simbol patriotic și național.

De aceea, Monumentul Marii Uniri trebuie să fie un monument absolut reprezentativ, și prin dimensiune, și prin simbolurile pe care le lansează. Asta presupune organizarea unui concurs la care să participe artiști valoroși. Pot să fie și din străinătate. Pentru că multe din monumentele noastre

de for public, inclusiv opere comemorative de război, au fost realizate de străini. E bine să fie un concurs internațional, pentru că viziunea internațională este, de multe ori, foarte importantă și mai puțin combătută de așa-ziii civilizați, care, sunt convins, ar face tot ce le stă în putință pentru a bloca realizarea acestui monument.

"Am o preferință cu totul specială pentru Nicolae Iorga, care a fost unul din marii istorici ai lumii. Și este una dintre marile podoabe ale neamului românesc!"

- Care sunt, după părerea dumneavoastră, personalitățile din istoria românilor care nu sunt cunoscute sau nu sunt apreciate la adevărata lor dimensiune?

- Acum, dacă luăm manualele școlare, vom vedea că România aproape că nu mai are personalități. Așa încât, nu-i vorba de una-două-trei personalități, e vorba despre valorile naționale în ansamblul

lor. De aceea, eu mă feresc să spun că, știu eu, Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul sau Alexandru Ioan Cuza nu sunt suficient reprezentați. Sigur, din motive politice, se face propagandă în legătură cu personalitatea lui Carol I. E corect până la un punct, totuși, nici aici nu trebuie să se sară peste cal. Pentru că în timpul lui Carol I s-au petrecut și evenimente dramatice - ca de exemplu, răscoala din 1907, cea mai mare răscoală țărănească din Europa secolului XX -, dar, sigur, astea sunt oculte. De pildă, răscoala este pusă pe seama agenților austrieci, care ar fi incitat pe țărani. Or, există cartea lui Rosetti, din 1907, intitulată "Pentru ce s-au răsculat țărani", unde sunt prezentate date statistice, cu situația concretă a țăranilor, așa că a pune pe seama unor "agenturi străine" o asemenea mișcare este cu totul deplasat.

Acum se tot elogiază personalitatea regelui Mihai. Sigur, este bine, are și o anumită vârstă, dar se trece cu totul sub tăcere un alt rege - Carol al II-lea -, în timpul căruia România a cunoscut cele mai importante progrese. Vedeți? Ce e pozitiv în istoria românilor este șters cu buretele! Am fost la Călărași, unde există un parc și un rond al Regalității, cu busturile regilor României. Este Carol I, este Ferdinand I, este Regina Maria, este Mihai I, dar Carol al II-lea lipsește!? Ca și cum el n-ar fi făcut parte din istorie! Sigur, Carol al II-lea a avut păcatele lui - care n-au fost puține - dar, în timpul lui, România a cunoscut

o dezvoltare puternică - și economic, și cultural. 1938 a fost anul de vârf al dezvoltării economice a României. Măcar de s-ar putea realiza astăzi performanțele economice din timpul lui Carol al II-lea. Așa că încercarea aceasta de elogiare a Regalității are un caracter extrem de subiectiv. Ca să elimini pe unul dintre membrii de bază ai Familiei Regale mi se pare cu totul deplasat.

Nici în cazul lui Ion Antonescu nu se judecă "sine ira et studio". Ion Antonescu a fost un mare patriot. Dacă ar fi fost învingător - așa cum a spus el la proces - ar fi avut statui în fiecare oraș al României. Dar a fost învins și a sfârșit în fața plutonului de execuție. Întotdeauna învingătorii au dreptate! Dar asta nu înseamnă că noi trebuie să ștergem cu buretele faptul că a fost mâna dreaptă a generalului Prezan în Primul Război Mondial, a fost șeful Biroului Operații, a fost decorat cu Ordinul "Mihai Viteazul" de Regele Ferdinand, a fost atașat militar la Londra și Paris, a fost șeful Școlii Superioare de Război, a publicat câteva cărți de tactică și instrucție militară foarte utile la vremea respectivă. Ion Antonescu nu trebuie judecat numai prin faptul că a fost înfrânt în război. Sigur că chestiunea aceasta cu atitudinea față de evrei este o chestiune care nu poate să fie acceptată, chiar dacă el a căutat să găsească o justificare. Era, însă, perioada în care Hitler promova lichidarea evreilor. Trebuie evidențiat faptul că în 1941 au

avut loc deportări ale evreilor din Basarabia și Bucovina în Transnistria, dar în 1942, în octombrie, când conducerea germană a hotărât organizarea, lângă Berlin, a unei consfătuiri cu directorii generali ai Căilor Ferate din statele aflate în raza de influență a Germaniei, unde a fost convocat și directorul general al Căilor Ferate Române, acesta l-a informat pe Antonescu. Antonescu i-a interzis să participe și, mai mult decât atât, în semn de replică, a decis ca deportările să înceteze - suntem în octombrie 1942 - și evreii să fie aduși în țară. La conferința respectivă s-a stabilit un program foarte detaliat, care se referea și la România, privind lichidarea prezenței evreilor în statele aflate sub influența germană și trimiterea lor spre exterminare. În cazul României, de exemplu, se prevedea câți evrei sunt în cutare oraș, cum să fie preluați cu trenurile. Adică era un plan de lichidare totală a evreilor, așa cum s-a produs, de altfel, în Ungaria. Ei, Antonescu s-a opus trimerii evreilor în lagăre și exterminării lor, adoptând ideea emigrării. Și a facilitat emigrarea, permițând plecarea lor cu câteva nave românești. Oricum, la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, în România trăia cea mai numeroasă comunitate evreiască din Europa. Ceea ce arată că nu trebuie judecat unilateral, doar ceea ce s-a întâmplat în '41-'42 și, desigur, atitudinea antievreiască cu excluderea lor din învățământ, avocatură, justiție ș.a.m.d., ceea

ce n-a fost corect din punct de vedere al atitudinii față de cetățenii acestei țări. Dar, pe de altă parte, trebuie să se aibă în vedere și această realitate. Nu trebuie judecat într-o manieră simplistă și numai un segment din activitatea sa.

- O ultimă întrebare, domnule profesor: aveți vreun personaj din trecutul mare pe care l-ați îndrăgit în mod special, care vă este aproape de suflet?

- Eu nu am pe cineva anume. Eu m-am străduit să fiu corect, obiectiv. Am scris despre cei patru regi, am pentru fiecare în parte câte un volum - și eu spun că sunt corecte! -, am publicat micromonografii despre I. I. C. Brătianu, Iuliu Maniu, am publicat o carte intitulată *Portrete politice*, în care am evocat mai multe personalități din istoria românilor, așa încât eu am o apreciere despre toate personalitățile care au avut un rol în istoria românilor. Sigur, am o preferință cu totul specială pentru Nicolae Iorga, dar cred că nu este o preferință subiectivă, pentru că, realmente, Iorga a fost unul din marii istorici ai lumii, a fost ales vicepreședinte al Comitetului Internațional al Istoricilor, fiind recunoscut și pe plan internațional. Și este una dintre marile podoabe ale neamului românesc!

- Vă mulțumesc, domnule profesor! ■

Interviu realizat de colonel (r) Dumitru ROMAN

**General
de brigadă (r)
Grigore BUCIU**

PUNCTUL DE VEDERE

Sanctuarul uitat

Cel mai de seamă cioplitor în cultura universală, Constantin Brâncuși, nu a modelat la Tg. Jiu o Masă a tăcerii, o Poartă a sărutului, o Coloană fără sfârșit și niște scaune de piatră înșirate între ele. Așa vorbim astăzi despre ele, așa s-a vorbit mereu, ca și cum ar fi fost opere separate. Ele nu sunt așa și nu au fost gândite așa!

Comanda a venit din partea gorjenilor grupați în jurul doamnei Arethia Tătărescu, soția prim-ministrului României, și viza un monument închinat eroilor căzuți pentru apărarea orașului Tg. Jiu și a alinamentului de pe întreaga vale, în Primul Război Mondial. L-au ales pe Constantin din Hobîța, chemându-l de la Paris, fiindcă era dintre ei, de-al lor. Monumentul eroilor urma să fie încărcat de sacralitate, la fel ca toate celelalte monumente ale eroilor, și făcut cu mâna, ca ofrandă de recunoștință adusă eroilor salvatori și lui Dumnezeu. Exact ca în Dacia uitată, în care vasele sacre erau făcute de mână ca să poată fi folosite ritualului, spre deosebire de cele de rând pentru uz curent, care se executau la roată.

Brâncuși n-a putut face un simplu monument. S-a uitat spre munții sacri ai spiritualității și originii românești și spre apa Jiului ce curgea pe lângă Târgul gorjenesc. Erau acolo și în toată moștenirea străveche a românilor atâtea simboluri încât el a decis să facă un sanctuar în care să se desfășoare fastuos, ca în marile evenimente antice, ceremonialul anual de cinstire a eroilor. Din acest motiv, în opera propriu-zisă a lui Brâncuși, el a gândit să fie inclus și râul curgător din asfințitul orașului și catedrala eroilor, toate aliniate pe axa V-E, pe Calea Eroilor. Iar Calea Eroilor a fost terminată odată cu opera prin truda militarilor de la regimentul încartiruit în partea de nord a Coloanei.

Era ofranda de sudoare și energie arsă de urmașii soldați, adusă prin muncă neplătită eroilor înaintași, căzuți pentru patria noastră, a tuturor. Exact ca în Grecia antică, unde templele de pe Acropolea Atenei au fost ridicate cu efortul și cu cheltuiala cetățenilor liberi, nu prin exploatarea sclavilor. Doar așa ofranda și adorația divină erau valabile.

Brâncuși cunoștea foarte bine obiceiurile locului, precum și Legea cultului eroilor ce impunea anumite condiții pentru desfășurarea ceremonialurilor de pomenire și cinstire. Așa a ajuns la concluzia că poate servi cel mai bine aceste cerințe dacă își organizează opera în ordinea cerută de filosofia ceremonialului de trecere. Astfel, sculptorul gândește un sanctuar care să taie urbea în două, de la Vest la Est, sensul de mers al sufletului spre înălțare și înviere.

Eroii căzuți pentru patrie sunt săriți din cursul firesc al vieții, semnificat de apa curgătoare a Jiului, și obligați să ia drumul înălțării spre soare răsare și nu al morții, adică spre vest, cum se-ntâmplă pentru cei muriți de moarte bună. Își încep călătoria din punctul primordial și mereu actual, gospodăria umbră de pădure (parcul eroului) unde e masa pietrelor de moară care macină grâul vieții. Ei sunt însă acum chiar acel grâu, care a fost măcinat, zdrobit de pietrele contrare ale războiului. Totul e tăcere și veghe apostolică fixată prin douăsprezece scaune în care timpul lor s-a împietrit. Iar până la Poarta Sărutului, poarta despărțirii de iubirea dureroasă a lumii și de trecere spre o altă ființare, sunt scaunele păstrate de priveghi, în care timpul pământului e la fel de împietrit, dar nu de veșnicie ci de durerea despărțirii. Sunt grupate câte trei, simbolul cheie al treimii creștine și al triadei sacre a religiei dacice.

Ieșit din vatra lui, din pădurea existențială a românilor, sufletul eroilor calcă, jelit de bătrâni și plâns de urmași, pe Calea eroilor și la mijlocul drumului se oprește. Intră pentru ultima dată

în biserica neamului, care este de acum doar a lui, și se sfințește prin slujbă creștinească de înmormântare-înălțare.

Străbate a doua parte a drumului, ușurat de păcatele lumii, pregătit pentru marea întâlnire cu spiritul universal și cu strămoșii săi nemuritori, și ajunge în parcul din preajma cazărmilor militare. Acolo e marele stâlp de căpătâi, Coloana fără sfârșit.

Acest element al sanctuarului chiar are ca model un semn de căpătâi ce se pune la capul morților, până în urmă cu vreo sută cincizeci de ani, când a început să fie înlocuit de cruce.

În simbolistica generală această coloană a lui Brâncuși, ca și cea simplă a țărânului de demult, este verticala, inima lumii prin care pământul se unește cu cerul. Pe ea urcă sufletul eroului căzut pentru țară și neam, urcă și alunecă și iar urcă pe fiecare romb alcătuitor, în strădania de-a ajunge acasă. E ușurat de greutatea țărâniei care l-a învelit în lumea asta, ea rămânând în pământul strămoșilor de unde provenea. Uneori a rămas în pământ străin, dar numai fiindcă nu suntem americani, să aducem trupurile soldaților în pământul țării, indiferent unde au căzut ele.

Acest semn de căpătâi - Coloana fără sfârșit - marchează simbolic un mormânt fără trup, un cenotaf, situându-se în apropierea cazărmilor militare. Acest lucru amintește de obiceiul străvechi al românilor, neîncorsetat încă de disciplina creștină, de a-și înmormânta morții în grădina casei. Ei și mai ales eroii trebuie să rămână împreună cu noi, indiferent de formele noastre de existență.

Această descriere aparentă de ceremonial pare metaforizată, dar ea rezultă din modul de aranjare a elementelor constitutive în sanctuarul gândit de Brâncuși.

El este conceput liturgic pentru a găzdui spiritual un ritual de înmormântare în stil gorjenesc și prin extensie național, dar fără mort. Acest lucru sublimează moartea sacrificială, cum este cea a soldatului căzut în luptă, într-un ritual al învierii și înălțării. Faptul că, atunci când sculptorul a gândit complexul de la Tg. Jiu, Ziua eroilor era după lege în Ziua Înălțării Domnului. Se întărește astfel și ideea de ceremonie liturgică și a înălțării. Căci în această zi a eroilor, în care sufletele lor descătușate de lumesc ca preț pentru dănuirea neamului se înalță împreună cu Isus Hristos. E ultima zi din an când se cântă „Hristos a înviat!”. E vestea generoasă și valabilă și pentru sufletele eroilor noștri.

Am recurs la această prezentare și nu la o descriere a monumentelor în sine ce alcătuiesc sanctuarul, conceptual asemănător sanctuarelor din incinta sacră a Sarmizegetusei, din dorința de a arăta că la Tg. Jiu avem catedrala eroilor neamului în toată măreția ei simplă și genială.

Acolo mi-ar plăcea să organizăm cu fast și cuviință omagierea națională a eroilor, în anul de grație 2018, când vor fi o sută de ani de la Unirea cea Mare, care s-a zidit și a fost posibilă nu doar ca drept istoric, ci mai ales jertfei soldaților fără număr.

De ce nu s-a petrecut până acum niciodată o astfel de ceremonie liturgică măreață? Din multe motive, dar acum ar trebui să ne gândim la o renaștere spirituală a acestui popor atât de lesne jefuit.

A venit al Doilea Război Mondial, cu grijile și durerile lui. Nu era vreme de ceremonii. Cel mult se putea topi Monumentul Infanteriei pentru proiectilele de tun. Apoi a venit tăvălugul ideologic cu răsuflarea lui înghețată. Războiul Reîntregirii era privit ca unul de cotropire, monumentele lui fiind dezavuate vreo două decenii. Atât de mult, încât un nebun ce se considera tânăr comunist și-a agățat tractorul de Coloana fără sfârșit, încercând să o dărâme. Era consătean cu autorul. Noroc că sufletele eroilor din toate timpurile s-au agățat de rădăcinile ei și au ținut-o dreaptă, așa cum ne-a fost lăsată.

Ideologia îngustă l-a considerat pe Brâncuși incompatibil cu arta proletariatului și operele lui au fost declarate minore și decadente. Religia și cultul eroilor au fost socotite mijloace de întunecare a minților oamenilor noi. Trebuia să fie respinse și s-a făcut.

În aceste condiții complexul de la Tg. Jiu a intrat în uitare, iar când ne-am deșteptat era destul de târziu. Aproape nu se mai știa că aceea era o structură sculptural-arhitecturală complexă dedicată cultului eroilor. Experții și toți teoreticienii nu mai vedeau sanctuarul ci numai opere dispartate. Și astăzi, când nu ne mai oprește nimeni să credem, lucrurile stau tot așa. Doar organizarea de ceremonialuri adecvate scopului pentru care a fost construit i-ar da măreția perenă care exista în mintea creatorului.

Poate așa am înțelege ce-a vrut să zică el când urca în trenul spre Paris: „Nici nu știți voi ce vă las eu vouă aici!” ■

300 DE ANI DE LA MARTIRIUL BRÂNCOVENILOR

Anul acesta, declarat *Anul martirilor Brâncoveni* și al *sfetnicului Ianache Văcărescu*, au loc ample acțiuni, în coordonarea Guvernului României și a Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, prin care sunt rememorate faptele ilustrei figuri a domnitorului Constantin Brâncoveanu, ucis la 15 august 1714, împreună cu cei patru fii ai săi - Constantin, Ștefan, Radu și Matei -, și cu sfetnicul Ianache Văcărescu. Pentru că au refuzat cu prețul vieții să abjure de la credința creștină, Biserica Ortodoxă Română i-a canonizat, în 1992, sub numele de *Sfinții Mucenici Brâncoveni*.

Familia Cantacuzinilor, numită de bizantinistul Young, *ultima dinastie a Bizanțului*, se refugiază din Constantinopol în Țările Române. Cronicarii noștri au caracterizat-o drept unica familie de obârșie imperială care nu a dus o viață parazitară în Principatele Române, întrucât și-a adus și comorile dobândite de generații.

După moartea lui Șerban

Cantacuzino, în scaunul domnesc urcă nepotul său, Constantin Brâncoveanu, care va avea cea mai lungă domnie din câte a găzduit Curtea Domnească din București, fiind denumit și *Prințul Aurului*. A venit la putere pașnic, prin voința unanimă, fiind un bun creștin, blând și iertător chiar cu cei pe care Divanul îi condamnase la moarte.

Originar din vechea și foarte bogata familie boierească a Brâncovenilor, înrudită cu familiile Basarabilor și Cantacuzinilor, s-a căsătorit cu Maria (Marica), nepoata de fiu a domnitorului Antonie din Popești, cu care a avut patru fii - Constantin, Radu, Ștefan și Matei - și șapte fete - Stanca, Safta, Maria, Ancuța, Elena, Bălașa și Smaranda.

De tânăr, a ocupat funcții importante, ajungând până la demnitatea de Mare Logofăt și Domn al Țării Românești (1688-1714). Pe timpul domniei sale, țara a cunoscut o epocă de prosperitate și pace, de progres economic și cultural, domnul dovedindu-se un gospodar desăvârșit și un bun administrator. Între altele, și-a asumat rolul de protector al tiparului și școlilor din Țara Românească și Transilvania, aducându-l de la Constantinopol pe Antim Ivireanul, viitorul mitropolit, sub îndrumarea căruia

s-au tipărit 80 de cărți la tipografiile din București, Buzău, Snagov, Râmnicu Vâlcea și Târgoviște, în limbile greacă, slavonă, turcă, georgiană și chiar în arabă.

În anul 1695 înființează Academia de la Sfântul Sava, condusă de învățatul Kymanitis Sevastos, devenind una din cele mai importante instituții de învățământ din Europa de sud-est, unde se studia literatura și filozofia antică și creștină.

În 1680 s-a tipărit Biblia în limba română, sub directa îndrumare a domnitorului, cunoscută sub denumirea de *Biblia de la București*.

Înconjurat de personalități de cultură și artă din țară și străinătate, a susținut ridicarea de construcții religioase și laice (biserici, mănăstiri, schituri și palate), îmbinând, în arhitectură, pictură murală și sculptură, stilurile bizantin și renescentist italian într-un nou stil autohton, denumit *stilul baroc brâncovenesc*.

Pentru a se menține la domnie, a trebuit să plătească turcilor din vistieria țării sume uriașe drept haraciu și peșcheșuri (daruri), ca urmare a pretențiilor acestora, care creșteau de la un an la altul.

Fin diplomat și om al păcii, conștient că este șeful unui stat mic, vasal, a căutat, încă de la începutul

domniei, căile de menținere a unor bune relații cu marile puteri, dar și cu celelalte țări din Europa, sperând că va putea elibera țara de sub dominația otomană. A privit mai întâi spre Austria, dar a constatat că aceasta urmărea propriile ei interese de dominație a Țării Românești. A încercat o apropiere prudentă de Rusia, care era mai mereu în conflict cu otomanii, având în vedere că și Moldova lui Dimitrie Cantemir se orienta spre acea putere. A trimis la Țarul Petru I al Rusiei un emisar pentru realizarea unei alianțe. Moldova avea deja încheiat un tratat în secret cu Rusia în 1711. Se știe că armatele rusă și moldovenească au fost înfrânte de turci la Stănilești pe Prut (1711) și că Dimitrie Cantemir s-a refugiat la ruși.

A reușit să ascundă adevăratele sale intenții față de turci, ruși și austrieci, dar nu a reușit să se apere de trădările celor din anturajul său. Sultanul Ahmed al III-lea îl bănuia de ceva vreme de trădare și a hotărât, în anul 1714, să-l mazilească pentru o presupusă colaborare cu ruși și cu Dimitrie Cantemir, dar și pentru faptul că domnitorul bătuse o medalie cu chipul său și Stema Țării Românești, și-și făcuse a doua capitală la Târgoviște, în scopul înlesnirii unei eventuale emigrări în Transilvania, fapte pe care turcii le-au catalogat drept o sfidare și o manifestare clară de independență, ceea ce era de neconceput pentru ei.

În primăvara anului 1714, Constantin Vodă Brâncoveanu a fost înlăturat din scaun (mazilit), dus la Constantinopol cu întreaga sa familie și aruncat în închisoarea celor șapte turnuri de la Edicule. Pe 15 august 1714, când creștinii prăznuiau Adormirea Maicii Domnului, chiar în ziua când împlinea 60 ani, a fost adus cu cei patru fii ai săi și cu sfetnicul

său Ianache Văcărescu la Yali Kaski, în fața sultanului Ahmed al III-lea, vizirului Gun Ali, dar și a reprezentanților diplomați ai Franței, Angliei, Rusiei și Austriei. Pentru a li se cruța viața, i s-au cerut 20.000 de pungi cu aur (aprox. 11.000.000 galbeni). Vodă Brâncoveanu a refuzat târgul. Atunci, sultanul le-a promis că-i lasă în viață dacă renunță la credința creștină. Potrivit cronicilor din acea vreme, Brâncoveanu, înaintea decapitării fiilor săi, le-a grăit: *Stați tare și bărbătește, dragii mei, să nu băgați seamă de moarte. Priviți la Hristos, Mântuitorul nostru, cât a răbdat pentru noi și cu ce moarte de ocarș a murit. Credeți tare întru acesta și nu vă mișcați și nici vă clintiți în credința voastră pentru lumea aceasta.*

Înfuriat, sultanul a poruncit să fie mai întâi tăiate capetele celor patru fii și a sfetnicului Ianache Văcărescu, crezând că așa îi va înfrânge credința, dar Brâncoveanu și-a întins singur capul pe butuc. Trupurile decapitate au fost aruncate, a doua zi, în Bosfor. Câțiva pescari creștini le-au găsit și le-au îngropat în mânăstirea grecească din insula Halki.

În 1720, Doamna Maria (Marica) a adus în țară rămășițele acestui martir și le-a depus, pe ascuns, sub o lespede în biserica Sf. Gheorghe Nou, din București, ctitorie a Brâncoveanului.

La 21 martie 1931, de ziua Sfinților Împărați Constantin și Elena, Patriarhul României, Preafericitul Elie Miron Cristea, a luat inițiativa reînhumării osemintelor martirilor care fuseseră descoperite de un cântăreț, în timp ce curăța candela de argint de deasupra lespezii din interiorul bisericii Sf. Gheorghe Nou. Pe candela era gravată inscripția: *Această candelă ce s-a dat la Sfeti Gheorghe cel Nou, luminează unde*

odihnesc oasele fericitului Domn Io Constantin Brâncoveanu Basarab Voievod și ieaște făcută de doamna Măriei Sale Maria, care și Măria Sa nădăjduiește în Domnu iarăși aici să se odihnească oasele. Iulie în 12 zile văleat 7228 (1720). Patriarhul Elie Miron Cristea a făcut Voievodului, în acea zi, o înmormântare creștinească.

La 20 mai 1992, în ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române s-a hotărât ca martirii Brâncoveni să fie trecuți în rândul sfinților, cu zi de praznic 16 august.

Anul acesta, 2014, osemintele au fost așezate într-un sicriu de argint și duse în Paraclisul Patriarhal, pentru a li se face pomenirea după datina ortodoxă. După câteva zile, acestea au fost repuse în biserica Sf. Gheorghe Nou.

Pentru a cinsti cum se cuvine memoria sfinților martiri Brâncoveni Asociația Națională Cultul Eroilor *Regina Maria* a inițiat, prin filialele sale județene, activități de omagiere și a realizat o medalie aurită, cu chipul domnitorului sfânt pe avers, având, pe revers, biserica Sf. Gheorghe Nou, ctitorie a acestuia.

Regretabil este faptul că, în programa școlară de predare a istoriei românilor, marile personalități ale neamului nostru sunt tendențios uitate sau foarte puțin prezentate, încât parcă se dorește scoaterea lor din memoria colectivă și, în fapt, dezrădăcinarea națională. De aceea, solicităm factorilor în drept (politicieni și oameni de cultură) să se implice în repararea inadmisibilei stări de fapt. Să nu uite că, înainte de a fi europeni, suntem români! ■

General de Brigadă (r)
Petre STOICA
Locotenent- colonel (r) dr.
Tamara STOICA

ONCE a împlinit 10 ani de existență!

Joi, 12 iunie 2014, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor (ONCE) a sărbătorit împlinirea unui deceniu de existență. După cum se știe, ONCE a luat ființă la 15 iunie 2004, în baza Legii nr. 379/2003 și a HG nr. 635/2004, fiind prima instituție a statului, după evenimentele din decembrie 1989, împuternicită prin lege să se ocupe de protejarea operelor comemorative de război, precum și de cinstirea memoriei eroilor.

La evenimentul organizat la sediul instituției - Castelul Țepeș din Parcul Carol I, București - a participat și o delegație a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", condusă

de general maior (rez.) prof. univ. dr. Visarion Neagoe. În cuvântul de salut, președintele ANCERM, general maior (rez.) prof. univ. dr. Visarion Neagoe a mulțumit conducerii și personalului ANCE pentru activitatea desfășurată în cei 10 ani de existență și și-a exprimat convingerea că Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" și Oficiul Național pentru Cultul Eroilor vor găsi, în deplin acord, cele mai bune căi de

colaborare, știut fiind faptul că anul acesta se vor împlini 95 de ani de la înființarea Societății Mormintele Eroilor Căzuți în Război și 100 de ani de la declanșarea Primului Război Mondial. Generalul maior (rez.) prof. univ. dr. Visarion Neagoe a înmănat colonelului dr. Marian Popescu, directorul ONCE, Diploma de Excelență a ANCERM și o cupă aniversară. ■

Eroul necunoscut, evocat la Arad

Timp de 10 zile, în perioada 8-18 iulie a.c., expoziția itinerantă „**Eroul Necunoscut**”, organizată de **Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”**, **Oficiul Național pentru Cultul Eroilor**, **Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”** și **Ministerul Apărării Naționale**, a poposit la Cercul Militar Arad. Expoziția oferă celor interesați de istoria patriei fotografii ale ceremoniilor de acum 91 de ani, când elevul **Amilcar Săndulescu**, orfan de război, de la Liceul Militar din Craiova, cu mâna pe sicriul Eroului Necunoscut, a rostit cuvintele rămase în istorie: „**Acesta este tatăl meu!**”, dar și numeroase fotografii de actualitate dedicate aducerii și reînhumării la București a osemintelor Eroului Necunoscut.

Vernisajul expoziției s-a bucurat de o numeroasă asistență, din toate sferele vieții sociale: militari activi și în rezervă, istorici, preoți și numeroși cetățeni. După cuvântul de înțelepciune și rugăciune rostit de ÎPS **Timotei**, arhiepiscopul Aradului, publicul a vizionat filmul documentar dedicat Eroului Necunoscut. Un moment inedit, dar cu atât mai emoționant, a fost acela în care slt. (r) **Ion Dumitrof**, octogenar, din Lipova, nepot al lui Amilcar Săndulescu, a relatat câteva impresii

de familie despre înaintașul său.

„**Expoziția noastră itinerantă, dedicată memoriei Eroului Necunoscut, a debutat în anul 2012, Aradul fiind al 16-lea oraș în care este expusă. Mulțumim pe această cale conducerii comendurii garnizoanei, filialei județene a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” și tuturor celor care vor călca pragul acestei expoziții**”, a declarat prof. **Valeria Bălescu**, muzeograf la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” din București.

„**Este o mândrie și o datorie de onoare pentru Arad să găzduiască această expoziție și, după afluența mare de vizitatori, credem că istoria patriei și memoria eroilor sunt de mare interes pentru arădeni**”, a declarat col. (r) **Constantin Bursa**, președinte al Filialei Județene „Avram Iancu” Arad a ANCE „Regina Maria”. ■

Mr. (r) Dorin Ocneriu

10 iunie - Ziua Parașutiștilor Militari

Parașutiștii militari și-au sărbătorit ziua la Cercul Militar Național

În toate armatele lumii, parașutiștii formează una dintre cele mai spectaculoase - și mai apreciate - specialități ale războiului modern. În armata noastră, prima subunitate de parașutiști militari a fost înființată în urmă cu 73 de

ani. Acest moment important a fost evocat la Cercul Militar Național, în cadrul simpozionului aniversar organizat de Fundația „General Grigore Baștan”, în colaborare cu Asociația Națională a Parașutiștilor din România. La eveniment au luat

parte reprezentanții unor categorii de forțe din MAPN, ai unor formațiuni de parașutiști din București, Buzău, Bacău și Târgu Mureș, precum și delegați ai unor asociații și fundații neguvernamentale.

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” a fost reprezentată de o delegație condusă de general maior (rez.) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, care, în numele organizației pe care o conduce, a înmănat celor două asociații organizatoare câte o Diplomă de Excelență. ■

Protocol de colaborare cu Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din SIE

Luni, 14 iulie 2014, la sediul central al ANCERM a fost semnat protocolul de colaborare între Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" și Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din S.I.E. La ceremonial au participat, din partea ANCERM, general maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, general de brigadă (r) Dan Șerban, colonel (r) Gheorghe Mateescu și delegația ACMRR din SIE formată din general de brigadă (r) Petru Neghiu,

președinte, colonel (r) Gheorghe Iordache.

Cele două asociații își propun, în spiritul înaltei datorii naționale, să colaboreze în acțiunile de îngrijire și protejare a operelor comemorative de război, de comemorare, așa cum se cuvine, a faptelor și sacrificiilor celor căzuți pentru Țară de-a lungul veacurilor.

În imagine, de la stânga la dreapta: general de brigadă (r) Dan Șerban, general de brigadă (r) Petru Neghiu, general maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, colonel (r) Gheorghe Iordache, colonel (r) Gheorghe Mateescu. ■

Reînnoirea protocolului de colaborare cu A.D.M.R.R.

Vineri, 4 iulie 2014, conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" și Asociației Diplomaților Militari în Rezervă și în Retrageră „Alexandru Ioan Cuza” au convenit să continue activitatea de colaborare în viitor. La sediul A.D.M.R.R., din București, generalul maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, președintele A.N.C.E., și generalul de brigadă (r) Nicolae Aurel Ene, președintele ADMRR, au semnat un nou protocol de colaborare pentru următorii ani.

În imagine: momentul semnării protocolului de colaborare. ■

Donații pentru Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”

În pragul împlinirii a 95 de ani de la înființarea Societății «Mormintele Eroilor Căzuți în Război», conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor «Regina Maria» a avut bucuria să primească în dar două opere reprezentative pentru patrimoniul și simbolistica acestei organizații: un portret în ulei și un bust din gips ale Reginei Maria.

După cum se știe, Regina Maria a fost primul Președinte de Onoare al Societății *Mormintele Eroilor Căzuți în Război*, societate ale cărei tradiții și le-a asumat, încă de la înființare, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Prima donație a fost făcută de pictorița Diana Drăghici. După o perioadă de căutări, atrasă mereu de sinceritatea sentimentului și libertatea expresiei, căutând în același timp să-și perfecționeze cunoștințele tehnice, tânăra artistă se orientează, în consonanță cu temperamentul său, spre noul clasicism al anilor '30, deceniu dominat și de personalitatea Reginei Maria, spre sobrietate și măsură, echilibru și armonie. Pictorița surprinde prin complexitatea căutărilor stilistice, prin voința de stil proprie unei personalități de excepție, aflată

permanent într-un proces de autodesăvârșire, prin temperamentalul culorilor dogorătoare aplicate pe pânza vibrantă, sonoră, neîngrădită de desen, care îl reține pe privitor.

Diana a donat această lucrare asociației noastre și se vrea citită în cheia unei legitime dorințe: aceea de a fi (re)cunoscută de la început, în virtutea valorii și nu a vârstei.

A doua donație aparține sculptorului și artistului plastic Dumitru Pasima. Statuia a fost donată în numele Filialei județului Călărași a ANCERM, reprezentată de domnul Nicolae Dragu (în imagine, alături de general maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, președintele ANCERM).

Cele două lucrări au fost expuse în sala de conferințe, îmbogățind astfel patrimoniul simbolic al asociației noastre.

**Comandor (r.)
Dorin IONESCU**

Protocol de colaborare cu Asociația Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Ministerul Afacerilor Interne

Joi, 3 iulie 2014, la sediul central al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” a avut loc ceremonia de semnare a Protocolului de colaborare cu Asociația Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Ministerul Afacerilor Interne. Protocolul a fost semnat de către președinții celor două asociații, respectiv domnul general-maior (r.) prof. univ. dr. Visarion Neagoe și

general-locotenent (r.) lector univ. dr. Ioan Hurdubaie. La ceremonie a luat parte și domnul colonel (r.) Stelian

Dinu, președintele Asociației Veteranilor de Război din Ministerul Afacerilor Interne. Prin semnarea acestui

Cei doi președinti de asociații după semnarea protocolului de colaborare

document, cooperarea dintre cele două asociații beneficiază de un cadru legal adecvat care permite unirea eforturilor comune pentru protejarea operelor comemorative de război și cinstirea memoriei eroilor. ■

La 101 ani!

Veteranul de război Ilie T. Ciocan a fost sărbătorit la împlinirea vârstei de 101 ani. Ilie T. Ciocan s-a născut la 28 mai 1913, în comuna Galicea, județul Vâlcea. În semn de respect și prețuire, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, Filiala județeană Vâlcea, i-a acordat o *Diplomă aniversară*. La mulți ani cu sănătate! ■

Eugen Petrescu

Ziua Eroilor la Reșița

Aspecte de la ceremoniile de depuneri de coroane de flori la care au fost prezenți și reprezentanți ai Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", subfiliala Reșița. ■

Pe urmele Diviziei 9 Infanterie

În perioada 9-11 mai, o delegație a filialei Constanța a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" a făcut un pelerinaj în Republica Cehă, pe urmele Diviziei 9 Infanterie care a luptat, în ultima conflagrație mondială, pentru eliberarea acestei țări. Primul popas a fost în localitatea Stráni, unde *primăria locală, în colaborare cu clubul de istorie militară, a organizat o ceremonie de comemorare a sfârșitului celui de-al doilea război mondial. Delegația română a depus o coroană de flori.*

Pe pajiștea de lângă terenul de sport din Stráni a avut loc o reconstituire a acțiunilor de luptă la care au evoluat și avioane militare din ultima conflagrație mondială. După 69 de ani, un grup de pensionari militari români s-a aflat pe muchia dealului de deasupra localității Stráni, acolo unde s-au dus cele mai crâncene lupte în aprilie 1945. Românii au păstrat un moment de reculegere în memoria celor aproape 200 eroi care au luptat și, cu prețul vieții, au eliberat localitatea Stráni.

Activitatea a fost organizată cu sprijinul arhitectului Gheorghe Stănculescu, nepotul generalului Ion Stănculescu, comandantul Diviziei 9 Infanterie pe timpul luptelor pentru eliberarea Cehoslovaciei. ■

Eroii români omagiați la Stráni

Stráni este o localitate de munte, cu aproximativ 3.000 de locuitori, situată în Carpații Albi, pe o vale lungă, la intrarea în una din trecătorile importante dintre Slovacia și Cehia.

În perioada 16 - 26 aprilie 1945, Divizia 9 Infanterie "Mărășești", încadrată între Diviziile 240 și 232 Sovietice, a dus lupte grele pentru cucerirea localității Stráni și a înălțimilor din apropiere, unde germanii organizaseră o puternică poziție de rezistență, care interzicea pătrunderea în Moravia. În timpul luptelor și-au pierdut viața 153 de ofițeri, subofițeri, gradați și soldați români. Inițial, acești eroi au fost înmormântați în cimitirul diviziei, dispus pe un platou între localitățile Moravske Lieskove și Strani. Mai târziu au fost exhumati și mutați în cimitirul din Zvolen.

Pentru a cinsti memoria militarilor români, pe monumentul eroilor din localitate căzuți în cel de-al Doilea Război Mondial a fost amplasată o placă în amintirea jertfelor românilor.

În fiecare an, Primăria Stráni, sprijinită de autoritățile centrale (guvern, ministerele apărării și agriculturii, muzeul național de istorie etc.) organizează reconstituirea bătăliei din aprilie 1945. În rolul militarilor ruși, germani și români, care s-au

confruntat atunci, acționează tineri aparținând asociațiilor și cluburilor pentru tradiții militare din diferite orașe cehe. De remarcat este faptul că ținutele sunt procurate prin eforturile financiare ale acestor tineri pasionați de istorie. Din anul 2009, militarii români sunt reprezentați de membrii "Klub Vojenske Historie 43" din Brno. Deși nu cunoaște limba română, comandantul grupului dă toate comenzile într-o impecabilă limbă română.

Anul acesta Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria", filiala Constanța, la invitația primarului din Stráni, domnul Ondrej Benešik, a asigurat participarea unui grup de opt invitați la evenimentele comemorative legate de încheierea celui de al Doilea Război Mondial.

În ziua de 10 mai 2014, începând cu ora 11.00, la Monumentul Eroilor dispus în centrul localității, a avut loc un ceremonial sobru de depunere de coroane de flori, la care onorul a fost prezentat de "militarii români" din Brno, care au executat trei salve de onoare.

S-au vizitat expoziția de tehnică de luptă din cel de al Doilea Război Mondial și locurile de dispunere a grupurilor care reprezentau militarii germani, ruși și români.

A fost organizat și un stand cu tehnica de luptă modernă din dotarea Armatei Cehe.

Pe străzile de acces au fost organizate standuri de prezentare și vânzare a unor produse tradiționale specifice zonei.

Începând cu ora 14.00, pe un platou dispus în apropierea localității, câteva mii de localnici, dar și din localitățile învecinate, au participat la reconstituirea bătăliei din anul 1945. Deosebit de interesant a fost faptul că deși nu erau bariere de acces, la care să fie plătită o sumă care să permită participarea la acest eveniment, toți participanții au cumpărat bilete de la punctul discret amenajat. Pe parcursul a aproximativ o oră, participanții au urmărit deosebit de interesați fazele bătăliei, de departe momentul cel mai savurat fiind confruntarea aeriană între avioanele rusești și cele germane. În finalul exercițiului toate grupurile au defilat, având în frunte drapelele statelor respective. Noi, românii, ne-am simțit tare mândri când detașamentul din Brno a defilat cu drapelul tricolor, chiar dacă acesta avea coada improvizată dintr-o creangă dintr-un pom.

Ulterior ne-am întâlnit cu acești tineri și cu reprezentanții Primăriei Strâni, am înmănat din partea asociației Diplome de onoare și cadouri simbolice (medalii comemorative, albume de prezentare a Dobrogei și a județului Constanța). Am stabilit să desfășurăm o serie de acțiuni care să permită ca în anul 2015, la aniversarea a 70 de ani de la bătălia de la Strâni, să participe și un grup de tradiții militare din România, precum și un grup mai numeros de români. De asemenea, am promis să punem la dispoziția Primăriei Strâni cât mai multe documente despre eroii dobrogeni, care să fie păstrate într-o încăpere special amenajată de primărie.

Având în vedere că, în anul 1916, în luptele pentru apărarea Dobrogei la Cocargea (Pietreni) au murit și 13 cehi, din Divizia 1 Voluntari Sârbi, am stabilit să analizăm posibilitatea înfrățirii unei localități din zonă cu localitatea Strâni. În acest scop, în vara acestui an, primarul acestei localități va efectua o vizită la Constanța.

La Strâni, la 1500 km de casă, noi, constănțenii, ne-am simțit ca între prieteni alături de autoritățile și localnicii care știu să cinstească pe cei care, cu multe zeci de ani în urmă, și-au jertfit viața pentru eliberarea acestei localități. ■

Colonel (r) Remus MACOVEI

120 de ani de la înființarea Regimentului 34 Infanterie "Constanța"

20 aprilie 1894. Prin Înaltul Decret nr. 1548, se înființează Regimentul 34 Infanterie "Constanța", care, la 10 mai 1894, primește Drapelul de luptă. Patron spiritual al regimentului: Sfântul Dimitrie.

În memoria acestui eveniment important din istoria militară a românilor, Brigada 9 Mecanizată "Mărășești" a organizat, în 28 aprilie 2014, activități festive în garnizoana Topraisar, cu sprijinul filialelor constănțene ale Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" și Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră. Manifestările au început cu un ceremonial militar

și religios la Monumentul Eroilor Regimentului 34 Infanterie "Constanța". Au fost depuse coroane de flori la monumentul dedicat slt.p.m. Ionel Gheorghiță Drăgușanu, căzut în teatrele de operații din Afganistan. Pe platoul unității a fost organizată o expoziție de tehnică de luptă și au fost prezentate exerciții demonstrative.

La festivități au participat reprezentanți ai autorităților publice locale, ai Diviziei 2 Getica, ai asociațiilor cadrelor în rezervă și în retragere, ai veteranilor de război, elevi ai instituțiilor de învățământ din Topraisar. ■

Col.(r) Remus Macovei

La Horezu a fost inaugurată statuia domnitorului martir Constantin Brâncoveanu

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2014 ca „Anul omagial

euharistic" (al Sfintei Spovedanii și al Sfintei Împărtășanii) și „Anul comemorativ al Sfinților Martiri Brâncoveni". Cu acest prilej, Primăria orașului Horezu, județul Vâlcea, a ridicat o statuie în memoria Sfântului Voievod Martir Constantin Brâncoveanu. Amplasată în fața Liceului „Constantin Brâncoveanu", statuia, operă a sculptorului craiovean Rodion Gheorghiță, a fost sfințită și inaugurată cu onoruri militare la 6 iunie 2014.

Ceremonia a fost organizată de Primăria orașului Horezu în parteneriat cu Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina

Maria", Filiala Județeană Vâlcea, Garnizoana Râmnicu-Vâlcea și Arhiepiscopia Râmnicului. Cu acest prilej au rostit alocuțiuni: Preasfințitul dr. Emilian Lovișteanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului; ec. Aurora Gherghina, subprefect al județului Vâlcea; ec. Ilie Fârtat, primar al orașului Horezu, prof. dr. Florin Epure, director al Direcției pentru Cultură Vâlcea; prof. univ. dr. Dinică Ciobotea (Universitatea din Craiova); prof. dr. Gabriel Croitoru (Academia Română) și prof. Eugen Petrescu, președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria", Filiala Județeană Vâlcea. ■

Eugen Petrescu

În ziua de 28 mai 2014, în Sala Coloanelor a Cercului Militar Mangalia, s-a desfășurat ediția a doua a concursului de eseuri "Eroul din familia mea", dedicat Zilei Eroilor. Au luat cuvântul Remus Macovei, președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", filiala Constanța, Emil Corneliu Ninu, președintele subfilialei Mangalia a aceleiași organizații, cdor. Petrică Pârvu, părintele Vasile Cârlan, cdor.(r) Nicolae Teodorescu, moderator fiind poeta Emilia Dabu. A urmat un program artistic susținut de membrii Teatrului de copii "Magic" al Cercului Militar Mangalia și de Nicolae Vicol, șeful Cercului Militar

Ploiești, care a încântat audiența cu o doină și un cântec de cătănie.

Momentul mult-așteptat a fost, desigur, decernarea premiilor concursului de creație "Eroul din familia mea", pe categorii de vârstă, gimnazial, liceal și adulți. La categoria

adulți, locul întâi a fost acordat doamnei Liana Naum, șeful Cercului Militar Mangalia, pentru însemnarea "Suflete regăsite". Întâlnirea a fost un bun prilej de aducere aminte și de speranță că nu vom uita niciodată jertfa înaintașilor noștri. ■

SUFLETE REGĂSITE

*Au trecut vremile-acelea, vremi de fapte strălucite,
Însă triste și amare...*

Grigore Alexandrescu (Umbra lui Mircea. La Cozia)

În ultimul an m-am gândit foarte des la faptul că va trebui să-mi răspund la o întrebare: **Cine sunt și de unde vin?**

Această întrebare a devenit deosebit de prezentă în mintea și în sufletul meu mai ales după ce, anul trecut, de Ziua Eroilor, am asistat la prima ediție a concursului „Eroul din familia mea”. Frânturi de gânduri din copilărie, imagini răzlețe mi s-au tot perindat mult timp în gând, până ce am înțeles că trebuie să scriu și eu despre rădăcinile din care am crescut.

A fost prima dată când m-am apucat să mă interesez îndeaproape și să mă documentez despre locul unde s-a născut și a crescut bunica mea. Mama mamei. Și am descoperit comuna

Ceptura, un loc binecuvântat de Dumnezeu, încărcat de istorie, cu dealuri line și verzi, unde podgorii întinse, plantate cu caiși, migdali și piersici, zâmbesc soarelui în fiecare dimineață. O zonă dens populată încă din neolitic, deosebit de activă economic de-a lungul secolelor.

Conform unor surse documentare, Ceptura înseamnă „cepu pecetluit”. În documentele Moșiei Ceptura, transcrise și publicate de Dumitru Furtună în anul 1834, se spune că denumirea localității vine de la Gârla Cepturei. Acesta este locul în care a venit pe lume bunica mea și cei șase frați ai săi.

Străbunicii mei, Gheorghe și Maria Șențaru, oameni simpli și muncitori, trăiau din cultivarea pământului cu cereale și viță de vie. Aveau casa în Ceptura de Jos, într-un cătun cunoscut sub denumirea de Valea Gardului.

Străbunica era cunoscută și sub numele de „moșica”, cum îi spuneau cu respect cei din jur, ea

ajutând la toate nașterile din sat.

Cei șapte copii ai familiei Șențaru se numeau Didina, Elisabeta, Constantin, Elena, Stelian, Ecaterina și Dumitru.

Ecaterina a fost bunica mea, iar fratele ei, pe care aș vrea să îl prezint ca pe Eroul din familia mea, se numea Dumitru, alintat Mitu. Din amintirile mamei, era un băiat vesel, harnic și ascultător, care iubea mult animalele și le îngrija cu drag. Calul lui gălbior i-a însoțit copilăria și adolescența ca un tovarăș de nădejde, iar pentru porumbeii lui a construit un adăpost la ușa coșarului.

Străbunicul meu Gheorghe a luptat în Primul Război Mondial, iar la întoarcere a primit două loturi de teren de la Statul Român.

Din păcate, mezinul familiei, unchiul Mitu, a rămas orfan de tată la 17 ani, în urma unui accident feroviar petrecut la ieșirea din Ploiești. Unchiul Mitu a rămas stâlpul casei; ziua lui de muncă se întindea de la răsărit până la lăsatul întinericului: aducea apă cu sacaua, cosea, ara pământul, săpa vița de vie.

Anii au trecut și Mitu a ajuns la vârsta efectuării stagiului militar, fiind repartizat tocmai la Zalău, la artilerie, unde a devenit unul dintre cei mai apreciați servanți din unitatea sa. Înainte de plecarea în armată, mama sa i-a spus:

„Mitu, uite ai ridicat casa, n-ar fi bine să te însori?”

„Nu, mamă, să nu mă plângă și nevasta și copiii”.

Se apropia războiul și parcă avea un presentiment.

„Pe monumentul din curtea Bisericii cu hramul „Treii Ierarhi”, din Ceptura de Jos, se află și numele unchiului Mitu: Șențaru Gh. Dumitru”

Într-o după-amiază târzie de toamnă, s-au pomenit bunica mea și fetele ei cu el la poartă. Era încărcat cu bagaje, luase cu el tot harnașamentul pe care îl avea în primire și venise pe jos, de la Gara de Sud din Ploiești până în cartierul Dorobanțu, unde locuiau bunicii mei. Nepoatele, între 3 și 7 ani, i-au sărit în brațe și l-au întrebat dacă le-a adus struguri de cireșe (le învățase, ca atunci când venea luna iunie, a

lui cireșar, să le răsfete cu crenguțe pe care lega cireșele în forma de ciorchine). Și-au luat rămas bun, Mitu urmând să plece pe frontul rusc. Nu au știut că nu se vor mai vedea niciodată.

În iunie 1941, unitatea sa a fost în primul eșalon care a traversat Prutul pentru redobândirea Basarabiei, pe fondul entuziasmului general al armatei și al unui popor care își redobânda prin luptă demnitatea terfelită prin ultimatumul URSS din iunie 1940. A parcurs luptând cu unitatea sa mii de kilometri, mereu în linia întâi, ocrotit de dragostea de neam, curaj și credința în Dumnezeu.

De pe front trimitea scrisori în care spunea că este bine, sănătos, să nu se îngrijoreze mama sa și frații săi, pe care spera să-i revadă curând.

Nu mai avem scrisorile lui; știm doar că a căzut prizonier la Cotul Donului, iar un camarad supraviețuitor a povestit familiei despre comportamentul său exemplar, cum îi ajuta, îi încuraja și îi mobiliza pe ceilalți să reziste gerului năprasnic și muncii epuizante.

Nu a mai scris nimic.

Destinul lui s-a frânt la numai 20 de

ani; s-a prăpădit la fel ca alte mii de prizonieri români trimiși la muncă forțată în lagărele rusești și și-a găsit odihna departe de casă, într-un loc necunoscut, în pământ străin. Nu a cunoscut nici căldura căminului la care visa, nici iubirea unei soții, nici zâmbetul copiilor pe care și-i dorea.

Porumbelii și-au luat zborul, calul gălbior nu se știe unde și-a găsit sfârșitul.

Când mama lui a înțeles că nu mai este în viață, a hotărât să îi facă o slujbă de pomenire, pentru ca sufletul lui să se odihnească în pace; are un mormânt gol alături de mormântul străbunicului meu, la bisericuța din deal.

Aceasta este viața lui în puține cuvinte strânse laolaltă din aducerile aminte ale mamei mele. Războiul face victime. Întotdeauna. Sunt cei ce mor și cei ce trăiesc cu durerea până la capăt.

Nu pot și nu vreau să mă gândesc la ce a trăit străbunica mea.

Nu pot și nu vreau să accept că așa ceva s-ar putea repeta.

Dar, astăzi, pot și vreau să le transmit copiilor mei să nu uite de unde vin, să nu uite că ei trăiesc și pentru unchiul Mitu și pentru copiii lui

nenăscuți.

Nu am o definiție proprie pentru cuvântul **EROU**; de foarte mică am asociat acest cuvânt cu **PATRIA**. De multe ori am ascultat vechi cântece românești pe această temă și mi se par mai actuale și mai potrivite ca oricând versurile: „Frații noștri ne vor plânge /Țara nu ne va uita.»

„Țara” nu l-a uitat pe unchiul Mitu; pe monumentul din curtea bisericii cu hramul „Treierari” din Ceptura de Jos se află și numele lui, alături de multe altele, dovada jertfei adusă de comunitatea de aici **PATRIEI**.

Iar frații... trebuie să mulțumesc inițiatorilor acestui concurs că ne-au adus aminte să ne aducem aminte. Să reînviem prin cuvântul scris fiecare suflet din sufletul nostru, pierdut în zări și în negura timpului. Mai mulțumesc Părintelui Ioan Șendroi și soției sale, doamna Rodica Șendroi, pentru ajutorul dat în încercarea mea de a-l include pe unchiul meu, Dumitru Șențaru, de pe Valea Gardului, comuna Ceptura de Jos, printre cei de care ne amintim astăzi ca de Eroul din familia mea! ■

Liana NAUM, Mangalia

Eroul din familia mea

Subfiliala Mangalia a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” ne propune o antologie de creații ale elevilor și cadrelor didactice din oraș, intitulată „Eroul din familia mea”.

Este o inițiativă laudabilă, dezvoltată sub îndrumarea dascălilor, în care au fost implicați membrii asociației, instituții de cultură și administrație locală. A fost o modalitate ingenioasă de a-i stimula pe elevi, uneori și pe dascăli, să-și scrie amintirile pe care le mai au și așa cum le au

despre bunicii și străbunicii lor care au participat într-un fel sau altul la ultimul război prin care a trecut România.

Este o revigorare a memoriei, dar și o stimulare a talentului literar, ambele reunindu-se într-o reușită benefică: alimentarea mândriei naționale din interiorul familiilor. Este cu totul deosebit să te simți responsabil și legat moral și spiritual de trecutul patriei tale, prin jertfa părinților și bunicilor tăi.

N-ar fi rău ca această experiență să se generalizeze

la toate cercurile „cultul eroilor” din școli și să fie una din modalitățile de comemorare anuală cu prilejul Zilei Eroilor. ■

În anul 2013, la Ziua Crucii (14 septembrie), din inițiativa primăriei Vânători-Neamț, primar Adriana Petraru - a avut loc un ceremonial de pomenire a celor căzuți în luptele din vara anului 1944 pe Dealul Căprăriei din Nemțișor. Au fost prezenți reprezentanți ai autorităților locale din Tg Neamț, Piatra Neamț, profesori de istorie, slujitori ai bisericii din satele Lunca, Nemțișor, Vânători, călugări de la Mănăstirile Neamț și Secu, cetățeni din zonă.

În a doua jumătate a lunii aprilie 1944, frontul germano-sovietic se stabilizase pe aliniamentul: GURA HUMORULUI - FĂLTICENI - Nord. Tg. Neamț - Sud PAȘCANI - Nord Tg. Frumos - Nord IAȘI - Nord masivul CORNEȘTI - ORHEI - cursul inferior al NISTRULUI - MAREA NEAGRĂ. Partea de nord-est a teritoriului României fusese ocupată de Armata Roșie, fapt care a creat trupelor sovietice condiții favorabile pentru executarea unor operații strategice de amploare.

Pe acest aliniament apărarea urma să fie asigurată de forțele Grupului de armate „**UCRAINA DE SUD**”, comandat de generalul Ferdinand Schörner, înlocuit la 24 iulie 1944, cu generalul Hans Friessner.

Forțele de care dispunea erau:

- Armata 6 germană și Armata 3 română, în Basarabia, alcătuiau **Subgrupul de armate „D”**, comandat de generalul Petre Dumitrescu, care era și comandantul A3 române
- Armata 8 germană și Armata 4 română, în Moldova, formau **Subgrupul de armate „WÖHLER”**, comandat de generalul Otto Wöhler, care era și comandantul A8 germane

forțelor sovietice din **Frontul 2 Ucrainean** dispuse într-un dispozitiv pe două eșaloane, astfel:

A. în primul eșalon:

- Armata 4 gardă, între CORNEȘTI și PRUT, pe un front de circa 35 km;
- Armata 52 sovietică, între PRUT și PODU ILOAIEI, pe un front de circa 25 km;
- Armata 27 sovietică, între

Vara anului 1944, pe Dealul Căprăriei

Trupele din subordinea generalului Wöhler compuse din 25 de mari unități, dintre care 18 române și 17 germane, asigurau apărarea sectorului de front cuprins între Putna, în Bucovina, și Vest masivul Cornești din Basarabia. Aripa dreaptă a acestui sector, între masivul CORNEȘTI și HORLEȘTI, la 15 km NV de IAȘI, era apărată de Grupul de corpuri de armată „MIETH”, comandat de generalul Friedrich Mieth, în timp ce aripa stângă, dintre BOROAIA și PUTNA, revenea trupelor din componența C17 armată german.

În centrul sectorului delimitat de localitățile HORLEȘTI și BOROAIA, în lungime de 100-110 km, erau dispuse forțele din Armata 4 română comandată de generalul Mihail Racoviță și apoi de generalul Gheorghe Avramescu.

Trupele generalului Wöhler trebuiau să facă față mulțimii

PODUL ILOAIEI și NE Tg. Frumos, pe circa 25 km;

- Armata 7 gardă, între NE TG. FRUMOS și râul SIRET la sud de PAȘCANI, pe cca 25 km;
- Armata 40 sovietică, între PAȘCANI și GURA HUMORULUI, pe aproximativ 80-100 km.

B. în al doilea eșalon:

- Armata 53 sovietică, la est de PRUT, la 35 km NN de SCULENI;
- Corpul 18 blindat sovietic, la 40 km NV de Iași;
- Armata 6 Tancuri sovietică, la 50 km N TG FRUMOS;
- Corpul de cavalerie mecanizat, la 40 km NNE PAȘCANI.

Ușor de observat superioritatea numerică a forțelor inamicului.

Armata 4 română urma să asigure apărarea sectorului dintre HORLEȘTI și BOROAIA cu patru corpuri de armată (1,5,6 și 7), cu forțele comandamentelor 103

și 104 munte, ale Regimentului 8 grăniceri, precum și cu forțe germane din compunerea Grupului de corpuri de armată „Kirchner”.

Situația fluidă din estul țării ce crea pericolul înaintării spre sud a Armatei Roșii a determinat ca mareșalul Ion Antonescu să efectueze o serie de vizite la marile unități române și germane din centrul Moldovei și Basarabiei, ce formau Grupul de armate „Ucraina de sud”. Prima dintre ele a avut loc în perioada 19-22 aprilie, fiind inspectate marile unități din corpurile 1 și 5 armată, precum și trupele germane din zonă. În cursul dimineții de joi, 20 aprilie, Ion Antonescu a vizitat comandamentele corpurilor 5 armată român și 57 armată german. A doua zi, a revenit în zonă, oprindu-se cu întreaga suită, în punctul Păstrăveni, la circa 4 kilometri de pozițiile inamice, apoi s-a deplasat la comandamentul Corpului 1 armată, dislocat în comuna Bozieni.

Din ordinul mareșalului fuseseră fortificate două linii de apărare:

- TG. NEAMȚ-PAȘCANI-IAȘI-CHIȘINĂU-TIRASPOL-CETATEA ALBĂ
- FOCȘANI-NĂMOLOASA-BRĂILA

Pe aceste două linii s-au construit 1600 de cazemate din beton echipate cu armament antitanc și automat. S-au construit cca 60 km șanțuri antitanc. Au fost amenajate peste 1800 locașuri de tragere, puncte de observare și alte lucrări de apărare.

Segmentul de front de care ne ocupăm, **între TIMIȘEȘTI și BOROAIA**, adică flancul stâng al Armatei 4, era apărat de **Corpul 7 armată** comandat de generalul Gheorghe Potopeanu (până la 15 august) și apoi de generalul Hugo Schwab, având misiunea de a interzice pătrunderea inamicului pe direcția DRĂGUȘENI-TG. NEAMȚ și de aici spre PIATRA NEAMȚ sau spre POIANA TEIULUI.

Forțele de care dispunea erau:

- Comandamentul 104 munte, între TIMIȘEȘTI și E SĂVEȘTI
- Regimentul 8 grăniceri, între SĂVEȘTI și DRĂGĂNEȘTI
- Regimentul 17 infanterie, între DRĂGĂNEȘTI și BOROAIA
- Brigada 7 artilerie grea, dispusă la flancul stâng al Armatei 4, între RĂUCEȘTI și BOGDĂNEȘTI

În rezerva Corpului 7 armată se afla Comandamentul 103 munte, sub comanda generalului Mihai Cămărașu, dislocat în zona Topolița, care avea să fie introdus în luptă la începutul lunii mai.

Potrivit mărturiilor unor veterani de război din Răucești, trupele noastre ocupaseră poziții de apărare pe aliniamentul Pădurea CENUȘA-INGĂREȘTI-Herghelia de cai GRAȘI—Pădurea BOIȘTEA-râul OZANA-linia de cazemate care urca pe lângă PĂRĂUL URSULUI-POMETEA-DEALUL BUBURUZULUI-BĂILE OGLINZI-Gura VĂII CULEȘA aproape de „BORTA DRACULUI”-GROȘI-SĂSCUȚA-MOIȘA. Artileria

sovietică era amplasată după dealul HERLEA spre BRUSTURI, sub dealul CURȚII SĂVEȘTI și capul dealului RĂUCEȘTI și trăgea spre zona fortificată de la SE de TG. NEAMȚ. Punctele noastre de observare erau pe dealul BOIȘTEA, pe culmea PLEȘULUI și pe DEALUL NEMȚIȘORULUI. Rămâneau „neacoperite” multe zone unde inamicul avea amplasate puternice forțe terestre și depozite de muniții (RĂUCEȘTI de SUS, de JOS, SÂRBII, BRUSTURI, POIANA, GROȘI)

Acțiunile de luptă desfășurate în perioada 17 aprilie și 30 mai 1944 urmăreau consolidarea pozițiilor pe aliniamentul pe care fusese oprită ofensiva sovietică în condițiile în care inamicul, utilizând tancurile, dezlănțuia o serie de acțiuni ofensive locale cu scopul creării unor breșe în apărarea noastră unde să instaleze grupe speciale de cercetași.

În prima și a doua zi de Paști (16 și 17 aprilie) s-au desfășurat lupte crâncene, trupele sovietice reușind să ocupe satele Răucești de Sus și de Jos, precum și Oglinzi până la biserică.

Iată ce-și amintea căpitanul (r) Gheorghe Săveanu, fost comandant de pluton în Batalionul 111 din Comandamentul 103 munte:

„Pe data de 18 aprilie 1944, ne-am imbarcat într-o garnitură de tren de marfă, în gara Beiuș, pentru a pleca pe frontul Moldovei. Am făcut parte din Batalionul 111 vânători de munte, Comandamentul 103 Munte, comandat de generalul Mihai Cămărașu. Pe 23 aprilie am debarcat în Piatra Neamț, ziua în care mareșalul Antonescu a sosit, în

această zonă pentru a inspecta frontul din Moldova. Armatele sovietice ajunseseră aproape de Iași, iar în zona Oglinzi-Tg Neamț, avangarda unor unități sovietice a reușit să se instaleze temeinic pe o poziție la circa 1 km est de râul Ozana „cea frumos curgătoare” – cum o descrie Ion Creangă – și satul Nemțișor. După un marș forțat, batalionul nostru a intrat direct în luptă cu inamicul care dispunea de adăposturi bine întărite, de mitraliere, pistoale automate și de arme cu lunetă. Țin să precizez că făceam parte din compania de cercetare, eram comandant de pluton. Pe 2 mai am primit ordin să-mi instalez plutonul pe o poziție de atac, pe liziera de est a satului Nemțișor. Însoțit de sergentul Borza, comandantul grupei 1, ne-am deplasat la fața locului indicându-i acestuia sectorul grupei sale. Deodată, dinspre avanposturile inamice de pândă, a pornit o bubuitură de armă cu lunetă și un glonte nemilos a curmat brusc viața acestui brav și destoinic sergent, care s-a stins în brațele noastre. De altfel, acest cartuș îmi fusese destinat mie, deoarece imediat sovieticii au tras asupra mea cu toate armele automate, dar folosind bine terenul, am reușit să scap cu viață. După masa zilei de 2 mai, am fost trimis de comandantul de companie, la generalul Cămărașu pentru a ne preciza sectorul de atac. În zorii zilei de 3 mai, fără niciun sprijin de artilerie, compania noastră a pornit la atac, luând creasta în piept, cu flancul drept descoperit, împotriva unui inamic bine adăpostit, la poalele dealului Căprăriei.

Bravii noștri vânători de munte au pornit în iureș năvalnic asupra pozițiilor dușmane, dar inamicul

a slobozit asupra noastră o ploaie de gloanțe, cauzându-ne pierderi mari. Cu toate acestea, am reușit să ne apropiem de el la circa 50-100 de metri. La primul atac a căzut vitejește la datorie sublocotenentul de rezervă Ionescu, comandantul plutonului 1, iar din plutonul meu, format din 24 de ostași au mai rămas doar nouă. În amurg, am pornit din nou la atac, fiind sprijiniți de data aceasta, de focul viu, tras razant de câteva tunuri antitanc germane Bofors. Prințând curaj, am atacat impetuos, reușind să dăm peste cap apărarea inamică, să le ocupăm poziția de luptă și să capturăm un ostaș în vârstă. S-a lăsat întunericul peste munți și văi, compania noastră s-a instalat în apărare, în formă de arici, pe o coastă de deal împădurită cu brazi. Era întuneric beznă. Extenuați de efortul atacurilor de peste zi, flămânzi – pentru că nu mâncasem de 24 de ore – zdrobiți de durere pentru camarazii căzuți pe câmpul de luptă, ne-am revenit din această stare deprimantă în momentul când artelnicii, după mai multe căutări, au reușit să dea peste noi, aducându-ne mâncarea mult dorită.

În ziua următoare am reluat atacurile străbătând dealuri și văi împădurite, apărate cu multă îndârjire de către sovietici care erau bine adăpostiți în tranșee și în cazemate din lemn, acoperite cu pământ. Luptele erau deosebit de grele. Am dat atac după atac asupra cazematelor vrăjmașe, dar din cauza copacilor nu puteam folosi grenadele decât puștile și armele automate. În sfârșit, după câteva zile, a venit în sprijinul nostru artileria grea care a bătut, multe zile la rând, crestele dealului Căprăriei. Din cauza loviturilor date de bravii noștri vânători de munte,

inamicul a fost silit să-și părăsească pozițiile, lăsând în urmă morți și materiale de luptă.

Îmi aduc aminte că, pentru cucerirea ultimei cazemate, am fost nevoiți să apelăm la doi ostași germani dotați cu aruncătoare de flăcări, cu ajutorul cărora am reușit să punem inamicul pe fugă. În sfârșit, după mai bine de o săptămână de lupte crâncene, în care a căzut rănit și locotenentul (r) Cocos, epuizați de oboseală și nesomn, ne-am consolidat apărarea pe aliniamentul cucerit.

După data de 15 mai ne-am construit o linie de apărare întărită, cu tranșee și șanțuri de comunicație continui și cu adăposturi solide pentru ostași și ofițeri.

Evenimentele din preajma zilei de 23 august 1944 m-au prins pe frontul Moldovei, pe aceleași poziții de pe dealul Căprăriei – aproape de Tg. Neamț – în calitate de sublocotenent de rezervă, comandant de pluton. După data de 23 august, unitatea noastră a început retragerea.” (Veteranii, pe drumul onoarei și jerfei. De la Stalingrad la Bătălia Moldovei, Editura Vasile Cârlova, București, 1997, p. 416-417)

Volumul de amintiri de război, culese de pasionatul de istorie și vrednicul gospodar Dumitru Stan din Răucești (Dumitru Stan, *Război blestemat*, Editura „Cetatea Doamnei”, Piatra Neamț, 2009), descrie că în zorii zilei de 3 iunie 1944, trupele sovietice au declanșat o ofensivă în gura văii Culeșa, au creat o breșă și au pătruns în dispozitivul nostru de apărare, ocupând o parte din primele tranșee, pe un front de circa 1 km adâncime.. Susținute de tanchete, trupele sovietice au înaintat pe coasta dealului

împădurit cu stejari seculari, în apropiere de „Borta Dracului”, pe valea Culeșei, Căprărie. Obiectivul inamicului era de a rupe apărarea Corpului 7 armată, de a ocupa Culmea Pleșului, apoi să coboare în NEMȚIȘOR-LUNCA-VÂNĂTORI-BRANIȘTE. De aici urmau să ocupe valea OZANEI spre TG. NEAMȚ, HUMULEȘTI, unde să facă joncțiunea cu trupele sovietice care începuseră atacul dinspre RĂUCEȘTII de JOS-GRAȘI-IAZUL MARE, să spargă frontul în acest sector, să traverseze șoseaua Pașcani-Tg. Neamț și să înainteze pe lângă moara lui Maței apoi pe prundul Ozanei spre BLEBEA-HUMULEȘTI-OCEA-TOPOLIȚA.

Încercarea a eșuat, dar înfruntările au fost extrem de înverșunate.

Forțele sovietice au ocupat culmea dealului și au continuat ofensiva coborând în NEMȚIȘOR-LUNCA unde au fost oprite de trupele române desfășurate pe șoseaua MÂNĂSTIREA NEAMȚ-BRANIȘTE-NEMȚIȘOR. Ce-și amintesc veteranii:

„Pe valea Culeșei și în Borta Dracului s-a declanșat cel mai sângeros măcel și s-au purtat cele mai cumplite bătălii...”

„Obuzele și bombe ce cădeau produceau un zgomot infernal, iar copacii loviți de proiectile cădeau peste soldații ruși și peste ostașii români. Peste tot vedeai imagini șocante, soldați zdrobiți de arbori, trupuri sfârtecate de proiectile și acoperite de pământ, auzai ostași care strigau după ajutor să fie scoși de sub trunchiurile de copaci...”

„Proiectilele ce cădeau peste soldații ruși, dar și asupra ostașilor români erau devastatoare. Ploua cu foc din ceruri, era o adevărată Sodomă...”

„Pe valea Culeșa și în Borta Dracului nu se mai vedea decât fum în urma exploziilor produse de bombe incendiare, iar mirosul insuportabil degajat din trupurile carbonizate ale soldaților, amestecat cu sulf și pucioasă te sufoca tăindu-ți răsuflarea...”

Aici, și-au găsit sfârșitul peste 4000 de ostași români și ruși. La 24 august 1944, bravul comandant al Corpului 7 armată, generalul Hugo Schwab, aflat în retragere prin Humulești către punctul său de comandă, evită umilinta căderii în prizonierat, preferând să-și tragă singur un glonț în cap. Își doarme somnul de veci în liniștea Mănăstirii Agapia.

Oseminte ale celor căzuți în luptele din vara anului 1944 pe dealul Căprăriei, în Valea Culeșei și la Borta Dracului se mai găsesc și după doi ani de la tragicele înclăștări, când au fost adunate de elevii școlii din Oglinzi conduși de învățătorul lor, Ștefan Grecu. Parte din rămășițele pământești ale necunoscuților eroi se află în micul mausoleu al Mănăstirii cu hramul Sfintei Cruci, ridicată în 1992, din inițiativa părintelui Ilarion Argatu, în satul Poiana din comuna Brusturi. De cealaltă parte a pădurii de fagi și stejari, prin grija Asociației „În Munții Neamțului” condusă de vrednicul și inimosul gospodar Nicu Luca, pe dealul Nemțișorului s-a ridicat o cruce comemorativă, iluminată de Ziua Eroilor și la Sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci, într-o veșnică pomenire a celor care au plătit cu viața lor dăinuirea României (în text, imagini de la sfințirea monumentului respectiv). ■

**Comandor (ret)
Gheorghe VARTIC**

**95 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA SOCIETĂȚII
" MORMINTELE EROILOR CĂZUȚI ÎN RĂZBOI "**

*Văfletele eroilor noștri căzuți
n-au făcut drum spre faimă;
izbanda pământească n'are
înțeles decât murmurii deasă
cinstea țării stă înalță ca o
culme.*

1918

C. Harig.

**12 septembrie 2014
CERCUL MILITAR NATIONAL**

**- ORGANIZATOR -
ASOCIAȚIA NATIONALĂ CULTUL EROILOR
" REGINA MARIA "**

95 de ani de la înființarea societății “Mormintele Eroilor căzuți în Război”

La 12 septembrie 2014 se împlinesc 95 de ani de la înființarea Societății “Mormintele Eroilor căzuți în Război, instituție care a funcționat de la început sub înalta ocrotire a Reginei Maria și sub oblăduirea Bisericii Ortodoxe Române, Patriarhul României fiind președintele executiv al acesteia. Societatea Mormintele Eroilor Căzuți în Război” s-a născut din nevoia de aliniere a țării noastre la tratatele de pace impuse statelor participante la Primul Război Mondial privind regimul mormintelor de război, dar și din datoria națională de a da o îngrijire pioasă mormintelor eroilor și de a comemora așa cum se cuvine faptele și sacrificiile celor căzuți pentru Țară de-a lungul veacurilor.

Societatea nu și-a limitat activitatea strict la cinstirea memoriei eroilor căzuți în războaie și la operele închinat acestora, ci și, așa cum se arăta în Statutul acesteia, la “comemorarea tuturor oamenilor de seamă ai Neamului, care, prin grai, scris și fapte, au contribuit, în toate timpurile, la înălțarea țării noastre de astăzi și de totdeauna”!

Acest dosar este dedicat evenimentului aniversat, dar și împlinirii unui secol de la declanșarea primei mari conflagrații mondiale.

Primul număr al revistei "Cultul Eroilor Noștri", editată de Societatea "Mormintele Eroilor Căzuți în Război", în 1919-1920, a fost deschis cu un articol semnat de însăși Regina Maria, președinta de onoare a societății, personalitatea care, prin cuvântul și mai ales prin faptele sale, a reușit să dea un puternic suflu acțiunilor de cinstire a memoriei eroilor.

În toate timpurile și la toate popoarele, cultul morților a fost religia căreia i s-au închinat toți, cei mari ca și cei umili.

Toți au cinstit și preamărit morții, cu obiceiuri și rituri păstrate cu evlavie, pentru pomenirea celor duși din viață. Din vremuri străvechi totdeauna s-au ridicat monumente ca să veșnicească numele morților, iar regi puternici clădeau, din viață, mormintele în care doreau să-și aple odihna veșnică.

În palatele regilor ca și în colibele celor sărmani se adună

mulțimile ca să jelească pe cel plecat, după felul oamenilor de a gândi, totdeauna prea curând din lumea aceasta.

Puternicii lumii au fost aduși totdeauna la locurile lor de odihnă cu mare pompă și fală. Regii din Țările răsăritului erau arși pe rug și soțiile, robii și comorile lor erau aruncate în flăcări, ca și bunurile lor pământești să-i întovărășească pe lumea cealaltă. Vikingii nordului, la înmormântare, erau îmbrăcați în hainele de război și cu scutul pe piept erau duși pe luntrile lor. Luntea aaprinsă era lăsată în largul mării, o făclie uriașă până ce era curpinsă de valuri împreună cu rămășițele eroului, cinstit astfel cu drepturi și onoruri regale.

Cei săraci sunt înmormântați mai simplu, dar și în cea mai umilă colibă se dă morților cinstea cuvenită; și cei mai lipsiți duc la biserică daruri și pomeni în amintirea morților.

În vremea războiului am întregbat odată pe o bătrână cerșetoare ce aş putea să fac pentru ea și mi-a răspuns că

Pentru morții noștri

singura ei dorință era să-i dăruiesc grâu ca să poată duce o colivă la biserică, în amintirea fiului ei, mort pentru patrie.

Cea mai mare cinste însă au avut-o totdeauna cei morți în lupte. În Atena generalii care nu înmormântau pe cei căzuți în lupte erau osândiți la moarte.

Cât de mulți au murit luptând în vremea noastră? A mai băut oare vreodată pământul atâta sânge? A mai primit oare vreodată în sânul lui atâția morți?

Mormintele de viteji sunt răspândite pe întregul pământ și fiecare țară îngrijește de mormintele ei. Cu pietate și cu smerenie sunt cercetate locurile luptelor și toți se duc cu flori la mormintele vitejilor.

Trebuie să ne unim și noi să îngrijim de mormintele celor care și-au dat viața ca țara și neamul lor să trăiască. Și noi trebuie să înălțăm monumente în amintirea lor și să zidim biserici în care se vor citi rugile pentru odihna sufletului lor. Mulți au murit fără să știe care va fi sfârșitul, dacă am biruit sau am

fost învinși. Corpurile lor tinere zac în pământ și niciodată nu le vom mai putea spune că vitejiei lor datorăm biruința și că țara noastră acum este liberă și mare!

Unii au murit când totul părea fără nădejde, când întunericul și înfrângerea erau cea din urmă viziune a lor pe pământ, alții au căzut văzând razele biruinții răsărind...

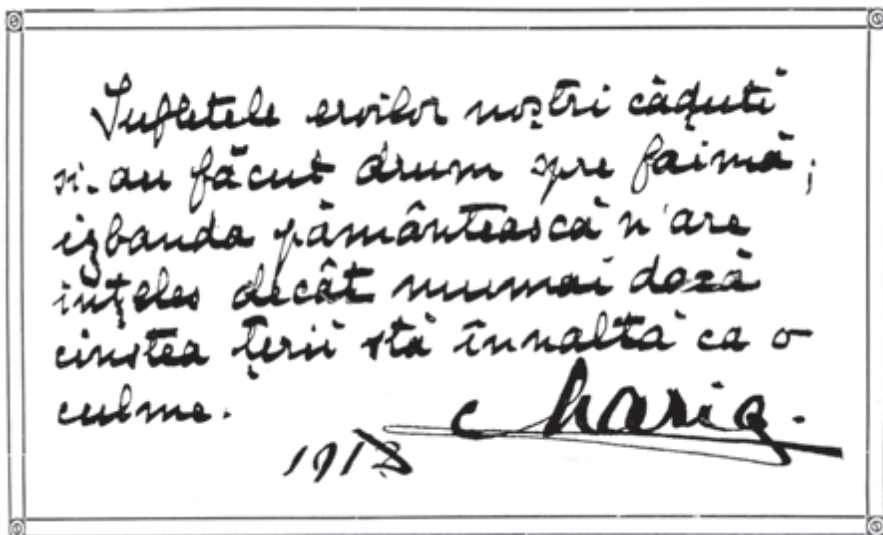
Acum sunt morți. Liniștea și pacea îi acoperă, sunt despărțiți de noi cu o graniță pe care n-o putem trece, nu se mai împărtășesc de bucuriile noastre și de grijele noastre. Ei nu mai pot povesti vitejiile lor și glasurile lor nu se pot uni cu ale noastre în imnurile înălțate slave! De aceea noi trebuie să povestim faptele lor, să săpăm numele lor sfinte în piatra veșnică, să facem din locurile lor de odihnă grădini cu flori, unde soarele să întârzie cu bucurie și păsările să-și cânte dulcele lor triluri.

În zilele cele mai negre ale războiului, când mulți se îndoiau

și nu mai credeau, mă duceam printre mormintele celor viteji și credincioși, mă duceam să stau de vorbă cu ei și le făgăduiam că voi apăra idealul pentru care au murit. Mormintele lor simple îmi dădeau curaj și putere, spiritele lor păreau că sunt lângă mine și mă sprijină în clipele celor mai groaznice încercări. Fugeam la ei, care zăceau în pământ și așteptau ca să nu ni se întunece nădejdea și ca îndoiala să nu ni se strecoare în suflet. Ei păreau că toți așteaptă ziua cea mare, de aceea mai mult ca niciodată simt datoria mea să vă chem să mă ajutați în această mare operă de iubire, prin care vom dovedi recunoștința noastră pentru aceia care au murit ca idealul nostru să se îndeplinească și să trăiască pentru veșnicie.

Lacrămile văduvelor, mamelor, orfanilor vor fi mai puțin amare când vom avea grijă de mormintele vitejilor. ■

Maria
Feb. 1920

95 de ani de la înființarea Societății "Mormintele Eroilor Căzuți în Război"

Scurt istoric

12 septembrie 1919. Prin Înaltul Decret-Lege nr. 4106, Regele Ferdinand recunoaște calitatea de "persoană morală" a Societății "Mormintele Eroilor Căzuți în Război".

1 aprilie 1920. Apare *Cultul Eroilor Noștri*, publicație editată de Societatea „Mormintele Eroilor Căzuți în Război”. Buletinul are pe frontispiciu cuvintele Reginei Maria: *Cei ce clădesc pe morți trebuie să o facă pentru veșnicie!*

24 august 1920. Este adoptată Legea "Pentru cinstirea memoriei eroilor căzuți". Prin acest document se instituie **Ziua Eroilor**, care coincide cu ziua înălțării Domnului.

24 septembrie 1922. Este dezvelită Statuia Eroilor R. 2 Grăniceri din Fălticeni (jud. Suceava).

17 mai 1923. În prezența familiei Regale, a membrilor Guvernului, a corpurilor legiuitoare, în Parcul Carol din București, are loc ceremonia reînhumării Ostașului Necunoscut.

18 noiembrie 1923. La Ploiești este pusă piatra fundamentală a Catedralei Eroilor Prahoveni din războiul de întregire a neamului, 1916-1919, lucrare care va fi încheiată în 1939.

26 septembrie 1926. Are loc solemnitatea inaugurării monumentului ridicat la Regimentul 4 Argeș din Pitești în amintirea celor 20 de ofițeri și 2300 de soldați argeșeni căzuți pe altarul sfânt al Patriei în războiul de întregire a neamului.

2 iunie 1927. Prin *Legea asupra regulului juridic al mormintelor*

de război, Societatea „Mormintele eroilor căzuți în război” își schimbă denumirea în Societatea „Cultul Eroilor”.

21 septembrie 1927. Are loc solemnitatea inaugurării Monumentului Eroilor din Roșiorii de Vede, operă a sculptorului Dumitru Mățăoanu.

14 septembrie 1928. Este inaugurată „Crucea Eroilor” de pe Vârful Caraiman (Munții Bucegi). Construit între anii 1926-1928, din inițiativa Reginei Maria, monumentul este dedicat eroilor căzuți în Războiul pentru Întregirea Neamului Românesc (1916-1919).

1929. Este inaugurat Mausoleul de la Soveja. Construit între 1927-1929 din inițiativă locală și cu ajutorul Societății „Cultul Eroilor”.

13 octombrie 1929. Are loc solemnitatea dezvelirii Monumentului Eroilor de la Turtucaia, ridicat în Cimitirul Bellu Militar, din inițiativa avocatului Emil Ioachimovici, pentru cinstirea eroului locotenent Victor Ioachimovici, fiul său, mort în luptele de la Turtucaia la 24 august 1916, cât și în memoria tuturor eroilor căzuți în acele lupte.

22 mai 1931. Este dezvelit în București, cu mare ceremonie, în prezența Regelui Carol al II-lea, Monumentul Infanteristului, dedicat Regimentului 9 Vânători de Gardă nr. 2 „Regele Alexandru al Iugoslaviei”.

1 august 1940. Prin Legea asupra regimului mormintelor și operelor comemorative de război, Societatea „Cultul Eroilor” își schimbă denumirea în Așezământul Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor, devenind instituție a Statului.

4 iunie 1945. Este aprobat Decretul Lege nr. 440 pentru acordarea calității de veteran din războiul din 1913 și din cele două războaie mondiale.

30 decembrie 1947. Ca efect al actului de abdicare a regelui Mihai și al Legii de Proclamare

Jertfa și Recunoștința

Împăratului de la Viena nici nu-i trecea prin gând că, răzbușând prin foc și sabie moartea arhiducelui moștenitor, va pierde întreaga moștenire. Drama de la Sarajevo a fost, însă, doar un prilej pentru manifestarea unei forțe spre limita ei de acțiune. Poate că și fără ea, motivele ascunse ale Primului Război Mondial ar fi ieșit din adâncuri și ar fi spart realitatea politică europeană, devenită caducă și osificată în timp.

Desigur, împărații vor fi făcut analiza lor, ajungând la concluzia că superioritatea de tip germanic a armatelor imperiale și forța economică necesară a le întreține sunt suficiente pentru refacerea târzie a unui himeric imperiu roman, dar decizia în sine a fost una subiectivă. Nu este cu nimic deosebită de cea a liderului german de mai târziu, care va dezlănțui cea de-a doua mare urgie mondială.

Este uluitor pentru autarhi, cum își văd doar eternitatea lor sacrosanctă și nu observă că în jurul lor lumea crește altfel și se transformă dincolo de orice

autoritate. Timp de cinci sute de ani, europenii au trecut printr-un proces de redescoperire de sine, de identificare etnică, culturală, religioasă etc., în gruparea lor etnică de a cărei esență și personalitate macrostructurile politice nu țineau cont.

Renașterea, iluminismul, raționalismul, romantismul, toate au fost etape de regenerare a conștiinței naționale prin redescoperirea rădăcinilor și valorilor ignorate până atunci, prin puterea sabiei.

Se împlinesc o sută de ani de la declanșarea Primului Război Mondial, cumplitul măcel care a jertfit milioane de oameni, fiecare dintre ei crezând că se supunea unei voințe sfinte, cu scopuri nobile și drepte. Voința exista, dar se pare că era dincolo de înțelegerea noastră și că nu viza menținerea unui trecut ce se obișnuia să se mențină prezent prin terapie intensivă și artificii. Popoarele fierbeau la un loc în focul distrugător, ca schimb sacrificial pentru redesenarea viitoarelor hărți politice ale Europei moderne.

Niciodată nu vom avea destule flori să le presărăm în tăcere peste nenumăratele morminte, știute și neștiute, ale eroilor neamului nostru!

Sângele și oasele albite de vreme marchează toate granițele europene de astăzi.

Încercările ipocrite din ultimele decenii de a le modifica prin smulgerea unor insule etnice minoritare se dovedesc a fi potențial mai periculoase decât își imaginează jucătorii. Oare amintirea celor două războaie cu imensul lor tribut de sânge va fi suficientă pentru redeșteptarea rațiunii?

Am marcat și noi, timid și nesemnificativ, centenarul declanșării primei conflagrații mondiale. Statul român a ales

atunci neutralitatea. Nu era pregătit de război și îi era foarte dificil să aleagă tabăra în care să intre, având în vedere că românitatea era împărțită în două, de Carpați și de Prut.

Au fost doi ani de plugărit și de gândire politică și strategică pentru Regat, în timp ce apusul european sângera abundant pe câmpurile de luptă.

Românii din Ardeal, Banat, Bucovina și Basarabia au intrat însă în cămașa morții, ei fiind în subordinea împăraților. Nu știe nimeni câți au murit pentru gloria împăratului, indiferent

cum se numea el, căci ruinarea generală care a urmat nu mai făcea interesantă număratoarea eroilor.

Ei au rămas eroi pentru cei de acasă, nu numai fiindcă au murit la ordin, ci mai ales că, indirect și implicit, ei au căzut pentru vatra lor strămoșească, indiferent cui plăteau impozitele cei de acasă. Și au fost mulți, așa cum reiese dintr-un cântec maramureșan: Trimăs-o-mpăratu carte / La fetele de pe sate / Să se-mbrace numa hie (în negru-n.r.) / C-or murit feciori o mie/.

Anul 1916 a aruncat România pe talerul balanței, căci venise vremea sacrificiului, dacă se dorea integrarea românității intracarpatică într-un stat național. Despre Basarabia nu putea fi vorba, deoarece Rusia țaristă era cu noi în aceeași alianță. Doar pronia cerească și incertitudinea vremurilor de care au știut să profite niște minți luminate au făcut ca Basarabia și Bucovina să rotunjească România Mare.

Am trecut la atac pe linia despărțitoare a Carpaților, animați de visul reîntregirii frățești, dar mai mult cu entuziasmul și cu credința, decât cu armele și echipamentul. Politicienii de atunci ca și cei de astăzi, în patriotismul lor de tribună, investiseră mai mult în declarații politice decât în pregătirea și modernizarea efectivă a armatei. Tunurile războiului se auzeau la București, dar bubuitul lor nu reușise să desfacă suficient băierile pungi.

Alianța în care eram, realmente era departe, noi rămânând alipiți de o Rusie bântuită de revoluții și în care istoria ne învățase să nu prea avem încredere, chiar dacă aveam înțelegeri parafate. Armata s-a trezit singură, luptând cu o forță copleșitoare. Ne-au întâmpinat frații intracarpatici

a Republicii Populare Române, Așezământul Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor devine Așezământul „Cultul Eroilor”.

8 iunie 1948. În baza Decretului nr. 48 al Marii Adunări Naționale din 29 mai 1948 și a Deciziei Consiliului de Miniștri nr. 297 din 8 iunie 1948, Așezământul „Cultul Eroilor” este desființat, patrimoniul său fiind trecut la Ministerul Apărării Naționale.

28 mai 1949. În cadrul Muzeului Militar Național este înființat *Biroul Cultul Eroilor*.

1949. Prin Decretul-lege nr. 71, Ziua Eroilor este stabilită pentru data de 9 mai.

1 septembrie 1951. Se înființează, în cadrul Muzeului Militar Central, Serviciul Operelor Comemorative Militare de Război (S.O.C.M.R.), care continuă, în noile condiții, activitatea Așezământului „Cultul Eroilor”.

19 iulie 1952. Prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 948 se decide: Cimitirele eroilor ostași români, precum și cimitirele eroilor ostași ai armatei sovietice căzuți în războiul antifascist și aflate pe teritoriul Republicii Populare Române vor fi îngrijite și administrate de către comitetele executive ale sfaturilor populare sau orășenești în raza cărora se găsesc.

22 spre 23 decembrie 1958. Monumentul funerar al Ostașului Necunoscut este strămutat, noaptea, la Mausoleul din Mărășești.

6 august 1968. Prin circulara Consiliului de Miniștri nr. 17632 și prin Proiectul de H.C.M. „privind trecerea cimitirelor eroilor români și sovietici din administrarea sfaturilor populare în administrarea M.F.A”, se încearcă o reconsiderare a acțiunilor de cinstire a eroilor și a regimului operelor comemorative de război, ajunse, în câțiva ani, la o stare deplorabilă. În aceste condiții, se înființează *Secția Tradiții Eroice* din Direcția Superioară Politică a

Armatei.

18 septembrie 1974. Este inaugurat Monumentul Ostașului Român din orașul Sf. Gheorghe, județul Covasna.

23 octombrie 1975. Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 117 este reglementat regimul mormintelor și operelor comemorative de război.

25 octombrie 1991. Mormântul Eroului Necunoscut este readus în București și este reamplasat în Parcul Carol I, la cca 250 m de locul inițial. În 25 noiembrie 2006, la inițiativa Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, mormântul este mutat pe vechiul amplasament.

19 noiembrie 1991. Se înființează „Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor”, prima organizație care are ca activitate de bază cinstirea memoriei eroilor. Primul președinte al CNRÎMCE: general de corp de armată (ret.) Stelian Popescu. Organizația funcționează sub patronajul Ministerului Apărării Naționale și al Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române.

9 septembrie 1993. Prima Conferință Națională a CNRÎMCE, organizată la Palatul Cercului Militar Național, Sala „Alba Iulia”. Participă președinții și secretarii celor 36 de filiale județene înființate până în acel moment. Conferința hotărăște intervenția de urgență la Parlamentul României pentru elaborarea și aprobarea legii privind regimul operelor comemorative de război. Este aleasă componența noului organ de conducere.

7 august 1994. Stația de cale ferată „Doaga” primește denumirea „General Eremia Grigorescu”. Are loc festivitatea dezvelirii basoreliefului turnat în bronz cu chipul generalului, precum și a unei plăci comemorative. Cu această ocazie, Biroul Executiv Central al Comitetului Național pentru Restaurarea și Îngrijirea

cu ramuri și flori, cu pâine și sare, dar nu era destul, deoarece frații și bărbaiții în putere erau soldați pe cealaltă parte a tranșeelor. Am vrut să ne apărăm țara de inamicul stârnit de îndrăzneala noastră, pe linia Carpaților. Nemții aveau alte planuri. Ne-am trezit cu hotarul de sud amenințat și descoperit, deoarece englezii nu se grăbeau să debarce în Grecia și să redirecționeze forțele inamice din Balcani. Singuri și vulnerabili, copleșiți din toate punctele de vedere, am fost nevoiți să ne retragem pas cu pas, luptând pentru fiecare palmă de pământ. Tot acest drum dureros al retragerii e presărat de cimitire și morminte, de durere și disperare.

Aproape în pragul disoluției statale, administrația și armata s-au retras în spațiul de supraviețuire al Moldovei. Trupele s-au înfipt cu disperare în dealurile ce marcau poarta de intrare. Luptau și mureau, răpuși de gloanțe și epidemii, având conștiința sacrificiului sacru, asemenea grecilor antici de la Termopile. Eram tot singuri, căci rușii - aliații noștri - alergau cu săbiile scoase să decapiteze vulturul lor bicefal și să aleagă, pe regimente, fie chiar și dintre generalii români, câte un țar pentru noua lor republică.

Moarte și sânge, durere și suferință, boli și deznădejde, și o regină îmbrăcată în alb, ce trecea printre răniți, dându-le speranță și încredere, și mai mulți preoți ce dezlegau prin tranșee porțile Raiului pentru cei sacrificați pe altarul patriei. Printre căzuții emblematici e și Ecaterina Teodoroiu, dascălița de la Tg. Jiul eroic, ce lăsase în țărână 280 de eroi pentru a apăra orașul și a întârzia înaintarea nemțească cu aproape o lună.

Dar, într-o zi, Dumnezeu a trecut pe linia frontului de la Oituz, Mărăști, Mărășești, apăsând nevăzut cu degetul pe balanța sortii. Și ea s-a înclinat miraculos. Soldații români își recapătă suflul eroic și se ridică din epuizare și deznădejde, din neajunsuri și foame, reușind să rupă gulerul de oțel al morții. Incredibila mașinărie de război a lui Mackensen se gripează, se întoarce și se retrage de unde a venit. Dincolo de această metaforă, lucrurile sunt mai complexe.

Mormane de oase sunt puse temelie românească la mausolee și catedrale și, sprijinită de ele, România se întindea a libertate spre Tisa și Nistru, fără a avea încă puterea legală de-a se închea într-un stat mare și firesc.

După război, nimic n-a mai fost în România ca înainte. După dezmeticirea ce-a urmat păcii, a sosit vremea amintirii și a recunoștinței. Sacrificiul nu cere recunoștință, dar noi avem datoria recunoștinței.

Cea mai mare ofrandă adusă de urmași sacrificiului a fost Marea Adunare de la 1 decembrie 1918, prin care s-a consfințit pașnic și prin voință populară Unirea. Acei minunați visători încinși cu tricolor, de la Alba Iulia, de la Chișinău și Cernăuți au avut forța sacră de a reuni românitatea într-un stat al ei. Ordinea primordială pierdută de-a lungul istoriei se restabielea astfel.

Acesta e sensul profund al sacrificiului din Primul Război Mondial și fără acest gest politic de obiectivare a Recunoștinței, totul ar fi fost în zadar.

Se cuvenea ca amintirea marelui sacrificiu să fie păstrată exemplar ca act de spiritualitate și recunoștință, prin conservarea mormintelor de război, prin ridicarea de semne

durabile la căpătâiul celor căzuți, de monumente, cruci și mausolee. Astfel se ridicau temple decente pentru sfinții naționali ce s-au zidit în pereții țării.

Patriarhul și Regina, miniștri și primari, dascăli și preoți, doamne din înalta societate și-au dat mâna într-o asociere menită să-i țină pe eroi în amintirea noastră, ca argument de etică, onoare, sfințenie și motivare a datoriei de a-și apăra țara și neamul.

A doua mare conflagrație mondială a adăugat cu prisosință sacrificiu și eroi la ceea ce pământul acesta dobândise ceva. Câteva părți de Românie au căzut din marele arbore, dar românitatea a rămas. Ideologia străină ne-a otrăvit spiritualitatea și ne-a impus discriminarea eroică, obligându-ne să ne împărțim Căzuții pentru Țară în buni și răi. Până și patriotismul era împărțit în superior și inferior, după cum era clasa conducătoare.

Prăbușirea comunismului a făcut posibilă reluarea unei tradiții, prin înființarea Asociației Naționale Cultul Eroilor și a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, doi frați ce se revendică de la aceeași mamă.

Și nu e rău acest lucru, în pofida orgoliilor ce domină o parte sau alta. Până la urmă, nu câte organizații sunt este important, ci mai ales câte urme de eroi nu lăsăm să dispară și câtă educație prin școli facem pentru menținerea amintirii lor în cotidianul dezolant.

Un lucru este cert. Sacrificiul a fost imens, este sacru și de neatins, iar recunoștința noastră departe de a-i fi pe măsură. Fără voință politică, așa cum a fost ea în perioada interbelică, fără sprijin și finanțare, fără un fior emotiv care să fie întreținut cu decență, Recunoștința noastră se rezumă la bunăvoință și cuvinte. Ar fi păcat însă ca dintr-o mișcare benefică, așa cum a fost Așezământul Național "Regina Maria" pentru Cultul Eroilor, să ne subțiem în timp, până la a rămâne doar o pomenire anuală de Ziua Înălțării.

Niciodată nu vom avea destule flori să le presăram în tăcere peste nenumăratele morminte, știute și neștiute, ale eroilor neamului nostru! ■

**General de brigadă (r)
Grigore BUCIU**

**Așezământul Național
"Regina Maria"
pentru Cultul Eroilor a
organizat, la sediul său
din str. Sapienței nr. 5,
un muzeu al eroilor. ■**

Monumentelor și Cimitirelor Eroilor a organizat, în chiar sala de așteptare a gării, cu sprijinul Muzeului Militar Național, o expoziție despre viața și faptele generalului Eremia Grigorescu.

1995. Prin legea nr. 48, Ziua Eroilor, care coincide cu Înălțarea Domnului, este proclamată sărbătoare națională.

4 octombrie 1995. La complexul de protocol „Haiducul” al Ministerului Apărării Naționale are loc a doua conferință națională a Comitetului Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor.

29 octombrie 1995. Stația c.f. Ghilvaci primește numele „General Gheorghe Avramescu”.

6 iunie 1996. Festivitatea dezvelirii Monumentului General Ioan Dragalina, din localitatea cu același nume, ridicat prin grija Biroului Executiv Central al ANCE cu sprijinul Protoereului județului Călărași, Preot Dumitru Păun.

8 august 1996. Stația Unghenii de Mureș primește numele „General Nicolae Dăscălescu”.

28 august 1997. A treia conferință națională a Comitetului Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor. Se aprobă hotărârea de schimbare de denumiri CNRMCE în Asociația Națională „Cultul Eroilor”. Noul președinte ales: colonel (ret.) Petre Stoica.

27 septembrie 1997. Ceremonie de sfințire a Cimitirului „Șarja de la Prunaru” din satul Prunaru, comuna Bujoreni, Teleorman, amenajat la inițiativa ANCE, după un proiect propriu, împreună cu Consiliul Județean Teleorman, ambele contribuind cu fonduri bănești.

23 aprilie 1999. Stația de cale ferată Preajba primește numele „Sublocotenent Ecaterina Teodoriu”.

21 mai 1999. Stația de cale ferată Băcești primește numele

„Mareșal Constantin Prezan”.

6 iunie 2002. La Palatul Cercului Militar Național din București are loc adunarea festivă cu ocazia împlinirii a 5 ani de la reluarea activității revistei „România Eroică”. La eveniment este prezent și poetul basarabean Grigore Vieru.

30 septembrie 2003. Este adoptată Legea nr. 379 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război.

29 aprilie 2004. Hotărârea de Guvern nr. 635 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor - organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului (ulterior, a Ministerului Apărării Naționale).

20 octombrie 2004. Are loc a patra conferință națională a Asociației Naționale „Cultul Eroilor”.

24 ianuarie 2005. La Muzeul Militar Național din București are loc festivitatea de înmănare a Ordinului „Meritul Cultural” și „Medalia „Meritul Cultural” clasa a III-a unui număr de 25 de membri ai ANCE.

Ziua Eroilor, 2005. Din inițiativa Oficiului Național pentru Cultul Eroilor sunt editate primele **întreguri poștale cu tematică istorică** sub egida Romfilateliei.

4 august 2005. Hotărârea nr. 898 privind modificarea și completarea Regulamentului de organizare și funcționare a ONCE.

8 august 2005. Prima tabără de copii organizată de O.N.C.E. pentru îngrijirea mormintelor eroilor români și străini înhumați pe teritoriul țării noastre își încheie activitatea. Organizarea acestei acțiuni a urmărit stimularea spiritului civic al tinerei generații prin cultivarea respectului față de eroii care s-au jertfit în războaie. Copiii au participat la îngrijirea parcelor românești și sovietice din Cimitirul Municipal Oradea și a parcelor românești din comuna

Instituția Cultul Eroilor în perioada interbelică

Până la Primul Război Mondial (1916-1919), românii își pomeneau eroii în prima sâmbătă a morților din an. Imediat după război, cinstirea memoriei eroilor căzuți pe câmpurile de onoare a căpătat o formă organizată.

Instituția care și-a asumat nobila misiune de a îngriji și a proteja mormintele și operele comemorative de război s-a numit *Societatea Mormintele Eroilor Căzuți în Război*. Înființată prin Înaltul Decret Lege nr. 4106, din 12 septembrie 1919, semnat de Regele Ferdinand, societatea era chemată ca, prin opera sa, „să vorbească viitorimii despre jertfele și izbânzile noastre, despre frumusețea virtuților ostașilor și despre nezdrușcinata tărie a sufletului românesc, unul și indivizibil de-a pururi.”

În 1924, Societatea a dobândit personalitate juridică. Potrivit art. 3 din Statutul Societății, scopurile acesteia erau: a) de a descoperi locul unde există mormintele celor căzuți pentru patrie; b) de a aduce acestor morminte îmbunătățirile necesare: ziduri împrejmuitoare, cruci, pietre funerare, monumente, mausolee, troițe, capele, împodobiri cu plantații și arbuști; c) de a lua măsuri ca ziua comemorării eroilor să fie serbată cu mare fast religios, școlar, național și militar.

Fondurile Societății proveneau din subvenții, donații și legate, cotizații etc.

Societatea funcționa sub înaltul patronaj al Reginei Maria, ca președinte de onoare. Regina Maria

era și președintele Societății de Cruce Roșie din România. În timpul războiului cucerise venerația întregului popor prin grija purtată zecilor de mii de soldați **răniți și bolnavi**, la căpătâiul cărora a fost de multe ori prezentă în spitalele de campanie.

Președintele executiv al Societății era Î.P.S. Mitropolitul Primat Miron Cristea, devenit ulterior Patriarh al României.

Din Comitetul Central **faceau parte: ministrul de război, cel al internelor, al domeniilor, al cultelor, al lucrărilor publice, ministrul muncii și ocrotirii sociale, șeful Marelui Stat Major al Armatei, comandantul Corpului Jandarmăriei Rurale, comandantul Corpului Grănicerilor, secretarul general al Ministerului de Război și un**

Sediul Așezământului Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor, așa cum arăta în 1943.

profesor universitar ales de colegii săi.

Familiile celor căzuți în război (părinți, soții, copii) erau de drept membri activi, cotizația fiind facultativă.

Organale de conducere ale Societății erau adunările generale și comitetele regionale, județene și comunale, subordonate Comitetului Central. Membrii tuturor comitetelor erau numiți din oficiu de Ministerul de Război și confirmați de adunarea generală a Societății.

Reglementată și împuternicită prin Înalțul Decret nr. 3530, din 24 august 1920, *Legea pentru cinstirea memoriei eroilor* prevedea construirea în București a unui edificiu comemorativ al războiului de unitate națională, cuprinzând un Cenotaf, deasupra căruia să fie depusă „Cartea de Aur”, conținând numele celor morți pentru patrie; ridicarea de monumente comemorative în toate localitățile unde s-au desfășurat acte de eroism ale neamului; construirea, întreținerea și înfrumusețarea mormintelor și cimitirelor ostașilor morți atât în țară, cât și în străinătate de către Societatea Mormintele Eroilor Căzuți în Război, sub directă conducere a Ministerului de Război; comemorarea în fiecare an a eroilor, de Ziua Înălțării Domnului, decretată ca sărbătoare națională; înființarea în fiecare comună a unui registru numit „Cartea de Aur”, păstrat în localul primăriilor, în sala de onoare.

Familiilor celor morți în război li se decerna o diplomă specială (conform Î.D. nr. 795 din 19 iulie 1919). Dreptul de a o primi (și moșteni) revenea: soției, copiilor, părinților și fraților.

Nu erau uitați nici ostașii români „căzuți pe pământ străin”, după cum o atenție similară se acorda

și mormintelor ostașilor „supuși ai fostelor state beligerante – amice și inamice – situate pe teritoriu român”, care aveau „același regim ca și mormintele naționale, sub condiția reciprocității”.

În privința ceremonialurilor de înhumare, acestea se puteau desfășura după un program stabilit de Societate. Ulterior, în cimitirele eroilor aveau dreptul de a fi înhumați veteranii și invalizii din războiul de reîntregire, precum și surorile de caritate, infirmierele și cercetașii care au luat parte la război, dacă își exprimau dorința înainte de moarte.

În niciun caz nu se permitea ca în cimitirul eroilor sau în parcela din cimitirele de garnizoană rezervată eroilor să fie înhumate alte persoane decât cele menționate anterior. Cei care încălcau aceste prevederi erau, conform Codului Penal, pedepsiți cu închisoarea de la trei luni la un an – vinovații fiind considerați profanatori.

Comitetul Central și comitetele teritoriale aveau obligația de a întocmi un istoric al Societății, cu scopul de a oferi cercetărilor și generațiilor viitoare o sursă de informații asupra cultului eroilor noștri: amintiri ale supraviețuitorilor despre faptele lor de vitejie și ale camarazilor căzuți; memorii despre viața în prizonierat; fotografii, schițe de război, desene și corespondență de pe front etc.

Societatea a editat un „buletin literar de propagandă și informațiuni” denumit *Cultul Eroilor Noștri* (1919), ulterior *România Eroică* (1928), publicație menită a fi răspândită „în toate căminele celor cu dor de țară și cu mândria faptelor de seamă”. Revista a avut un nucleu de colaboratori de mare valoare, în frunte cu Regina Maria, Patriarhul Miron Cristea, Octavian Goga, Radu Rosetti, Camil Petrescu,

Nojorid și din orașul Beiuș.

4 noiembrie 2005. Este dezvelit Monumentul Eroilor Italiani din cimitirul „Eternitatea” din Galați. Construit în anii 1920 de către comunitatea italiană din oraș, monumentul, în care sunt depuse osemintele a 13 eroi italieni căzuți în Primul Război Mondial, a fost restaurat prin grija Asociației „Casa Italia” din Galați.

8 noiembrie 2005. Este semnat, la București, Acordul între Guvernul României și Guvernul Federației Ruse privind regimul juridic al mormintelor și operelor comemorative de război românești aflate pe teritoriul Federației Ruse și rusești aflate pe teritoriul României.

13 decembrie 2005. Are loc semnarea, la București, a protocolului de colaborare între conducerea ANCE „Regina Maria” și reprezentanții Uniunii Participanților la Conflictul Militar (1991-1992) din Republica Moldova.

1 iunie 2006. Este inaugurat Cimitirul de Onoare de la Țiganca (R. Moldova), unde sunt înhumați 1020 de eroi români căzuți în luptele din vara anului 1941.

25 octombrie 2006. Are loc ceremonia dezvelirii Monumentului Eroilor Români de la Erevan (Armenia), prima operă comemorativă de război ridicată în fostul spațiu sovietic în memoria celor 90 de militari morți în lagărul de prizonieri din această localitate în anii 1944-1948.

26 octombrie 2006. Are loc ceremonia de dezvelire și sfințire a Monumentului-osuar din Pietreni-Cocargea, județul Constanța, închinat eroilor căzuți în Dobrogea în luptele din Războiul de Întregire a Neamului (1916-1919). În luptele de la Pietreni (Cocargea) s-au înregistrat peste 70 de morți, 50 de dispăruți și aproximativ 1000 de răniți.

28 octombrie 2006. Are loc ceremonia sfințirii Cimitirului

(parcele) Eroilor Români de la Sommerein (Austria), reabilitat cu sprijinul financiar al ONCE. Aici își dorm somnul de veci circa 200 de militari români morți în lagărul de prizonieri din localitate în anii 1944-1945.

22 noiembrie 2006. Legea nr. 429 pentru modificarea Legii nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război.

25 noiembrie 2006. Are loc o nouă ceremonie de strămutare a Mormântului Ostașului Necunoscut la locul inițial, din 1923, pe esplanada din fața Memorialului Eroilor Neamului.

5 decembrie 2006. Are loc ceremonia dezvelirii și sfințirii Monumentului eroilor români de la Zwickau (Germania), restaurat cu finanțarea ONCE. Situat în cimitirul central din localitatea respectivă, monumentul străjuiește mormintele a 217 militari români morți în lagărul de prizonieri din Zwickau în anii 1917-1918.

7 martie 2007. Hotărârea de Guvern nr. 252 pentru modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 635/2004.

13 iunie 2007. Hotărârea nr. 588 pentru modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 635/2004.

10 octombrie 2007. Prin Hotărârea Guvernului României nr. 1222, se instituie Ziua Veteranilor de Război din MAPN și MAI, care se sărbătorește, în fiecare an, la 29 aprilie.

3 noiembrie 2007. Este inaugurat Cimitirul Internațional de Onoare „Mircea cel Bătrân” din localitatea Mircea Vodă (jud. Constanța), cel mai mare așezământ funerar de război din România. Amenajat în anul 1926 cu sprijinul Armatei, cimitirul adăpostește osemintele a peste

Nichifor Crainic, I. G. Duca, Mircea Dem. Rădulescu și alte personalități civile și militare, oameni de cultură și artă. „România Eroică” a fost cronicarul marilor acțiuni ale Societății „Cultul Eroilor”.

Societatea avea dreptul să realizeze insigne, medalii, diplome, cu obligația ca membrii săi, la înscriere, să primească contracost o insignă cu sigla sa.

În anul 1921 s-a realizat *Semnul Aducerii Aminte* – o placă de bronz sau ceramică pe care o primea fiecare familie, care era așezată pe prispile sau fațadele caselor, unde au trăit eroii **căzuți în războiul pentru întregirea neamului.**

Ca semn al recunoașterii activității desfășurate de cetățeni, conducerea Societății avea dreptul să-i propună pentru a fi decorați pentru merite deosebite în activitatea de cinstire a memoriei eroilor.

În 1927 este publicată în Monitorul Oficial nr.119, din 2 iunie, *Legea asupra regimului monumentelor de război din România*, votată în unanimitate de corpurile legiuitoare. Prin această lege, Societatea „Mormintele Eroilor Căzuți în Război” se transformă în Societatea „Cultul Eroilor”, menținându-și calitatea de persoană juridică acordată anterior. Legea stabilea modalitatea de expropriere a terenurilor

necesare amenajării cimitirelor și operelor comemorative, precum și subvențiile acordate Societății pentru a-și putea îndeplini atribuțiile. Totodată, se asimilau mormintele de război, mormintele cercetașilor și ale oricăror persoane care au căzut îndeplinind un serviciu comandat sau voluntar pentru apărarea patriei, mormintele invalizilor de război, precum și cele ale românilor de pretutindeni care au căzut de-a lungul veacurilor pentru neamul țării. Prin această ultimă prevedere, legea din 1927 încerca să facă dreptate unui lung șir de eroi ai neamului care prin vitregia veacurilor trecute nu au avut dreptul la monumente comemorative.

Este important de subliniat că specificarea din lege, potrivit **căreia monumentele și cimitirele comemorative de război se vor bucura de o atenție deosebită, nediscriminatorie, se fundamentează pe o realitate consacrată în practica românească, atât de plastic exprimată** de Patriarhul Miron Cristea în prefața unui album dedicat mormintelor de război ale soldaților germani din România: „*În fața morții, ce i-a ajuns pe inamici pe câmpul de luptă, încetează toată rivalitatea, dușmănia și furia lor de răzbunare. Și inamicii de odinioară*

Capela și troițele comemorative din fața sediului Așezământului Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor, str. Sapienței nr. 5, așa cum arătau în 1943.

odihnesc acum în mormintele din același cimitir de onoare, îngrijit de aceeași mână creștinească a membrilor Societății „Cultul Eroilor”. Iar alții își dorm somnul de veci chiar în același mormânt comun, într-o frățească îmbrățișare, drept simbol al pașnicei și durabilei conviețuirii care ar trebui să existe între popoare și țări. Să ne dăm deci toți conducătorii popoarelor silința de a contribui la înfrățirea lor și la pașnica rezolvare a divergențelor și conflictelor dintre ele pe timpul scurtei viețuirii a omului pe acest pământ, împlinind porunca Sfintei Scripturi... Și pe pământ pace, între oameni bună voie”.

După 13 ani de aplicare, s-a simțit nevoia ca legea să fie revăzută și completată. Drept urmare, prin Decretul-Lege nr. 424 asupra regimului mormintelor și operelor comemorative de război, promulgat de Regele Carol al II-lea, la 1 august 1940, se pune capăt activității Societății. Locul ei era luat de *Așezământul Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor*, nume acordat în memoria Reginei Maria, decedată la 18 iulie 1938.

În linii generale, definirea obiectului legii – mormintele eroilor, indiferent de etnie, religie sau naționalitate – este identică cu prevederile legislației precedente. Ca o noutate, articolul 4 al noului Decret denumeste și ia sub protecție operele comemorative de război, în categoria cărora sunt enumerate: edificiile, monumentele, plăcile comemorative, precum și orice fel de alte construcții sau lucrări naționale sau străine, existente sau viitoare, având drept finalitate comemorarea celor căzuți în război, a unor fapte de război sau legate de glorificarea eroismului românesc din toate timpurile. **«Așezământul Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor» și Comisia Superioară**

a Monumentelor Publice erau împuternicite să autorizeze operele comemorative de război ce urmau a fi construite: monumentul în sine, amplasamentul, inscripțiile și însemnele ce urmau să se aplice pe acesta.

Războiul care bătea la ușă și evenimentele dramatice care au urmat au făcut ca unele din prevederile acestei legi să nu prindă viață.

După abdicarea Regelui Mihai I și proclamarea Republicii Populare Române, Așezământul a trebuit să scoată din titulatura sa numele Reginei Maria. La 8 iunie 1948, ca urmare a Decretului nr. 48 al Marii Adunări Naționale din 29 mai 1948 și a Deciziei Consiliului de Miniștri nr. 297 din 8 iunie 1948, acesta este desființat, întregul său patrimoniu fiind trecut la Ministerul Apărării Naționale. Tot atunci și-a încetat activitatea și revista *România Eroică*.

Opera Societății Cultul Eroilor nu a însemnat doar împlinirea unei îndatoriri de pietate și recunoștință față de cei căzuți, ci și de concentrare a acestor pilde de eroism și locuri de onoare, de unde să influențeze generațiile viitoare. Ea este pedestalul pe care trebuie să se edifice întreaga noastră conștiință națională pentru ca, la lumina trecutului glorios, să pregătim temeinic viitorul sufletească, odată desăvârșită, să nu poată fi sfârșită de nici o putere pământească.

Crezul acesta moral, inspirat din adâncirea învățăturilor creștine, atât de glorios ilustrate de atâția eroi, ale căror morminte le îngrijim, formează piatra de temelie a operei noastre nobile. ■

**General de Brigadă (ret.)
Petre STOICA**

5.300 de militari români, ruși, germani, sârbi, bulgari și de alte naționalități, căzuți în luptele din Dobrogea în prima conflagrație mondială. Programul de reabilitare, care a vizat readucerea ansamblului la forma inițială, a fost finanțat de Oficiul Național pentru Cultul Eroilor, de Instituția Prefectului, Consiliul Județean Constanța, Arhiepiscopia Tomisului și Primăria Mircea Vodă.

9 noiembrie 2007. Este semnat, la Budapesta, Acordul între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare privind regimul juridic al mormintelor de război.

21 noiembrie 2007. Este inaugurat noul amplasament al monumentului „Ultimul Străjer al Capitalei” – în fața aeroportului „Aurel Vlaicu” – și are loc ceremonia de reînhumare a osemintelor sergentului erou Păianu Nicolae.

7 decembrie 2007. Are loc ceremonia de sfințire a Mausoleului Eroilor din Giurgiu, restaurat prin grija Oficiului Național pentru Cultul Eroilor și a Consiliului local Giurgiu.

6 martie 2008. Este semnat, la București, „Acordul între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare privind regimul juridic al mormintelor române de război din Republica Ungară și al mormintelor ungare de război din România”. Pe teritoriul Republicii Ungare sunt înhumați peste 13.000 de militari români în 479 de cimitire, dintre care cel mai important ca mărime este cel de la Ostffyasszonyfa (4.718 militari). Pe teritoriul României sunt înhumați 6.199 de militari unguri și austro-ungari, cel mai mare cimitir fiind cel de la Miercurea Ciuc (1.012 militari).

24 octombrie 2008. Are loc inaugurarea Parcele de Onoare Românești din comuna Cania și a Troiței Eroilor Români din Dealul Epureni.

25 octombrie 2008. Este inaugurat Cimitirul de Onoare

Românesc de la Micleușeni (Republica Moldova), reconstruit de Oficiul Național pentru Cultul Eroilor în colaborare cu Consiliul Raional Strășeni și cu sprijinul Societății Culturale „Ginta Latină” – filiala Nisporeni. În cimitir sunt înhumați 223 de militari români căzuți în luptele din Valea Dornei în vara anului 1941.

6 noiembrie 2008. A cincea conferință națională a Asociației Naționale „Cultul Eroilor”.

29 noiembrie 2008. Sunt dezvelite primele însemne comemorative realizate de România în Federația Rusă. Cele două monumente – amplasate la Liublino și la Krasnogorsk, un cartier și, respectiv, un oraș satelit al Moscovei – au fost ridicate la inițiativa și cu sprijinul financiar al Oficiului Național pentru Cultul Eroilor pentru a marca spre neuitare jertfa prizonierilor de război români căzuți pe pământ rusesc în timpul și după încheierea celui de-al Doilea Război Mondial.

1 decembrie 2008. Are loc ceremonia de dezvelire a *Monumentului eroilor români* din localitatea Branik (Slovenia) ridicat în memoria celor 47 de militari români înhumați în cimitirul local precum și în amintirea celor peste 500 de prizonieri și a miilor de eroi români morți pe câmpurile de luptă din Slovenia (1915-1918), ca soldați k.u.k. (trupe cezaro-craiești).

28 mai 2009. Este realizat un nou întreg poștal dedicat Eroilor. Imaginile de pe plic reprezintă Cimitirul Internațional de Onoare „Mircea cel Bătrân” din localitatea Mircea Vodă, județul Constanța și Castelul Țepeș.

21 septembrie 2010. Are loc ceremonia de inaugurare a Cimitirului Românesc de Onoare din comuna Vărzărești, raion Nisporeni, Republica Moldova. Proiectul de reconstrucție a acestei necropole de război, în care sunt înhumați 178 de militari români căzuți în luptele pentru

Mormântul Ostașului Necunoscut

România a fost printre primele state care au decis să înalțe un monument în memoria celor care au murit pe câmpurile de luptă ale Primului Război Mondial. În anul 1923, conducerea statului român a hotărât ca simbolul sacrificiului celor mulți, căzuți pentru reîntregirea patriei, să fie evocat de osemintele unuia dintre ostașii anonimi de la Măreșești, Mărești, Oituz, Tg.- Ocna, Jiu, Prahova, București, Dobrogea, Ardeal și Basarabia. În ziua de 13 mai 1923, rămășițele pământești au fost așezate în 10 sicrie de stejar, căptușite cu tablă de zinc, și depuse în Biserica „Adormirea Maicii Domnului” de la Măreșești. Alegerea sicriului cu osemintele Ostașului Necunoscut a aparținut elevului Amilcar C. Săndulescu (Liceul Militar „Dimitrie A. Sturdza”, premiant și orfan de război) care, în cadrul ceremonialului din ziua de 14 mai, a îngenucheat în fața

celui de-al patrulea sicriu și a spus: **„Acesta este tatăl meu!”**. În aceeași zi, celelalte nouă sicrie au fost duse în Cimitirul Eroilor din Măreșești și îngropate cu onoruri militare.

A doua zi, sicriul cu Ostașul Necunoscut, împodobit cu Drapelul tricolor, a fost purtat pe brațe de o gardă de ofițeri, cavaleri ai Ordinului „Mihai Viteazul”, și depus pe vagonul-platformă al unui tren special, cu destinația București. În Gara de Nord a fost așteptat de oficiali ai statului și personalități politice și militare. Regele Ferdinand, îmbrăcat în uniformă de general al Regimentului de Escortă Regală, a trecut în revistă compania de onoare. Sicriul a fost depus pe un catafalc drapat cu steagul și însemnele României, iar după oficierea serviciului religios și onorurile militare, a fost așezat pe un afet de tun, tras de opt cai și transportat astfel în cadrul unui lung cortegiu la Biserica „Mihai

Vodă". Aici, sicriul a rămas pe toată durata zilei de 16 mai, pentru ca publicul bucureștean să poată veni în pelerinaj.

Ceremonia reînhumării Ostașului Necunoscut a avut loc în ziua de 17 mai. În prezența familiei Regale, a membrilor Guvernului, a corpurilor legiuitoare, în Parcul Carol din București s-a oficiat serviciul divin. La miezul zilei, sirena Arsenalului Armatei și clopotele bisericilor au salutat coborârea în lăcașul de veci a Ostașului Necunoscut. Timp de două minute, orice activitate publică a fost întreruptă.

Mormântul Ostașului Necunoscut este o simplă criptă, acoperită cu o lespede de piatră

decorată cu sculpturi florale. Pe lespede este încrustat unul dintre cele mai frumoase epitafuri scrise vreodată pe o piatră de mormânt: **„Aici doarme fericit întru Domnul Ostașul Necunoscut, săvârșit din viață în jertfa pentru unitatea neamului românesc. Pe oasele lui odihnește pământul României întregite. 1916-1919”. Textul aparține istoricului Nicolae Iorga!** Ansamblul funerar a fost executat în 1927 după planurile sculptorului Emil Willy Becker.

Mormântul Ostașului Necunoscut din Parcul Carol a devenit loc național de pelerinaj și de reculegere în memoria ostașilor care s-au jertfit pentru întregirea României. ■

eliberarea Basarabiei și a nordului Bucovinei în vara anului 1941, s-a desfășurat în perioada noiembrie 2009-septembrie 2010, prin implicarea financiară a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, în colaborare cu Consiliul Raional Nisporeni și Primăria Comunei Vărzărești, precum și cu Societatea „Ginta Latina”, filialele Sângeorz-Băi și Nisporeni.

2 decembrie 2010. Este inaugurată Parcela de onoare românească din Cimitirul multinațional din Tuma, Regiunea Riazan (Federația Rusă), cimitir înființat în anii 1944-1946 pentru militarii români, germane, unguri și ucraineni morți în prizonierat.

9 aprilie 2011. Are loc ceremonia de reînnoire a *Parcelii eroilor români* din Cimitirul Militar din Haguenau, regiunea Alsacia, Franța, proiect realizat prin contribuția financiară a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor și cu implicarea Parohiei Ortodoxe Române de la Strasbourg și împrejurimi, precum și a Consulatului general al României la Strasbourg. Aici sunt înhumați 472 de eroi români care au murit ca prizonieri în Primul Război Mondial.

7 noiembrie 2011. Are loc ceremonia de dezvelire a monumentului din comuna Michalowice (Polonia), ridicat – prin grija Clubului Seniorilor Aviatori din Varșovia și Asociația Națională a Tehnicilor de Aviație din Polonia, cu sprijinul primăriei comunei Michalowice și a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor – în memoria unui echipaj româno-polonez, compus din patru aviatori (lt. c-dor av. Mihail Pantazi, cpt. ing. Popescu Roman, ing. Rzewniek Jerzy și tehnicul Szrajzer Jerzy), decedați într-un accident aviatic în urmă cu 75 de ani.

17 noiembrie 2011. Are loc adunarea festivă la împlinirea a 20 de ani de existență a ANCE „Regina Maria”.

Semnul aducerii aminte

A fost înființat de Societatea «Cultul Eroilor» pentru a cinsti fiecare familie care a avut un fiu căzut în război. Executat din ceramică bronzată sau din bronz, «Semnul Aducerii Aminte» era așezat pe fațada caselor unde au trăit și au învățat să-și facă datoria acești eroi morți pentru Patrie. Modelul, având dimensiunile 42x27 cm, a fost întrebuințat și ca ornament pentru monumente și porți de cimitire ale eroilor. ■

Cartea de Aur

Potrivit legii, în fiecare comună se înființa un registru numit «Cartea de Aur» în care erau înscrise:

- numele tuturor combatanților și necombatanților morți în campania din 1916-1919 care s-au născut sau au locuit în acea comună;
- numele tuturor cetățenilor care

au murit din cauza actelor de violență comise de dușmani, ei fiind în exercițiul funcțiunii sau făcându-și datoria de cetățeni;

- numele tuturor combatanților și necombatanților de naționalitate română, din teritoriile alipite, morți sub steag străin în teritoriul națiunii.

Această «Carte de Aur» se păstra în localul primăriilor, în sala de onoare, fiind permanent la dispoziția locuitorilor. ■

O carte poștală editată de Societatea „Cultul Eroilor”, Comitetul județean Vlașca

Muzeul județean „Teohari Antonescu” din Giurgiu a intrat în posesia unei donații datorată d-lui senator Lucian Iliescu (primarul municipiului Giurgiu în perioada 1996 - 2012). Dintr-un lot masiv de cărți poștale de epocă, una atrage în mod deosebit atenția. Editată, probabil, în 1927 de Comitetul județean Vlașca al Societății „CULTUL EROILOR”, reprezintă primul proiect al Mausoleului și Capelei eroilor din Giurgiu. Pe verso, ștampila societății și prețul, 5 lei. Cartea poștală s-a vândut în favoarea strângerii de fonduri pentru construirea monumentului.

Puțină istorie

Biserica Înălțarea Eroilor și Mausoleul Eroilor

În Primul Război Mondial, unii soldați răniți au fost transportați din București la spitalul din Giurgiu. Cei decedați au fost înhumați într-un cimitir din apropierea spitalului.

La câțiva ani după război, principesa Alexandrina Cantacuzino a fost aleasă Președintă de onoare a Consiliului Național al Femeilor. Împreună cu Didina Cantacuzino, a hotărât construirea Mausoleului de la Mărășești și a altor monumente în cinstea eroilor din războiul de reîntregire a neamului.

Dintr-un îndemn creștinesc și din pioasă recunoștință față de eroii neamului, cei care cu jertfa lor au contribuit la întregirea țării și „au sigilat hotarul României Mari”, Comitetul filialei „Cultul Eroilor” din orașul Giurgiu a hotărât, în anul 1926, construirea unei capele, lângă Mausoleul Eroilor, din parcul spitalului, urmând ca aici să se officieze permanent slujbe pentru pomenirea eroilor ce s-au jertfit pentru unirea, independența și suveranitatea țării, ale căror oseminte odihnesc în mausoleu.

Terenul, aflat pe Calea București, lângă Spitalul județean Giurgiu, a fost donat de primăria orașului și

întrebuințat de Ministerul Apărării Naționale. Proiectul acestei construcții a fost încredințat arhitectului State Baloșin din București, care, văzând dimensiunile prevăzute în deviz, a conceput construirea bisericii în plan treflat, cu două abside laterale, o cupolă centrală și o turlă principală, a cărei înălțime depășea toate clădirile din oraș. *Pe frontispiciu era prevăzut un ansamblu evocator, compus din doi vulturi și doi dorobanți în mărime naturală.*

În urma donațiilor autorităților civile și militare și a emiterii Documentului de donație semnat

de Principele Alexandru Cantacuzino și de toate personalitățile din Giurgiu, *la data de 15 august 1926 începe construirea Mausoleului și a Capelei*. Slujba religioasă a fost oficiată de Prea sfințitul Episcop al Armatei Dr. Ion Stroe. Un „act de fundație” a fost așezat la temelia construcției, în care era precizată data începerii lucrărilor, menționându-se numele și prenumele personalităților de la conducerea statului din acea vreme, precum și următoarele rânduri: „Așezând la temelia acestui sfânt locaș, documentul de față, gândul nostru se îndreaptă cucernic către cei morți pentru țară, cu nădejdea ca pomenirea lor zilnică în altarul sfintei biserici să fie pildă sfântă și puternic îndemn către unire, celor ce rămân după noi”.

Lucrările au început în 1927, fiind încredințate maistrului giurgiuvean Trifu Catană. La intervenția preotului Nicolae Popescu, planul inițial de construcție a Capelei a fost mărit. În felul acesta a devenit o biserică monumentală. Din lipsă de fonduri, în toamna anului 1928 lucrările au fost sistate timp de aproape șapte ani, vreme ce a dus la deteriorarea bisericii începute dar neterminate și neacoperite.

În anul 1935 a fost numit la comanda Regimentului 5 Dorobanți colonelul Traian Grigortz, care a fost numit și comandant al garnizoanei, ulterior încredințându-i-se și funcția de Prefect al județului Vlașca. Om dinamic și plin de curaj, a răspuns apelului făcut de Comitetul Bisericii.

Colonelul Traian Grigortz, în vederea terminării lucrărilor de construcție, a instituit două comitete, formate numai din militari, puși sub președinția sa:

I. *Comitetul Parohial, compus din:* colonel Traian Grigortz, Președinte, Prefectul județului; lt. Colonel Ion Marinescu, cpt. Preot Nicu Popescu; plt. maj. Oprea Păun; plt. maj. Pandele Ștefanide. *Obligația acestora era de a găsi surse în adunarea de fonduri și materiale de construcție.*

II. *Comitetul de construcție, compus din:* colonelul Tiberiu Chiliman, președinte, maior Ion Mihail; cpt. dr. Toma Moraru; cpt. Daniil Spălățelu. *Acest nucleu select avea misiunea de a impulsiona lucrările cu „cuvântul și cu fapta”.*

Pentru a urgenta terminarea lucrărilor de construcție a bisericii, Comandantul Garnizoanei a pus la dispoziție mâna de lucru, meseriași și militari, iar Primăria orașului a subvenționat cu 400.000 lei. S-a făcut apel din partea Comitetului Parohial către ofițerii și subofițerii din Garnizoană, de a contribui lunar cu o cotă din soldă, până la terminarea construcției, iar unii dintre ei au lucrat efectiv alături de ostași pe șantier.

În anul 1938 a fost terminată construcția. Pictura interioară a fost executată de maestrul Paul Molda. Catapeteasma și stranele au fost realizate de

Mausoleul Eroilor din Giurgiu, așa cum arăta în 1943

sculptorul Ion Dumitrescu, iar pictura catapeteasmei – în stil bizantin – de Dumitru Hornung, după schițele pictorului baron Georg von Lowenthal.

La sfârșitul anului 1939, s-a oficiat slujba de sfințire a bisericii de către Preasfințitul Dr. Partenie Ciopron, Episcopul Armatei. Biserica are hramul „Înălțarea Domnului”, fiind cunoscută și sub denumirea de Biserica Eroilor. Odată cu sfințirea bisericii, s-a construit și Mausoleul Eroilor. „În al IX-lea an al domniei Majestății Sale Regele Carol al II-lea s-a înfăptuit acest locaș de către Societatea Cultul Eroilor Comitetul Central București. 1939”.

În interiorul mausoleului există un osuar și 42 de plăci comemorative din marmură. Pe 35 dintre ele sunt înscrise 350 de eroi români iar pe 7 sunt înscrise 69 de eroi străini (soldați și ofițeri ai „puterilor centrale”).

Complexul arhitectonic „mausoleu-biserică” este un obiectiv de mare valoare creștină, artistică, istorică și patriotică.

Să ne reamintim un text înălțător înscris pe o placă de marmură în interiorul mausoleului: „Cei ce căzut-au pentru țară / Pe lanul câmpului bogat / Jertfind o-întregă primăvară / Nu au murit, ci au înviat”. ■

Mircea ALEXA

Președinte A.N.C.E. „R.M.”

Filiala județului Giurgiu

Surse: Petre Dan, *Asociații, Cluburi, Ligi, Societăți. Dicționar cronologic*, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1983, p.310; Constantin Enache, *Municipiul Giurgiu, compendiu monografic*, Edit. Universul Familiei, București, 2005, p. 284-286; Ștefan Păun și Ion A. Busuioc, *Monografia orașului Giurgiu*, Edit. Artprint, București, 1995, p.44-45; *Publicațiile periodice românești*, tom. III, 1919 - 1924, Edit. Academiei Române, București, 1987, p.212; *Publicațiile periodice românești*, tom. IV, 1925 - 1931, Edit. Academiei Române, București, 2003, p. 261; Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, biroul executiv central, *Documentar cu unele date privind obiectivele și activitatea Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, din 3 iunie 2014.*

Idealul național al românilor de pretutindeni a fost susținut în modalități diferite de mințile luminoase și sufletele curate ale acestui neam. Anul 1918 a fost, fără îndoială, momentul de grație pentru toți românii. Este nesfârșit șirul celor care și-au dedicat energia și viața slujirii idealului național, fie pe câmpul de luptă, fie - nu mai puțin important - pe frontul diplomației, în bătălia pentru recunoașterea Unirii din 1918. Numele unora au rămas, pe nedrept, uitate, deși fără efortul lor patriotic, inteligent și perseverent, voința exprimată de români prin veritabile acte plebiscitare, în 1918, putea să întârzie recunoașterea și consacrarea internațională a acestora.

Evident, prezența unor diplomați de carieră în marile capitale ale lumii era un lucru obișnuit. S-a vorbit, însă, mai puțin despre o categorie de diplomați provenind dintre militari. Deși fără o formare în domeniu, au servit în diplomație în plin război sau în primii ani după terminarea acestuia; cei cu abilități remarcabile au făcut, mai târziu, o carieră diplomatică strălucită ca atașați militari (Paul Teodorescu, Vasile Stoica, Titus Gârbea) sau ca trimiși speciali pe lângă legațiile României din diferite capitale europene ori din comisiile Ligii Națiunilor, ca experți (Radu Rosetti, Toma Dumitrescu).

Despre misiunea de promovare a idealului național al românilor în SUA - în care Vasile Stoica a avut un rol important - se știu multe lucruri. La fel și despre misiunea militară română pe lângă Înaltul Comandament rus de la Moghilev sau despre misiunea de la Vladivostok a lui Victor Cădere (ardelean) și a sublocotenentului Alevra, care s-au achitat de o sarcină grea, în condiții de risc maxim, salvarea și aducerea în țară

a foștilor prizonieri români ardeleni, constituiți într-o Legiune a Corpului Expediționar Cehoslovac din Extremul Orient rus.

Doresc să mă refer la un personaj fascinant, provenind din armată, care, în situație specială, a primit misiunea de a reprezenta interesele țării peste hotare, în vara anului 1917, în cadrul Legației române de la Washington. Este vorba de căpitanul Livius Teiușanu, erou al bătăliei de la Jiu, unde a fost rănit grav și i s-a amputat brațul drept.

Convinși că, după intrarea în război a SUA, pacea va fi organizată

iar sprijinul din partea diasporei române a fost neglijabil. Astfel, s-a impus nevoia unei Misiuni oficiale diplomatice în SUA, dar resursele financiare ale guvernului erau epuizate. S-a apelat la patriotismul doctorului Angelescu, cel care a preluat, odată cu rangul de reprezentant român pe lângă autoritățile americane, și finanțarea din resurse proprii a întregii Legații.

Personalul restrâns al Legației trebuia completat cu un atașat militar. Marele Cartier General a considerat că atribuțiile acestui post puteau fi îndeplinite cel mai

Livius Teiușanu - un erou nedreptățit

conform voinței acestora, factorii decidenți români au hotărât să trimită la Washington oameni avizați, cu pricepere și charismă, pentru a pune în temă opinia publică americană cu dorințele îndreptățite ale românilor și a crea un val de simpatie și sprijin pentru ele. Misiunea era extrem de dificilă, cu atât mai mult cu cât, până atunci, lobby-ul românesc în America era ca și inexistent, în timp ce austriecii, ungurii, polonezii, cehii, sârbii și chiar bulgarii își promovau cu multă pricepere, nestingheriți, interesele.

Inițial, autoritățile române au decis să trimită o Misiune civilă (părintele Moța, Vasile Lucaciu și Vasile Stoica). Dar misiunea nu a fost eficientă, legăturile cu societatea civilă americană s-au articulat greu, obiectivul de a constitui o unitate de voluntari români americani care să lupte pentru România pe teatrele militare din Europa nu s-a îndeplinit. Cu excepția lui Vasile Stoica, ceilalți doi nu cunoșteau limba engleză,

bine de un ofițer tânăr, venit de pe front, considerat erou, la care societatea americană era foarte sensibilă și gata să-i acorde întreaga considerație. Acesta era căpitanul Livius Teiușanu.

Aduc în atenție cazul său, nu pentru faptele sale pe front sau ca diplomat militar - valoroase și demne - cât pentru soarta pe care a suportat-o în perioada interbelică și mai ales după al Doilea Război Mondial. Ca mulți alți eroi, Livius Teiușanu, spre finalul vieții, în loc să culeagă și să se bucure de roadele recunoștinței, a suportat privațiunile și abuzurile regimului comunist, dar a suportat un regim abuziv - internat peste 8 ani - și în timpul lui Carol al II-lea.

Cine a fost și ce a făcut Livius Teiușanu?

S-a născut la 1 septembrie 1888, în Drăgănești-Olt, în familia unui preot ortodox. A decis să urmeze cariera militară, căreia i s-a dedicat cu toată pasiunea. A urmat școli

de formare și de perfecționare în diferite arme și specialități, în țară și în străinătate. Între altele, a făcut trei ani școala de ofițeri de infanterie în Germania. Aprecierile și calificativele au fost extrem de laudative cu privire la toate însușirile personalității sale: formare profesională, cunoștințe generale, caracter, spirit camaraderesc, nivel de cultură, aspect fizic.

A participat la campania din Bulgaria (1913) ca șef al unei Secții de mitraliere.

Măsura valorii și a patriotismului său le-a dat pe câmpul de luptă, în campania din 1916. A luptat în fruntea companiei de mitraliere din Regimentul 18 Gorj în defileul de la Jiu și în pasul Merișor. La 20 septembrie 1916 a luat parte la luptele de la Oberec, unde a avut misiunea de a ține în loc inamicul la retragerea detașamentului colonelului Trășculescu. La 29 octombrie, în luptele de la muntele Gernicelu, la drumul Neamțului, a luat comanda a două companii care fugeau în debandadă și a ținut pe loc inamicul care încerca să întoarcă flancul stâng al poziției. Aici a fost rănit de un glonț dum-dum. A fost transportat, în stare de inconștiență, la un spital din Craiova, unde i s-a amputat brațul. A rămas infirm pe viață, în plină tinerețe și în plină putere. După ce Comisia de clasare și-a dat verdictul, declarându-l inapt pentru serviciul militar la pace și război, Teiușanu - avansat între timp la gradul căpitan și de maior - a cerut să meargă pe front, să lupte alături de camarazii săi. Evident, nu i se putea permite acest lucru, dar a fost menținut în cadrele active și a contribuit la ridicarea moralului trupei, susținând, din regiment în regiment, conferințe însuflețite despre datoria de ostaș.

A fost decorat cu Steaua României, cu spade, pentru bravura sa pe front.

În vara anului 1917, șeful Marelui Cartier General, generalul Constantin Prezan, l-a convocat urgent la Înaltul Comandament pentru a-i încredința misiunea de a activa la Legația României din Washington, în calitate de atașat militar. Mulți ofițeri care ar fi primit o asemenea misiune s-ar fi grăbit să-i mulțumească șefului Armatei, în fond, pe lângă că era o misiune onorantă, noua poziție iar fi îndepărtat de pericolul iminent de a-și pierde viața pe front. Teiușanu, însă, i-a cerut generalului să-l lase să meargă pe front, la camarazii

Majorul Teiușanu (dreapta) alături de generalul american Pershing

săi, care se pregăteau pentru bătăliile din vară. Numai după ce i s-a explicat că misiunea nu are nicio legătură cu handicapul său și că nu este o modalitate de a-l pune la adăpost, ci, dimpotrivă, se conta pe capacitatea și pregătirea sa deosebită, ofițerul-erou a acceptat noua misiune de atașat militar în SUA. Din această poziție, a contribuit la sensibilizarea opiniei publice americane pentru cauza românilor, folosind, adeseori, resursele de credibilitate și materiale ale familiei sale.

După Marea Unire, autoritățile de la București nu i-au apreciat

eforturile. Dimpotrivă. În 1920 a fost retras de la post fără explicații. Revenit în țară, ca invalid, a fost uitat de societate, confruntându-se cu nevoi și lipsuri de tot felul. Familia sa - soția, americană, și copilul - a părăsit România, iar „eroul de la Jiu” a fost internat de mai multe ori în stabilimente psihiatrice, ca pedeapsă pentru atitudinea sa critică la adresa regimului lui Carol al II-lea.

După 23 august 1944, Livius Teiușanu a „făcut cunoștință” cu sistemul penitenciar comunist, unde a fost reținut fără să fie judecat. După îndelungi tracasări sub diferite motive, fără pensie sau alte venituri, maiorul Teiușanu (devenit locotenent colonel în retragere, el semna chiar cu gradul de general în retragere!), primul atașat militar al României în SUA, cu merite excepționale în Războiul de Întregire a Neamului și în recunoașterea internațională a Marii Uniri, a sfârșit în mizerie, dispreț și dezinteres, fără ca societatea să-i recunoască sacrificiul.

Într-un referat de verificare a numitului Teiușanu Livius, din comuna Mărunței, întocmit de Miliția Drăgășani, în 1954, se arată: „De felul cum este cunoscut de noi, acest cetățean în momentul de față nu are existența asigurată, deoarece nu mai are nici un fel de avere și nici copii sau rude ca să-l întrețină. Susnumitul deasemeni nu poate să muncească, fiind bătrân și invalid.”

După cum rezultă din referat, Livius Teiușanu trăia, în acel moment, din mila sătenilor care-l cunoșteau. A murit la 1 septembrie 1963. Soția sa, Anna Adele Humphrey Teiușanu, a murit cu mult înaintea sa, în 1925. Băiatul său, Cavada Humphrey Teiușanu Kilty, a murit în anul 2007. ■

Colonel (r) dr. Alexandru OȘCA

Din mărturiile unui combatant în Primul Război Mondial

În august 1916, după doi ani de neutralitate, România intra în război alături de Puterile Antantei. Ofensiva armatei rusești de sub comanda generalului Brusilov din acel an părea să ofere momentul favorabil pentru ieșirea României din neutralitate, dar ulterior mersul operațiunilor militare s-a împotmolit, creând o situație periculoasă pentru țara noastră, angajată pe mai multe fronturi de luptă, la nord și la sud.

În acest context, înaintașii noștri de acum o sută de ani au trebuit să opună rezistență puterilor Triplei Alianțe, care de fapt includea Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria și Turcia, pentru a evita înfrângerea și ocuparea țării de către armatele străine. Evoluția României și operațiile militare în care a fost implicată pe durata mării conflagrații sunt prezentate pe larg în cărțile de istorie și în studiile de specialitate. În cele ce urmează nu ne propunem să reluăm ceea ce se știe, ci să adăugăm la vastul mozaic câteva mărturii ale sublocotenentului în rezervă C. St. Dragomirescu, așa cum le-a lăsat urmașilor săi.

În august 1916, bunicul meu patern, C. St. Dragomirescu, învățător, tocmai împlinise 30 de ani și pleca la regimentul său de la Oltenița, Regimentul nr. 35 Vasile Lupu. Participase, cu trei ani mai înainte, la Campania militară din Bulgaria și fusese avansat la gradul de sublocotenent în rezervă, în august 1915, printr-un brevet regal semnat de Ion I. C. Brătianu, ministru de război. Își lăsa în urmă familia, pe care nu știa dacă avea să o mai revadă vreodată. La regiment era un grup de 12 tineri sublocotenenti, toți învățători, împreună cu care a pozat la un atelier fotografic din Oltenița, nici unul dintre ei nebănuind ce avea să urmeze în curând. Când s-a dat ordinul de atac, toți militarii au izbucnit în urale, gândindu-se probabil că avea să se repete victoria rapidă și fără multe victime din timpul Campaniei din 1913. N-a fost deloc așa și în scurtă vreme ostilitățile dintre armata română și armatele bulgaro-germane de la Turtucaia s-au transformat într-un dezastru pentru noi, cu urmări extrem de grave în fazele următoare ale războiului. Sursele oficiale menționează un mare număr de morți și de prizonieri de partea noastră și doar câteva mii de militari români care au reușit să treacă înapoi Dunărea, înot sau pe vasele monitoare ale marinei fluviale, scăpând cu viață. Mulți se aruncau în Dunăre fără să știe să înoate bine sau erau vânați, de pe dealuri, de germani și bulgari, care trăgeau în tot ce mișca. Între Turtucaia și Oltenița, la începutul lui septembrie 1916, Dunărea albastră a lui Johann Strauss s-a transformat efectiv în Dunărea roșie, din câte

își amintea bunicul. Șuvoaiele fluviului târau la vale oameni și animale sau resturi de echipamente militare, iar valurile erau colorate cu sânge omenesc. Pentru bulgari era revanșa mult așteptată după cel de-al Doilea Război Balcanic și speranța unei extinderi teritoriale în Dobrogea, eventual până la joncțiunea cu frații lor iubiți, găgăuzii și rușii.

În retragerea precipitată pe malul drept al Dunării, sublocotenentul în rezervă, devenit ofițer activ, C. St. Dragomirescu nu

se gândea decât cum să scape din lațul mortal care se strângea în jurul trupelor românești risipite, neavând deloc intenția să cadă prizonier la inamic. Cei care au căzut prizonieri la bulgari nu s-au întors din prizonierat cu amintiri plăcute. Până la un moment dat, bunicul a fost într-un grup cu un văr al său, maior. Dar, maiorul (bun înotător) a decis să-și încerce norocul și să traverseze Dunărea înot. Având cu el drapelul românesc, l-a înfășurat în jurul corpului și, luându-și rămas bun de la vărul său, s-a aruncat în Dunăre.

Bunicul a mai apucat să-l vadă cum înota în valurile fluviului, urmărit de focul inamic, printre cadavrele celor înecați sau uciși pe care Dunărea le târa la vale. Apoi nu l-a mai văzut, fiecare căutându-și propria cale de scăpare. Capul îi era acoperit doar de chipiul ușor ofițeresc și gloanțele îi treceau suierând pe la urechi. Atunci, în disperare, a cules de pe jos o găleată de tablă, pe care și-a pus-o pe cap și a continuat să fugă. Bunicul a evocat în mai multe rânduri momentul acesta și își amintea că, după aceea, cât s-a

Oltenița, august 1916. Un grup de sublocotenenti în rezervă din R. 35 "Vasile Lupu". În rândul din spate, primul din dreapta, sublocotenentul în rezervă C. St. Dragomirescu.

Brevetul de avansare la gradul de sublocotenent în rezervă a învățătorului C. St. Dragomirescu

mai aflat în bătaia armelor inamice, nu unul, ci multe gloanțe au izbit găleata de tablă salvatoare și doar un singur glonte l-a atins la ceafă, producându-i o rană ușoară, dar nu chiar o zgârietură, căci dacă traiectoria glonțului era puțin mai în profunzime sau în diagonală, rana putea să-i fie fatală. A fost singura rană căpătată în tot războiul, deși s-a aflat la un pas de a-și pierde viața în multe alte situații.

Una dintre aceste situații pare desprinsă dintr-un film de capă și spadă. Aflat prin Transilvania, la o vreme după bătălia de la Turtucaia, bunicul a ajuns cu compania într-o zonă a cărei topografie nu-i era cunoscută. Cum la vremea aceea nu exista aparatură performantă de orientare pe teren ca în ziua de azi, el a decis să accepte serviciile unui localnic, care s-a oferit să le fie călăuză prin munți. Marșul urma să se facă pe timp de noapte, printr-o zonă împădurită. După câteva ore de marș prin locuri necunoscute, ajunși în mijlocul unei păduri, călăuza a spus că trebuie să-și facă nevoile, s-a strecurat pe după brazi și a dispărut. Când și-a dat seama că falsa călăuză îi înșelase, bunicul n-a mai putut să facă nimic și a ordonat

militarilor să continue marșul. A apreciat probabil că pentru o trupă aflată în acea situație era mai bine să fie în mișcare, decât să campeze într-un loc necunoscut. Dar nu departe de locul unde falsa călăuză îi abandonase, de pe drum, din față, militarii români au fost întâmpinați de inamicul german cu focuri de mitralieră. Falsa călăuză îi atrăsese într-o ambuscadă.

La Mărășești a comandat o companie de soldați recruți, despre care zicea că a trebuit să-i păzească de la spate cu revolverul, ca să nu intre în panică și să nu dezerteze în timpul canonadei prelungite dintre liniile românești și cele germane, care a precedat atacurile propriuzise. În legătură cu vestitul episod al luptei corp la corp dintre un grup de ostași români echipați sumar și germani, bunicul spunea că ostașii noștri fuseseră, de fapt, surprinși de atacul nemților pe când se spălau într-un râu și n-au mai avut timp să se echipeze, așa că s-au angajat în luptă doar cu cămașa pe ei sau goi până la brâu. Dar au

C. St. Dragomirescu, în 1913, în timpul Campaniei din Bulgaria

luptat cu o reală bravură, așa cum consemnează, între alții, mareșalul Averescu în Jurnalul său de război.

Într-o altă confruntare locală, nemții aveau instalată o mitralieră falsă, care i-a făcut pe ostașii români să se refugieze în direcția opusă, dar aici au intrat sub tirul mitralierelor adevărate și mulți au căzut secerați. Bunicul s-a adăpostit într-o mică adâncitură de pe teren și de-abia a scăpat cu viață, simțind cum gloanțele de mitralieră îi zburau pe deasupra, măturându-i chipiul, iar el îndesându-și cât putea bărbia în pământ, ca să nu fie lovit. Lupta a fost în cele din urmă câștigată de români, iar nemții și-au abandonat pozițiile și s-au retras. După luptă, militarii români au găsit în pozițiile nemților un cablu telefonic, de care au tras și nemții și românii, până l-au rupt în două. Era și un mormânt proaspăt, în solul pietros al muntelui și unul dintre militarii români a dezgropat cadavrul unui ofițer german, pe care a început apoi să-l târască, trăgându-l de un picior. Comportament pentru care bunicul l-a mustrat aspru pe soldatul respectiv, pentru că săvârșise „o faptă necreștinească” și a dat ordin ca ofițerul german căzut în luptă să fie înmormântat la loc. În compania sa erau și doi frați, din comuna Vidra (jud. Ilfov - învecinată cu comuna Vărăști, unde bunicul era căsătorit și funcționa ca învățător), care i-au cerut bunicului permisiunea de a sta unul lângă celălalt, fiindcă așa ar fi luptat mai bine. Bunicul le-a dat voie și, în lupta sus pomenită, un glonț de mitralieră i-a străpuns pe amândoi, ucigându-i. Bunicul a regretat până la sfârșitul vieții că le permisesese să stea alături, căci dacă ar fi refuzat să le satisfacă dorința, unul dintre ei, probabil, ar fi putut rămâne în viață.

Dar... la război, ca la război!... ■

Daniel DRAGOMIRESCU

Acest marinar, mușchetar și infanterist marin, profesor și conferențiar, publicist și inventator, ne uimește și azi, la 71 de ani de la dispariție, prin viața și faptele sale.

Ianuarie 1912. La primul bal al sezonului, organizat de societatea "Carmen Sylva" a doamnelor muscelene, căpitanul de marină Dan Zaharia și soția sa deschid cotillionul. Cunoscătorii știu că la acest dans de societate, atât de popular la început de secol XX, lider putea fi doar un arbitru al eleganței. Iar Dan Zaharia îndeplinea toate criteriile: un ofițer de marină blond, înalt, zvelt, chipeș, mustăcios și cu mișcări agile, școlit în Franța. Până la căsătorie și-a văzut liniștit de meserie, într-o marină militară care încerca să se modernizeze, cu puținii bani pe care rotativa guvernamentală îi alocă armatei prin bugete care ignorau cu desăvârșire evenimentele tot mai amenințătoare ce se succedau în Europa și în preajma țării.

Evocăm anii în care la Galați, la Brăila, la Constanța și pe limanurile din Delta Dunării s-a consolidat o prietenie care a învins timpul, o prietenie a marinarilor-mușchetari, originari din locuri atât de diferite și totuși atât de apropiate: Matila Costiescu-Ghyka, Triandafil Mihuțu și Dan Zaharia. Prietenia lor a trezit invidia și chiar furia superiorilor, așa cum ne-o mărturisește în exoticele sale amintiri cel mai talentat în ale scrisului dintre mușchetari, Matila Costiescu-Ghyka, nepotul unui ofițer francmason implicat direct în complotul soldat cu abdicarea domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Locotenent de marină și profesor la Școala de Torpile și la Școala de Mine, Matila își amintește cu drag de prietenii săi - de Mihuțu, „macedo-

Mușchetarul amiral

Dan Zaharia (1878-1943)

românul cu care mă înțelesesem atât de bine pe (crucișătorul - n.a.) Elisabeta"¹ și de "al treilea membru al bandei", Dan Zaharia, „un aspirant ce comanda o secție a pușcașilor marini”².

Nu ne rămâne decât să citim cartea ca să înțelegem mai bine, poate, ce înseamnă viața de marinar militar, pe Dunăre și pe Mare, în lungi stagii de vară, la bordul unor bastimente mai vechi sau mai noi, mai mici ori mai mari, sau în aparent plictisitoare, dar atât de dificile stagii de pe uscat, iarna, în Dobrogea ori în Delta Dunării. Experiențele prin care au trecut, împreună sau separat, le vor fi de folos în campania dură la care a luat parte și marina militară în Războiul de Reîntregire.

În vara anului 1905, România avea să joace un rol-cheie în "criza Potemkin". Revoluția rusă a afectat și flota Mării Negre, iar echipajul răzvrătit de pe crucișătorul "Potemkin", după ce-a rătăcit zile în șir pe mare fără a primi autorizație de acostare pentru bunkeraj, s-a

îndreptat spre portul Constanța. Temându-se de bombardarea orașului cu tunuri navale de mare calibru, comandamentul militar și autoritățile civile din Constanța au cerut sprijinul guvernului, care a recomandat inițierea unor negocieri care să nu supere nici pe mateloți, dar să nu irite nici guvernul țarist. După negocieri dificile, dar și după plecarea intempestivă a bastimentului rus, datorită intransigenței părții române, crucișătorul revenea în radă după ce guvernul român a oferit garanțiile cerute: echipajul va putea debarca neînarmat, va primi drept de azil sau va putea pleca oriunde, fără să fie returnat Rusiei.

Infanteriștii marini comandați de lt. Dan Zaharia au preluat rapid controlul navei, au arborat drapelul României și au împiedicat tentativa de sabordare cu ajutorul explozibililor ascunși în sala mașinilor. Crucișătorul „Potemkin” a putut fi predat în bune condițiuni amiralului rus care încercase până atunci în van să dea de urma navei și să preia, cu sau fără luptă, controlul acesteia.

Fermitatea cu care a acționat flota română, care a tras o salvă de avertizare pentru a obliga un torpilor rus solidar cu cei de pe "Potemkin" să nu părăsească rada portului fără aprobare, dar și înțelepciunea cu care România a soluționat în mod pașnic o potențială criză internațională, a atras mulțumirile de rigoare atât

Interior din biserica din Stoenesti - Muscel. Tablou votiv cu prim-ctitorii bisericii, preotul Gh. Cotenescu și soția sa, prezbitera Elisabeta Cotenescu, în costum popular muscelan.

din partea autorităților țariste, cât și, paradoxal, ale lui Lenin, impresionat de azilul politic oferit, galant, echipajului condus de matrozul rebel Matușenko.

În 1906, ca aghiotanți ai prințului Ferdinand, locotenenții Dan Zaharia și Matila Costiescu-Ghyka îi însoțesc pe moștenitorii tronului în croaziera pe Marea Neagră la bordul vasului de linie "Regele Carol", transformat în iaht regal. Este momentul în care Dan Zaharia, care-și admira sincer prietenul ce absolvise, în Franța, două prestigioase instituții de specialitate [Școala Navală din Brest și SUPELEC, Școala Superioară de Electricitate din Paris - n.a.], se hotărăște să devină inginer electrotehnist. Recomandat de căpitanul-comandor Constantin Bălescu, împreună cu care elaborase „Cursul de navigație și hidrografie”, obține aprobarea Ministerului de Război și este acceptat la SUPELEC. Dan Zaharia pătrundea astfel în elita inginerilor electrotehniști, viitori fondatori și conducători de Școli Politehnice, precum Nicolae Vasilescu-Karpen, Traian Lalescu, Ioan S. Gheorghiu și Nicolae Iliescu-Brânceni. La banchetul oferit la București în iunie 1919, în semn de recunoștință, Traian Lalescu și comandorul Dan Zaharia vor toasta în onoarea profesorului Paul Jeanet, directorul SUPELEC, membru al misiunii profesorilor universitari francezi.

Reîntors în țară, intră în corpul profesoral al Școlilor Navale, unde îl regăsim și în 1912, când făcea parte și din Statul Major al Bricului "Mircea", în cadrul Diviziei de Mare.

Pe șantierul naval din T. Severin, mehedinteanul își cunoscuse viitoarea soție. Maria, fiica unui renumit avocat din Câmpulung-Muscel, era pe atunci soția unuia dintre primii ingineri constructori navali ai României. Pierzându-și de timpuriu soțul, ea revine în casa

părintească și îl va accepta ca soț abia în 1910, după o curte asiduă și smulgerea promisiunii lui ferme de a se stabili în Muscel. Nu i-ar fi fost greu să facă promisiunea: soția era răpitor de frumoasă, îndeplinea criteriile impuse de regele Carol ofițerilor care doreau să se căsătorească, primind ca zestre inclusiv o parte din moșia pe care o deținea socrul în Stoenestii Muscelului, iar viitoarea casă pe care urmau să și-o ridice împreună se învecina cu vijelioasa Dâmboviță, pe care coborau șiruri de plute și pe care, cu ochii săi de vizionar, și-o imagina deja prinsă în chingi cu turbine menite să ilumineze văi

Biserica din Stoenestii, așa cum arată astăzi

și cătune. După ce demisionează din armată, Dumnezeu le va binecuvânta căminul, în timp, cu doi băieți.

În Franța, Zaharia se pusese la curent cu noutățile privind radiocomunicațiile, domeniu vital pentru marina militară și cea comercială. În România, primele posturi de telegrafie fără fir (TFF) fuseseră instalate încă din 1905, atât pe navele militare, cât și pe cele comerciale, iar unul din dispecerate îl constituia stația terestră TFF a Serviciului Maritim Român (SMR) din Constanța. Se simțea însă nevoia perfecționării emițătoarelor TFF primitive, cu scânteii, pentru realizarea în bune condițiuni a comunicațiilor la mari distanțe.

În decembrie 1911-ianuarie 1912, tehnicianul Gustav Rotlender, șeful

stației TFF Constanța, soluționează în premieră mondială dificila problemă a selectării perfecte a postului-țintă prin eliminarea automată a interferențelor în eter generate de semnale emise simultan de posturi mai puternice prin intermediul unui dispozitiv propriu, portabil (20 kg), fără condensatoare și cu descărcări ondulatorii (scânteii) minime, necesitând piloni cu înălțimi mult reduse și blocând terenuri cu suprafețe foarte mici. Căpitanul Dan Zaharia testează noul echipament în cadrul marinei. La teste ia parte și comandorul Cezar Boerescu, subdirectorul SMR. Zaharia și Rotlender construiesc patru aparate, iar armata achiziționează imediat două, utilizându-le în școlile militare. Din păcate, erau preferate în continuare costisitoarele echipamente de import [Marconi-Anglia, Telefunken-Germania etc. – n.a.], iar războiul va găsi armata și țara izolate de Aliați datorită insuficienței dotări cu echipamente de comunicații necesare pregătirii și desfășurării operațiunilor militare. N-ar fi fost singurele lipsuri, n-aveam centrale telefonice de campanie, proiectoare de semnalizare, camioane, mitraliere, artilerie grea, avioane. Așa încât, în campania din 1916, s-a recurs tot la curierii pedestri, victime sigure ale inamicului interesat să captureze cu orice preț corespondența cifrată sau necifrată.

În legătură cu lungimea antenelor, menționăm doar faptul că aparatul inventat de Zaharia și Rotlender - echivalent ca putere cu stația SMR din Constanța, dar cu performanțe superioare - necesita, pentru o recepție optimă la minimum 500 km distanță, o singură antenă de 12 m (față de cea din Constanța, de 48 m), în timp ce postul de emisie de mare putere de la Herăstrău (150 kW), dotat cu echipamente din Franța, montate

în 1915 sub supravegherea ing. N. Vasilescu-Karpen, conform studiului elaborat de inginerii formați la SUPELEC (N. Vasilescu-Karpen, Ioan S. Gheorghiu și I. Ionescu-Brânceni), va dispune de 8 piloni a câte 100 m, iar pentru ancoraje îi va fi concesionată o suprafață de 20 ha. Trupele Puterilor Centrale n-au capturat stația de la Herăstrău, echipamentele fiind mutate la timp în Moldova. Comparativ, în 1914, neavând unde se retrage, belgienii și-au distrus singuri antenele și stația de la Laeken (Bruxelles).

Tot în 1912, cei doi inventatori realizează într-o altă premieră mondială comunicații aer-sol cu echipamentele proprii montate pe un hidroavion „Canard”, pilotat de prințul George Valentin Bibescu și locotenentul Ioan Istrate, respectiv pe un avion „Farman”, pilotat de locotenentul Ștefan Protopopescu, însoțit de căpitanul Dan Zaharia. Pentru a înțelege însemnătatea utilizării în scopuri militare, pe lângă observarea dispozitivului inamic, reamintim că aviația italiană avea să monteze în 1913 o aparatură similară în războiul purtat cu Turcia în Tripolitania (Libia, 1913 – n.a.) pentru corectarea eficientă, în timp real, a tirului artileriei navale. Iar americanii, conduși de generalul John Pershing, deja renumit prin masacrele comise în Filipine împotriva rebelilor naționaliști, abia în 1916 aveau să utilizeze avioanele în misiuni de recunoaștere în timpul expediției de pedepsire a mult prea săcâitorului revoluționar mexican Pancho Villa.

În același an, convingși de importanța acestor descoperiri, Gustav Rotlender și Dan Zaharia își patentează invenția în Germania, sub numele de „Self-Syntonizator Romania”, consacrand pionieratul țării noastre în domeniu. Cu acest aparat – montat pe Turnul Eiffel - vor fi realizate comunicații criptate între Moldova, armata Sarraill de la Salonic

și armatele din Vest.

În perioada neutralității (1914-1916), corespondența suspectă a fost interceptată de „Serviciul de Supraveghere a Știrilor” din cadrul Poștei Centrale, dar trebuiau protejate și comunicațiile civile și militare. Transferat la Marele Stat Major [unde colaborează cu Ion Antonescu – n.a.], Zaharia este inclus în Comitetul civil-militar, alături de Constantin Dimitriu (Ministerul de Interne), Iancu Panaitescu (Siguranța Statului), Constantin Minescu (PTT), colonelul de justiție militară Constantin Sterea, Eracle Nicoleanu (MSM) și Pompiliu C. Ionescu din serviciul goniometric al Misiunii franceze, dar cadrul legal permisiv n-a îngăduit efectuarea de descinderi și arestarea telegrafistilor care operau posturile TFF clandestine identificate la Buștenari, pe Valea Prahovei și în alte zone. În 1917, la procesul intentat pentru trădare colonelului Victor Verzea și complicilor acestuia, Dan Zaharia depune mărturie în favoarea lui Gustav Rotlender, arătând că Minescu, Craioveanu și Rotlender și-au îndeplinit cu succes misiunile, identificând posturile TFF clandestine în compania sa.

În 1918, Dan Zaharia publică - strict pentru uz militar - două dicționare de cifrare, din care unul în colaborare cu colonelul Traian Stârcea, aghiotantul regelui Ferdinand, „creierul” rețelei locale de spionaj formate în perioada funcționării acestuia la Viena în calitate de atașat militar. Este bine știut că, până atunci, armata română utilizase dicționarele de cifrare

aduse de ofițerii de informații din cadrul Misiunii Militare conduse de generalul Berthelot.

Pentru a înțelege rolul vital al criptării comunicațiilor, amintim doar retragerea în condiții dificile din Transilvania, în toamna anului 1916, în urma descoperirii ordinului emis „în clar” de un ofițer de stat-major asupra cadavrului locotenentului aviator Petre Crețu, doborât la Tâlmaci de artileria antiaeriană germană. „Isprava” noastră a permis generalului Falkenhayn să introducă la timp trupe și artilerie în golul de 8 km dintre Avrigh și Porumbacu de Jos, împiedicând joncțiunea avangărzilor Armatei a II-a române - care se

Patriarhul Nicodim la ceremonia de târnosire a bisericii din Stoenеști-Muscel (8 octombrie 1939). În dreapta, în rândul 2, amiralul Dan Zaharia.

apropiau, ducând lupte grele, dinspre Făgăraș - cu Armata I, în pericol de a fi înconjurată lângă Sibiu

În momentul în care Misiunea Militară Franceză, depășindu-și atribuțiile, impune demiterea contraamiralilor Nicolae Negrescu și Eustațiu Sebastian, iar comandorul Vasile Scodrea, recent promovat, preia conducerea Flotei de Operațiuni, Dan Zaharia devine șeful statului său major, fiind decorat ulterior cu „Legiunea de Onoare” și „Croix de Guerre” pentru meritele deosebite avute la conceperea planurilor de operații în sectorul Deltei Dunării, care, devenit

inexpugnabil pentru Puterile Centrale, a permis și salvarea flotei de ambarcațiuni civile [șlepur, barje etc. n.a.] aflate sub comanda căpitanului Triandafil Mihuțu.

Îndeplinindu-și exemplar sarcinile de serviciu în timpul războiului, Dan Zaharia nu ezită să înainteze un raport Marelui Cartier General în care arăta adevărul, solicitând trimiterea în Franța a căpitanului Pincemin care, în stare de ebrietate, proferase injurii și denigrase personalul român civil și militar care deservea Stația TFF nr. 385 – Herăstrău ("Suntem veniți aici ca să salvăm o armată plină de trădători, de incapabili și lași orientali și voi dormiți!"): "Încrezător în spiritul de dreptate și echitate al domnului general Berthelot, am convingerea de suflet că, cunoscător al unor fapte în care am făcut dovada celor mai bune sentimente de condescendență și admirare pentru sora noastră mai mare Franța, va binevoi a hotărî, fără a lua vreo altă măsură, trimiterea imediată a domnului căpitan Pincemin în rândurile armatei franceze".³

Armistițiul semnat la Focșani pentru frontul româno-rus (26 noiembrie/9 decembrie 1917), urmat de armistițiul de la Brest-Litovsk, care viza toate fronturile rusești (2/15 decembrie 1917), prevedea, printre altele, obligativitatea părților de a constitui comisii mixte de negociere a armistițiilor pe Marea Baltică și Marea Neagră. Puterile Centrale și-au numit negociatorul principal în persoana viceamiralului Albert Hopman, în timp ce delegația română a fost formată din amiralul Constantin Bălescu (președinte), colonelul de informații Nicolae Condeescu și căpitanul de marină Dan Zaharia, însoțiți de doi traducători, maiorul Alexandru Dumitrescu [secretarul delegației, cu studii în Germania – n.a.] și locotenentul în rezervă Ștefan Berechet [teolog și jurist,

cu rol important în serviciul de informații și în al doilea război mondial – n.a.]. Tratatul au avut loc la Brăila, în teritoriul ocupat, în perioada 31 decembrie 1917-1 ianuarie 1918/12-13 ianuarie 1918, semnându-se, conform art. 19 din protocolul armistițiului de la Focșani, o Convenție suplimentară.

Evoluția rapidă a lucrurilor în defavoarea unei Români izolate și aflate la cheremul Rusiei bolșevizate, soldate cu Tratatul preliminar de pace de la Buftea (5-18 martie 1918) și Pacea de la București (24 aprilie/7 mai 1918), aceasta din urmă neratificată de regele Ferdinand, dar și amestecul nefast al factorului politic în armată, îl determină pe Dan Zaharia să ia dureroasa decizie de a părăsi marina militară prin demisie.

În 1919 revine în Muscelul său iubit și inițiază marile sale eforturi de transformare a localității de domiciliu, grav afectată de bombardamente și de grelele lupte purtate la Rucăr, Dragoslavele și Stoenesti cu trupele germane care încercaseră luni de zile, în 1916, să-și croiască drum spre București, prin Câmpulung-Muscel sau prin Târgoviște, pe Valea Dâmboviței. Printre altele, bisericuța din Stoenesti, monument istoric (1819) fusese transformată în grajd,

și fuseseră confiscate clopotele de bronz pentru a fi topite, iar masa din altar fusese sfărâmată.

Dan Zaharia răspunde cu entuziasm solicitării de ajutor lansate de preotul paroh căpitan în rezervă Gheorghe Cotenescu, reîntors și el în Stoenesti după ce însoțise, "de la Nistru până la Tisa", Regimentul de fier 9 Vânători comandat de colonelul Gheorghe Rasoviceanu. Formează împreună Comitetul de inițiativă ce-și propune ridicarea unei noi biserici, menite să reziste timpului, alături de cea veche, mărturie tăcută a demnității unui popor și a vitregiilor războiului. Energic, preotul Gh. Cotenescu va obține și sprijinul simbolic al profesorului său din facultate, Ioan Mihalcescu (viitorul mitropolit Irineu al Moldovei - n.a.), care acceptă președinția de onoare a comitetului de inițiativă, acesta fiind secondat de colonelul Ion Manolescu, Nicolae Racottă, Dan Zaharia și scriitorul Ion Ionescu-Boteni.

Odată îndrăgită marea, n-o uiți niciodată. Nici Dan Zaharia n-o va uita, solidarizându-se cu inițiatorii ce militau încă din martie 1927 în favoarea constituirii asociației culturale și patriotice "Liga Navală Română" (LNR sau LINARO). Conform Actului constitutiv întocmit în București la 29 februarie 1928 și a Sentinței Judecătorei Ilfov nr. 6728 din 8 martie 1928, prin care LNR obținea personalitatea juridică, printre membrii fondatori semnatori și membrii primului Comitet central apare și comandorul Dan Zaharia. Calitățile native, experiența și prestigiul acumulat în timp justifică pe deplin obținerea mai multor mandate în cadrul Comitetelor centrale succesive ale "Ligii Navale Române".

În 1920, comandorul Dan Zaharia, membru în comisia de examinare condusă de amiralul Constantin Bălescu, avea să-l felicite pe lt.

Radu Petrescu lângă panoul eroilor marinari de la Mănăstirea Dintr-un Lemn

c-dorul Virgil Alexandru Dragalina pentru temeinicele sale cunoștințe de radiotelegrafie, „aproape scoțându-i brațul din umeri”.⁴ Dragalina obținea astfel o bursă de studii în Anglia. Tot la începutul anilor '20, Dan Zaharia începe la Stoenesti construirea unei frumoase vile, devenită în scurt timp după inaugurare centrul monden al comunei. Acum are unde să-și primească prietenii, locul ales fiind deosebit de pitoresc: în fața o stâncă abruptă, Piscul Albinei, iar în spate, dincolo de parcul cu trandafiri, plantați și îngrijiți de soție, râul Dâmbovița. Montând o turbină hidraulică, reușește iluminarea vilei și a centrului localității, dar și a uriașei cruci de lemn pe care o înalță pe Piscul Albinei, un gest pios față de cei care și-au jertfit viața pentru o Românie întregită. În urma unui ingenios schimb de terenuri, ridică în curtea vilei o fântână arteziană și cel mai frumos Monument al Eroilor dintr-o comună muscelană, în formă de con, pe care planează, cu aripile deschise, un vultur de bronz. Ansamblul monumental e completat de bătrâna cruce de piatră mutată aici în 1935, cruce care anunță trecătorii de locul taberei în care voievodul Mihai Viteazul și-a retras oastea după victoria de la Călugăreni, în așteptarea sprijinului din partea aliaților săi, pentru a izbi din nou și a-i alunga pe turci din țară. Iar peste drumul pe care reușise să-l asfalteze pe o porțiune de 3 km, prevăzut cu borduri și spațiu pietonal, demarează lucrările pentru ridicarea unei noi primării, cu cămin cultural, bibliotecă, farmacie, aparat de proiecție și radio.

În paralel, preotul-paroh Gheorghe Cotenescu, principală personalitate culturală a comunei, lansase încă din 1919 liste de subscripție la nivel național printre prietenii săi iorgheiști, iar în septembrie 1929 începea lucrările la noua biserică ce se va ridica,

maiestuoasă ca o catedrală, pe terasa de sub Piscul Albinei, sub supravegherea lui Dimitrie Ionescu-Berechet, arhitectul-șef al Patriarhiei Române.

Pe scurt, cei doi prieteni vizionari reușeau să consolideze împreună viitorul centru civic al comunei-model Stoenesti, alăturând-o ministațiunilor climaterice Rucăr, Dragoslavele și Domnești.

La 8 octombrie 1939, ctitorii Gheorghe Cotenescu și Dan Zaharia inaugurează solemn centrul civic din comuna-model Stoenesti în prezența Patriarhului Nicodim Munteanu, a rezidentului regal Gheorghe Alexianu, a ministrului cultelor Nicolae Zigre, a unor cadre superioare civile și militare din Capitală, a autorităților locale din patru județe [Argeș, Brașov, Dâmbovița și Muscel – n.a.] și a miilor de săteni. Ceremoniile au fost filmate, dar și prezentate în direct la postul de radio național.

După preluarea puterii de către Ion Antonescu, Dan Zaharia și-a oferit serviciile de specialist în marină și în comunicații, dorind să fie numit la conducerea unui șantier naval sau ca reprezentant al Ministerului Apărării Naționale în cadrul consiliului de administrație al Societății Române de Radiodifuziune (S.R.R.). Inițial, Antonescu a acceptat, transmitând o scrisoare în acest sens către S.R.R., dar i s-a răspuns că Ministerul deja numise o altă persoană care ar fi trebuit revocată.

Amiralul Dan Zaharia s-a resemnat, publicând în 1941, discret, o lucrare care și azi rămâne de referință pentru istorici, cartea „Ion Antonescu. Către Români - Chemări, cuvântări, documente. La o răscruce a istoriei”. Este posibil ca el să se fi consultat în privința selecției discursurilor cu viitorul mareșal al României. A fost cântecul de lebadă al marinarului-mușchetar.

În 1943, amiralul Dan Zaharia

părăsea această lume fără să cunoască “farmecul” închisorilor comuniste, acolo unde și-au pierdut viața sau de unde vor ieși marcați pe viață mulți prieteni marinari (ex. amiralul Gheorghe Koslinski, decedat în 1950 la Aiud; contraamiralul Horia Măcellariu – n.a.) și generali din secția militară a PNTJ (ex. gen. Gabriel Negrei, decedat în 1951 la Aiud etc. – n.a.), dar și preotul Gheorghe Cotenescu, condamnat pentru sprijinul logistic acordat grupării de rezistență anticomunistă “Haiducii Muscelului” de pe Muntele Roșu, condusă de Lt. col. Gheorghe Arsenescu. Crucea de lemn, de la mormântul amiralului, dăinuiește și azi, dar, din păcate, are litere scorosite, amintindu-ne nouă, tuturor celor care încercăm să-l cinstim azi, la 71 de ani de la moartea sa, de trecerea nemiloasă a timpului și de faptul că toți suntem muritori.

Poate că reprezentanții Marinei Militare a unei țări membre NATO, ai unei Marine care își respectă spiritul de corp și care știe să păstreze cu pioșenie memoria înaintașilor săi, vor găsi calea de a-l omagia cu un monument civilizat pe marinarul-mușchetar Dan Zaharia, al cărui nume l-am găsit menționat pe placa memorială din incinta Mănăstirii Dintr-un Lemn, alături de floarea Marinei Militare a României.

Dumnezeu să-l odihnească, iar noi să reînvățăm să prețuim cum se cuvine memoria unor astfel de oameni, care n-au precupețit nimic, mergând de multe ori până la jertfa supremă, pentru Neam și Țară. ■

Radu PETRESCU-MUSCEL

NOTE:

1. Matila Costiescu-Ghyka, *Curcubeie, Popasuri ale tinereții mele (vol. I)*, traducere de Georgeta Filitti, Editura Curtea Veche, București, 2003, p. 159.
2. Idem, p. 162.
3. Arhivele Militare Române, fond 949, dosar 498, filele 12 și 72.
4. Virgil Alexandru Dragalina, *Escadrila de Nistru*, Editura Militară, București, 2011, p. 475.

Dr. Vasile Șoimaru,
Cotul Donului 1942:
eroism, jertfă, trădare,
Ediția a doua, revăzută și
adăugită, Chișinău, 2013.

Profesorul universitar de la Chișinău ne propune o ediție revizuită a unei lucrări despre tragedia trăită de armata română, în toamna anului 1942, în încercuirea de la Cotul Donului. Stilistic vorbind, este o carte prolixă, neavând pretenții de tratat de specialitate și de unitate de abordare a temei. Scopul ei este de a atrage atenția contemporanilor și îndeosebi clasei politice românești asupra datoriei patriotice pe care ar trebui s-o avem privind reabilitarea și punerea în cuvenita evidență a rămășițelor soldaților români, căzuți în acel loc de cotitură pentru soarta postbelică a Europei.

Cartea înmănușează aprecieri, puncte de vedere asupra războiului, interviuri, povestiri, relatări, mărturii scrise de cei aflați pe front, consemnări despre eroi și luptători, poezii etc. Toate la un loc creează o stare de patriotism, de nostalgie dureroasă și tristețe, cu accente, uneori prea dure, de indignare civică față de nonamintirea manifestată prin nonacțiune oficială în legătură cu amenajarea cimitirului militar românesc de la Cotul Donului. "Vrea ori nu vrea asta, administrația României moderne, prin inactivitatea ei demoralizatoare pentru populația românească, educă în ea indiferența, făcând-o mai pasivă și nepatriotică..." - ne spune autorul, subliniind mai jos că "Războiul se termină atunci

când este înmormântat ultimul soldat." Ceea ce vrea să ne spună este că România este departe de acest final, în condițiile în care Germania, Ungaria, Italia, Rusia au acolo memoriale ale eroilor lor grandioase și binemeritate.

Desigur, relația diplomatică româno-sovietică, recte rusă și româno-ucrainiană, este mai complicată, din cauze pe care le cunoaștem, și fără o reglementare bilaterală, fără bani și fără

autoritate pe țărâm străin, statul român este legat de mâini și de picioare. Dar aceasta este o altă chestiune. Cu siguranță că dimensiunea unei șpăgi din bani furăți, oferită augustului frate de la Cotroceni, ar fi poate suficientă pentru strângerea oaselor celor risipiți pentru țară lângă apa Donului!

Celor întorși acasă după suferința frontului le-a fost tot mai clar că recunoștința față de eroi, despre care e vorba în imnuri, în mare parte e doar o iluzie, că poziția contemporaneității față de eroi e cel puțin jenantă. Iată o strofă dintr-o poezie semnată de Alex. Lupescu, din Bran, existentă în carte: "Plâng în taină să nu-mi vadă Domnul / lacrima rușinii de păcat... / Și atât de greu îmi

În groapa comună a nepăsării față de eroi

vine somnul / că nu-s eu la Don înmormântat".

Autorul cărții s-a documentat intens, a făcut trei călătorii de studiu la Cotul Donului, trei pelerinaje de reculegere mistică

într-un loc în care îl așteptau "cei 150 de mii de frați care zac acolo pe vecie", ce țin în mijlocul lor un soldat martir, un sfânt nedescoperit și necanonizat încă.

Suntem informați că acestora li se adaugă alți 100 000 de români ce au luptat în armata ungară. Ungaria, însă, rivala noastră istorică, are acolo, la Rudkino, "cel mai grandios memorial

unguresc din lume", iluminat în permanență de o flacără. Ostașii români din armata hortystă sunt trecuți și ei pe plăcile memoriale, dar pe jumătate maghiarizați, după obicei. Exact ca în unele cimitire din Covasna, Harghita, județe care aparțin chiar statului român independent și suveran, după Constituție. Așadar, citim: Oprea Agoston, Jurasko Mihaly, Barna Șandor, Todoriu Laszlo ș.a.m.d.

Sunt amintiri de pe frontul de est, despre eroism, dârzenie, determinare, disperare, încercuire și moarte, despre mâini de soldați români zdrobite de cizmele aliaților nemți pe obloanele camioanelor în retragere, despre obuze românești care refuzau să explodeze, ca să se descopere după război că mobilizații pe loc,

înscriși în mișcarea comunistă, boicotau războiul, punând nisip în loc de praf de pușcă etc. Sunt trădări ce păstrează memoria eroismului, dar și mărturii despre rezistența intelectuală a medicului Iosif Niculescu, despre dăruirea preoților militari prin tranșeele pline de muribunzi și oroare.

Este aproape de sublim povestea unui preot din

Ștefănești (Argeș), care oficia slujba de înmormântare pe marginea unei gropi comune, în timp ce trupele armatei roșii înconjurau locul. Un camarad i-a strigat să vină, să se retragă cât mai este timp. Preotul a refuzat să plece deoarece nu-și terminase rugăciunile. A căzut prizonier, a îndurat în lagăr, s-a întors și a continuat să se roage

pentru camarazii lui căzuți pentru țară, pentru poporul lui căzut și el în groapa comună a beznei ideologice. A făcut-o demn și cu umilință canonică până a trecut și el dincolo.

Cartea lui Vasile Șoimaru este o carte a pioșeniei, un creuzet de subiecte la îndemâna celui care dorește să se inspire pentru o literatură viitoare. ■

Drama unei femei

Ion Gociu, *Maia*, vol. 2, Editura Societatea Scriitorilor Militari, București, 2012.

Am semnalat într-un număr trecut al revistei apariția primului volum al romanului „Maia”, făcând cu acel prilej și câteva observații critice. Autorul, un distins domn de la Tg. Jiu, președinte al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, filiala Gorj, s-a recules în serile binecuvântate de la Brădiceni și a continuat povestea extraordinară a unor cupluri romantice paralele, mamă și fiică, unite prin destinul lor de excepție.

Maia este o evreică scăpată dintr-un tren al morții din ultimul război mondial, salvată de o șatră de țigani - și ea în drum cu căruțele spre lagărele din Transnistria. Soțul ei, Trifu, se salvează dezertând din infernul de la Cotul Donului și se ascunde în aceeași șatră de țigani, unde chiar devine bulibașă și moștenește averea tradițională în aur, ascunsă în lemnăria căruței de înaintașul său în ale bulibășiei. Întorși în țară, cei doi vor rămâne ascunși până la sfârșitul vieții

sub identitățile lor false, dar respectându-și fiecare identitatea etnică și culturală inițială, pe care le dezvoltă în particular.

Și unul, și altul converge spre neamul său, căutând o reintegrare târzie și imposibilă, ca o mare spovedanie înainte de moarte. Au o fată, Brândușa, frumoasă, inteligentă, romantică. El are din prima căsnicie doi copii, acum orfani de război.

Autorul, înzestrat povestitor și cu o remarcabilă ușurătate a condeiului, pare a se lăsa furat de personaje, ele dictându-i, pe parcursul narațiunii, întorsăturile surprinzătoare de situație, cu suspans și farmec, ca într-un adevărat roman foileton.

Am remarcat și data trecută talentul autorului de a crea atmosfera țărănească din familia și satul gorjenesc, prin descriere, limbaj, dialoguri, vocabular și mai

ales prin surprinderea psihologiei unor personaje ce se mișcă atât de firesc și lejer într-un peisaj neatins parcă de modernitate. Desigur, acțiunea se încheie tragic, prin cutremurul din 1977, ceea ce dă un tragism aproape de factură clasică grecească dramei acestei femei exemplare care este Maia. O femeie care este româncă și evreică, țigancă, informatoare, loială și neînhibată, dreaptă și nedreaptă, doamnă

și lăiață, intelectuală și ghicitoare lângă foc. Orice. Adică este un personaj romantic capabil să treacă dintr-o personalitate într-alta, cu nonșalanță și firesc, într-o lume a dedublării continue, cum a fost societatea românească obsedată de atotputernicia securității, miliției și partidului.

Cred, totuși, că oricât de mult ar ține autorul la autenticitate și credibilitate, trebuie eliminată partea documentară de la sfârșit, «Addenda», căci nu e nevoie de ea. Romanul este roman, indiferent de sursa de inspirație, și rămâne adevărat chiar dacă în sine e o mare minciună. Literatura beletristică nu are nevoie de arhivă! ■

"Veniți din toate unghiurile zării Să cucerim ce-avem de cucerit!..."

**Muzeul Militar Național
"Regele Ferdinand I", Din
lirica războiului balcanic,
1913-2013, București,
2013.**

Cu prilejul aniversării a 90 de ani de existență a Muzeului Militar Național, a apărut culegerea de poezie de față, sub îngrijirea doamnei Valeria Bălescu, muzeograf la această instituție. Prin această ediție și prin alte acțiuni se marchează și vârsta muzeului și centenarul războiului balcanic, în urma căruia, României i-a revenit sudul Dobrogei cu Silistra, până la Caliacra, două județe. Desigur, sunt numeroase date despre cel de-al doilea război balcanic în care țara noastră a fost nevoită să se implice ca răspuns la agresiunile vecinului din sud, care-și puneau în operă visul creării unei Bulgarii Mari, de la gurile Dunării până la Salonic.

Generația aceluia război, aflată parțial pe front și majoritar în țară, s-a exprimat în presa vremii prin articole, reportaje, proză, poezii și lucrări de artă, îndeosebi grafică.

Îngrijitoarea volumului de față s-a oprit doar asupra liricii și expresiilor vizuale, apărute în

"Universul" și "Universul literar", în revistele umoristice "Urzica" și "Furnica". Desigur, această "efuziune" literară imita ceea ce se întâmplase în Războiul de Independență, când nume sonore, precum Vasile Alecsandri, George Coșbuc, Nicolae Grigorescu ori Carol Popp de Szathmary semnaseră lucrări devenite reprezentative pentru

arta de război. De data aceasta, printre numele care ne spun ceva semnalăm doar semnăturile lui Victor Eftimiu, un Ionescu-Quintus, probabil un înaintaș al epigramistului liberal, Carmen Sylva, într-o traducere a lui Șt. O. Iosif, Nicolae

Vulovici.

De notat că în acel timp compozitorul Alfons Castaldi, de la conservatorul bucureștean, a compus marșul patriotic "La arme", pe versurile lui Șt. O. Iosif. Publicat în "Universul literar", în februarie 1913, marșul intră în uitare, dar pe 10 iunie 1917, unitatea de voluntari ardeleni și basarabeni dă onorul la Rege, în Piața Unirii din Iași, cântând acest marș. După aceea, pleacă pe front, se integrează în rândul trupelor române și luptă eroic pentru eliberarea de sub ocupantul străin și pentru făurirea României Mari. "E ziua mare a

reînălțării / Drapelului de gloanțe zdrențuit, / Veniți din toate unghiurile zării / Să cucerim ce-avem de cucerit!..."

Volumul ne dă o idee despre firea poporului român, deoarece atitudinea lirică și grafică față de război oscilează între solemnitatea patriotică și batjocura patriotardă, regele Carol I și primul-ministru Titu Maiorescu fiind personajele preferate pentru luarea în derâdere.

Doamna Valeria Bălescu semnează, în "Argumentul" ce deschide volumul, un adevărat studiu de istorie a conflictului balcanic, cu referiri și la istoria literaturii române care menționează operele literare inspirate de eveniment. ■

Un dor care roade pe dinăuntru

**Constantin Ardeleanu,
Pârâul cu limba vecină,
Editura Societatea
Scriitorilor Militari,
București, 2013.**

Scriitorul de pe Tazlău ne propune un fel de proză poemătică, prin care face o secțiune în timp, într-o lume a satului moldovenesc de care îi este foarte dor. Un dor care îl roade ca o boală incurabilă. Despre el un sătean spune că își iubește la nebunie locurile natale, dar replica vine imediat din altă parte - dacă le-ar fi iubit,

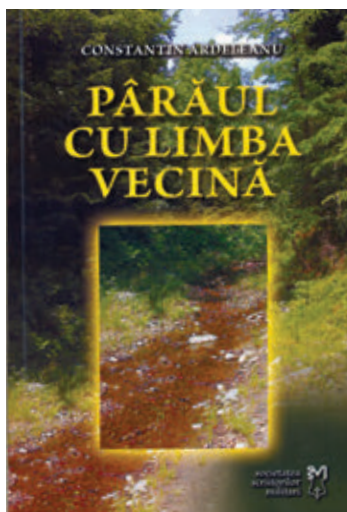
n-ar fi plecat!

Cartea e una a nostalgiei după locul natal și după oamenii pe care i-a cunoscut, tratată cu ironie și haz, dar mai ales cu o poftă de vorbă nestăvilită.

Aceeași fluiditate gălgâitoare izvorâtă dintr-o

limbă vecină cu pâraul, ca să inversăm puțin logica absurdă a titlului, care îl face să se verse în albia mare săpată de povestitorul de la Humulești. Autorul zice că titlul nu e o invenție, ci chiar numele unui firicel de apă ce-și face loc pe lângă satul lui, și că este în sine un mare poem. Desigur, strămoșul care l-a numit așa se afla într-o stare dumnezeiască după o cumplită beție cu zeamă de poamă adusă de la Odobești.

Constantin Ardeleanu ne scrie fleșuri literare, fulgerări peste un trecut etnic părăsit, ce numai așa se poate împiedica în poarta uitării, căci oamenii ce au trăit în el se duc la doctor o dată pe an, după Sf. Nicolae, când sunt deja atât de obosiți și roși de betșug, încât uită să se mai scoale de pe patul de consultație. Ei pleacă dincolo, dar prin gesturi literare, cum este cel de față, rămân după ei imagini vorbitoare, uneori și grafice, grotești, acestea din urmă precum desenele de nesomn ale lui Goya. Dar aceasta este doar partea ironică a portretului. O sexualitate frustră, fără orgolii și pasiuni devastatoare, străbate

multe dintre piese, fără lascivitatea vulgarizatoare, ci mai mult ca o afacere încheiată în grabă, după care protagoniștii își scutură, fiecare, mâinile, să nu se prindă păcatul. Mi se pare că modul neîncrâncenat de a privi lumea, relațiile umane, sociale și cea cu Dumnezeu

nevăzut, dispus să închidă părintește ochiul lui iertător, este chiar psihologia de viață a poporului român. Aceasta l-a făcut să reziste în istorie, umbrindu-se cu verdele pădurii, și tot aceasta îl face să supraviețuiască în prezent, real și autentic, dincolo de înșelătoarele ecrane. ■

Comorile trecutului nostru

Valeria Bălescu,
Centenarul războiului balcanic, 1913-2013,
Editura Qual Media Group,
București, 2013

Lucrarea este aniversară și reprezintă un album-catalog al expoziției de obiecte, organizată de Muzeul Militar Național cu prilejul centenarului războiului balcanic. Se relevă astfel că în depozitele instituției există comori de neprețuit din contemporaneitatea evenimentelor istorice, ignorate

sau uitate multă vreme, dar care sunt o dovadă expresivă și sugestivă a epocii. E vorba de sculpturi, uniforme militare, arme de toate felurile, brevete de invenții armamente românești, machete de nave de luptă, mijloace de transport, fotografii și lucrări de artă plastică autentice, medalii, ordine, drapele ale unor unități militare, hărți de operații.

Am făcut o enumerare aproape exhaustivă în dorința de a ilustra ideea acestei bogății care ne transpune vizual într-o lume romantică ce ni se pare atât de îndepărtată, dar care a existat

concret în istoria noastră destul de recentă.

Directorul muzeului, colonel Marcel Preda, și autoarea, doamna Valeria Bălescu, semnează în preambul câteva pagini explicative, care ne întregesc plăcerea privitului cu o seamă de cunoștințe și informații utile, pentru înțelegerea epocii și a personajelor importante care au populat-o.

Lucrarea are ținută și o calitate grafică de excepție, ceea ce o face să stea cu onoare în orice bibliotecă și să facă parte din colecțiile bibliofililor. ■

Vitrina cu cărți
- rubrică realizată de general de brigadă (r) Grigore Buciu

Brăila Eroică

Brăila Eroică este rodul unei excelente colaborări între Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria", Filiala județeană Brăila, Inspectoratul Școlar Județean și Asociația Națională a Veteranilor de Război, Filiala Brăila. Primul număr din acest an, dedicat aproape în întregime Armei Geniu - care a împlinit 155 de ani de existență! - anunță un nou colaborator: Brigada 10 Geniu "Dunărea de Jos".

Brăila a fost, prin excelență, o garnizoană a marinarilor și a geniștilor. Aici a scris istorie Regimentul 72 Pontonieri, matca trupelor de pontonieri din armata noastră. Imediat după Războiul de Independență este dislocată la Brăila, în cazarma "Carantina", Compania 5 Pontonieri, pentru "a da concursul trupelor care urmau să fie dislocate în Dobrogea spre a-și constitui garnizoanele la Constanța,

Ostrov, Măcin și Tulcea", dar și pentru "a-și dezvolta instrucția de specialitate" la un curs de apă corespunzător. Din această companie se constituie, la 6 iunie 1886, Batalionul de Pontonieri, în cazarma Flămânda, care în aprilie 1916 se transformă în Regiment de Pontonieri. La 1 ianuarie 1946, regimentul este transformat în Batalion Pontonieri Fluvii, iar la 1 octombrie 1951 devine Regimentul 1 Pontonieri Fluvii. În ianuarie 1952 primește denumirea de Regimentul 118 Pontonieri. La 25 octombrie 1977, este denumit Regimentul 72 Pontonieri "Matei Basarab". La 1 iunie 2002 este transformat în Batalionul 72 Treceeri.

De-a lungul timpului, în garnizoana de la Dunăre au avut sediile: Regimentul de Geniu al Marinei Regale (1940 - 1948, când a fost dislocat la Cernavodă); Detașamentul 4 Lucrări Irigații (1969-1973); Comandamentul Brigăzii 59 Lucrări Irigații (1984-1986); Batalionul 426 Lucrări Irigații (1984-1986); Batalionul 550 Geniu, în subordinea Diviziei 67 Mecanizate, constituit la 24 septembrie 1968 și desființat la 1 iunie 2002.

În prezent, în orașul salcâmlor ființează: Comandamentul Brigăzii 10 Geniu «Dunărea de Jos», singura mare unitate de geniu din Armata Română; Batalionul 72 Geniu "Matei Basarab"; Batalionul Nave Treceeri Fluviale (dislocat din garnizoana Turnu Măgurele); Batalionul 110 Sprijin Logistic "Mareșal Constantin Prezan"; Secția 110 Mentenanță Echipamente Militare.

Felicitări redacției pentru excelența idee de a prezenta armele garnizoanei Brăila. ■

Prahova eroică, nr. 7, 2014

Din cuprins: Atentatul de la Sarajevo și ecoul său în România (prof. univ. dr. Ion Bulei); Constantin Brâncoveanu - diplomat abil și martir creștin (prof. dr. Polin Zorilă); Universitatea Populară „Nicolae Iorga” de la Vălenii de Munte. Cronologie adnotată (prof. univ. dr. Ion Șt. Baicu); Rebeliunea legionară în Prahova (prof. dr. Sergiu Baroian); Înființarea aviației militare române (prof. univ. dr. Valeriu Avram); Mănăstirea Sinaia, catedrala Carpaților (prof. dr. Polin Zorilă); Crucea Domnitorului de la Melicești (prof. Gheorghe Bilgă). ■

Plăieșii, nr. 5/2014

Cu oarecare întârziere, ne-a sosit la redacție "Plăieșii", revista editată de Filiala județului Suceava a ANCERM. Spicuim, fără alte comentarii, câteva titluri din sumarul acestui număr realizat în condiții grafice deosebite: *Oameni și locuri dintr-un oraș muzeu - Fălticeni* (col. r. dr. ing. Vasile Davidel); *Testamentul Reginei Maria* (col. r. Necolae Niga); *1 Decembrie s-a împlinit prin voia Domnului, dar nu ne-a picat din cer!* (prof. univ. dr. Ion Coja); *Alexandru Ioan Cuza în conștiința românilor* (col. r. Constantin Chiper); *Sărut mâna, doamna profesoară Virginia Bârlădeanu-Movileanu* (col. r. Constantin Crăciun). ■

Editată de Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria", filiala județeană Constanța, revista reușește să ne dea de fiecare dată o imagine cuprinzătoare a acțiunilor desfășurate întru cinstirea memoriei eroilor și cunoașterea istoriei noastre. Din nr. 2 (16)/2014 am reținut următoarele titluri: 135 de ani de la înființarea "Diviziei active Dobrogea"; Omagiu lui Mihai Eminescu; Unirea Principatelor. Domnitorul Cuza și reformele; 96 de ani de la Unirea Basarabiei cu România; 105 ani de la înființarea Regimentului 36 Infanterie "Vasile Lupu"; În memoria celor care nu mai sunt. ■

Arma Pontica

Buzăul Eroic

Revista se deschide cu un grupaj din actualitatea buzoiană. Excelentă ni s-a părut inițiativa filialei județene a ANCERM de a organiza concursul de istorie pe tema "Eroi și monumente, simboluri peste generații". Aflat la a doua ediție, organizat cu sprijinul Inspectoratului Școlar Județean Buzău și al Societății de Științe Istorice, filiala Buzău, concursul s-a bucurat de participarea elevilor din 17 școli din învățământul gimnazial din municipiu și din județ. Iată o acțiune care ar merita să fie preluată și de alte filiale județene și în care ar trebui atrase toate cercurile școlare "Cultul Eroilor".

Rubrica *Eroi buzoieni* include medalioane evocare semnate de prof. univ. dr. Valeriu Avram și cdor. lect. univ. dr. Marius Nicoară ("Cruciații Cerului" din Buzău în prima zi a războiului), Viorel Frîncu (Un erou al aripilor românești),

lt. cdor (r) Liviu Tătaru (Locotenentul Nicolae Caloian Cătănescu). Articole interesante cuprind și rubricile: *Monumente ale eroilor; Eroul din familia mea; Cercurile "Cultul Eroilor"*. Emoționată evocarea dedicată sublocotenentului post-mortem Dan Ciobotaru din cătunul Pinu, din Munții Buzăului, căzut în iunie 2010 în teatrele de operații din Afganistan. Redăm câteva cuvinte

din spusele mamei eroului: *"Băiatul meu mi-a zis la plecare că, atunci când pe poarta casei vor intra militari, înseamnă că el e mort. Când i-am văzut pe cei doi militari și pe preot, am înlemnit. Am știut că mi-a murit băiatul!"*. Aceste cuvinte premoniție vorbesc de la sine despre tragedia prin care au trecut familiile de români care și-au trimis feciorii ori tații să lupte departe de țară. Felicitări colonelului (r) Mihail Pirlog, autorul acestei evocări.

Salutăm încă o dată, cu bucurie, apariția revistei *Buzăul Eroic* și îi urăm viață lungă! ■

Bacăul Eroic

Din sumarul nr. 8, 2014: Constantin Brâncoveanu, 300 de ani; Eroul învățător Neculai Arbănaș; Eroii din comuna Cleja; Hramul bisericii "Sf. Mare Mucenic Gheorghe și Eroii Neamului" din Bacău; Cartea de Aur a comunei Pârjol; La Deleni s-a ridicat un monument; Cântă, Sava, că-i prăpăd!; Din activitățile pasionaților cercului nostru de istorie "Cultul Eroilor".

Caruselul presei - rubrică realizată de colonel (r) Dumitru Roman

Vrancea Eroică nr. 1/2014

Iată încă o revistă dedicată cinstirii memoriei eroilor! Se numește *Vrancea Eroică* și este editată de Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria", Filiala județului Vrancea. Fiind vorba de o nouă publicație, se cuvine să amintim colectivul care

o redactează: director fondator - plutonier (r) Vasile Buruiană; redactor șef - Radu Borcea; redactori - col. (r) Chiriac Mitică, col. (r) Mircea Paraschiv, col. (r) Eugen Anghel, prof. Mihai Adafini, prof. Luminița Iliescu, preot Ionel Vrâncianu, plt. maj. Alina-Sonia Raicu; tehnoredactor - Silviu Stanciu.

Acest număr cuprinde articole despre Unirea Principatelor, portrete ale unor eroi vrânceni, mărturii istorice vrâncene și aspecte din activitatea cercurilor școlare "Cultul Eroilor". ■

Eroica nr. 1-2 / 2014

Filiala „Mihai Viteazul” Dâmbovița a Asociației Naționale Cultul Eroilor «Regina Maria» este printre primele filiale din țară care și-au editat propria publicație. «Eroica» a ajuns, iată, la nr. 46! Numărul pe care îl semnalăm

este dedicat domnitorului Constantin Brâncoveanu, de la a cărui moarte de martir s-au împlinit trei veacuri. La evocarea Brâncoveanului și a timpului său au participat: Înaltpreasfinția Sa dr. Nifon Mihăiță, arhiepiscop și mitropolit al Târgoviștei; general de brigadă (r) Constantin Tănase; dr. George Coandă; colonel (r) dr. Alexandru Manafu; prof. dr. Marian Curculescu; prof. univ. dr. Agnes Erich; prof. dr. Victor Petrescu; prof. Constantin Voicu; colonel (r) Gheorghe Șerban; comandor (r) ing. Marian Pavel. ■

Eroii Neamului

A apărut *Eroii Neamului* nr. 1-2 (19-20)/2014, publicație editată de Filiala județului Iași a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria". Din sumarul: *Aleea Mareșalilor* - de Gl. dr. Mircea Chelaru; *Baba Novac, eroicul căpitan al voievodului Mihai Viteazul* - de col. (ret.) ing. ec. Nicolae Grosu; *Ziua Eroilor* - de col. (ret.) Constantin Chiper; *Cuviosul din Cetate*

- de Ionel Pintilii; *2014, Anul omagial euharistic și Anul comemorativ al Sfinților Martiri Brâncoveni* - de prof. Dașchievici Andi; *Ierarhi și domni: domni și ierarhi în Țările Române* - de prof. Dașchievici Andi; *Domnitorul Ștefan cel Mare și Sfânt, 510 ani de eternitate* - de col. (r) ing. Ioan Timofte; *Neagoe Basarab, un principe pedagog creștin* - de P.F. Daniel, Patriarhul României; *Domniile lui Gheorghe Duca* - de Dosoftei (Daniel) Jitaru, muzeograf la Mănăstirea Cetățuia, Iași. ■

În Anul martirilor Brâncoveni, Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" a realizat o medalie, într-un tiraj de 100 exemplare. Medalia are diametrul de 60 mm și este aurită. Pe avers se află chipul lui Constantin Brâncoveanu, iar pe revers - biserica Sf. Gheorghe Nou, una din ctitoriile domnitorului martir.

În anul în care sărbătorim împlinirea a 95 de ani de la înființarea Societății «Mormintele Eroilor Căzuți în Război» - devenită, din 1940, Așezământul Național «Regina Maria» pentru Cultul Eroilor - Asociația Națională Cultul Eroilor «Regina Maria» a emis o medalie aniversară. Medalia are diametrul de 60 mm și este aurită. Pe avers se află chipul Patriarhului Miron Cristea, primul președinte executiv al Societății "Mormintele Eroilor Căzuți în Război"; pe revers - Mormântul Ostașului Necunoscut.

95 de ani
Cutul Eroilor